ÑAPA

Weekendbijlage
van dagblad Amigoe

zaterdag 7 mei 2011

KUNSTROUTE
6
‘Creatief en inventief zijn’

LITERATUUR
7
‘Terug tot Tovar’ (6)

INTERVIEW
14
Don Werdekker met pensioen

William Ignacio van de CVF:

‘Verder kijken dan de klacht’

In deze Ñapa de introductie van een nieuwe tweewekelijkse rubriek op de gezondheidspagina: Bewegen. Een initiatief van de leden van de CVF, de Curaçaose Vereniging van Fysiotherapeuten. Met een hoge prioriteit voor onderwerpen die onder de noemer preventie kunnen worden geschaard. De CVF, met zo'n 45 aangesloten leden waarvan bijna 80 procent zelfstandig, wil daar een bijdrage aan leveren. En binnen die preventie staat bewegen centraal.

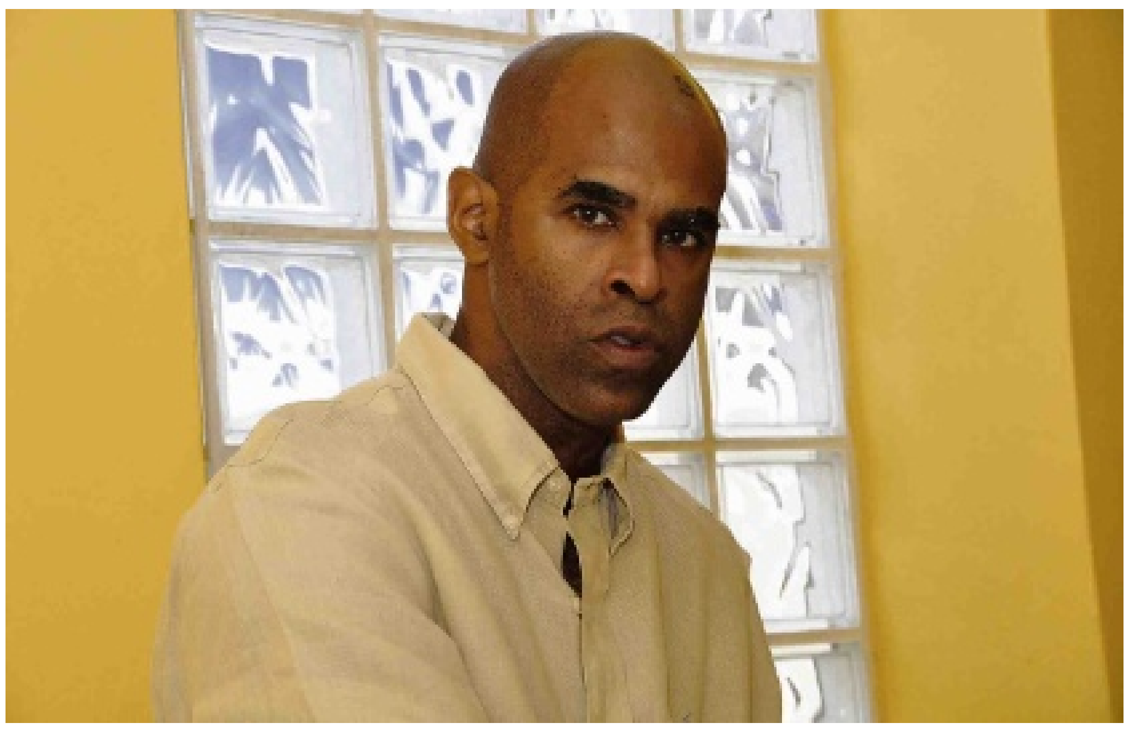

Tekst: Peter Onvlee Foto’s: Ken Wong

Bewegen. Het begint al op school. Bij de kinderen. Bij de gymnastiekles. Vaak verzorgd door enthousiaste leerkrachten die er geen specifieke opleiding voor hebben. Echte vakleerkrachten zijn er in het funderend onderwijs niet of nauwelijks te vinden. William Ignacio, de voorzitter van de CVF, noemt dat gewoon jammer. Zonder daarbij op de stoel van de onderwijsdeskundigen te willen gaan zitten en als buitenstaander te oordelen. Wel weet hij: “Het bewegen is voor de kinderen ook belangrijk in het kader van hun geestelijke ontwikkeling. Het is onlosmakelijk met elkaar verbonden. Bewegen is niet alleen voor de motoriek van belang, het is ook van invloed op de geest.”

Gezond lichaam

‘Mens sana in corpore sano’, dus. Ignacio had die zin in het Latijn aan kunnen halen. Een gezonde geest in een gezond lichaam. ‘Orandum est ut sit mens sana in corpore sano’, om precies te zijn. Een mens moet bidden voor een gezonde geest in een gezond lichaam. Het is een vaak aangehaald citaat uit een van de satiren (Satire X) van de Romeinse dichter Juvenalis. Het staat voor het ideaal van de veelzijdigheid. Een mens is gezond als hij zowel intellectueel als sportief bezig is.

De zin ‘een gezonde geest in een gezond lichaam’ wordt sinds het einde van de negentiende eeuw door sportliefhebbers over de hele wereld ook in de mond genomen. Omdat dit motto meestal in het Latijn geciteerd wordt, gaat haast iedereen ervan uit dat het rechtstreeks uit de oudheid stamt. Dit is echter een misverstand. De zin werd voor het eerst in deze betekenis gebruikt in 1861 door de Engelsman John Hulley, als het credo voor zijn Liverpool Athletic Club. Dit motto paste bij de elitaire negentiende eeuwse visie op de sport die zich in Engeland ontwikkelde. Op de Engelse kostscholen kregen de rijke jongens naast een intellectuele ook een gedegen sportieve opvoeding, naar het ideaal van de veelzijdigheid.

Bewegen? Elitair? Ignacio lacht. Die tijd is volgens hem al heel, heel lang voorbij. “Al valt er nog wel het nodige te winnen. Het bewegen moet in het wekelijkse programma van de mens worden geïncorporeerd. Daarvoor zal nog meer dan tot nog toe moeten worden aangegeven wat de voordelen van het bewegen zijn. Individueel, voor de persoon zelf, maar ook collectief, voor de overheid. Door in bewegen te investeren kunnen op de korte en lange termijn kosten worden bespaard. Kan er beter en vooral langer op niveau worden gefunctioneerd. Dat is de toegevoegde waarde. Voorkomen dat mensen lang of langer met klachten rondlopen.”

De dit jaar - in oktober - zijn 50e verjaardag vierende William Ignacio loopt bijna zijn halve leven in het bewegingswereldje rond. Nog afgezien van zijn - noem het - ‘jongere jaren’. De tijd dat hij zelf als ‘redelijke’ basketballer, voetballer en atleet (op de middellange afstanden) actief was. Na zijn studie in Den Haag werkte hij twaalf jaar lang als fysiotherapeut in het Sehos. Twaalf jaar geleden startte hij zijn eigen praktijk aan de Roodeweg in Otrobanda. Hij wilde iets anders. “In het ziekenhuis stond je aan de beginfase van de revalidatie. Vaak na een operatie. Je kon er echter nooit iets afmaken. Als de patiënt uit het ziekenhuis werd ontslagen, werd de behandeling elders voortgezet en afgerond. Nu doe ik dat tweede deel ook. Begeleid en behandel de patiënt voor zover dat mogelijk is.”

Bewegingsexperts. Het woord valt regelmatig bij Ignacio. Zo moeten hij en zijn collega’s anno 2011 worden gezien. Sommigen, zoals hijzelf all round, anderen, eigenlijk steeds meer, gespecialiseerd. Hij moet, ook als voorzitter van de CVF, nog wel eens tegen het imago van de jaren zeventig vechten. Van de heilgymnastiek. Toen de fysiotherapeut in de volksmond ook nog de masseur werd genoemd. “De dokter heeft ons naar de massage gestuurd”, kreeg hij dan te horen. “Maar dat handwerk is nog maar een klein deel van onze werkzaamheden.”

En Ignacio vervolgt: “We doen veel meer. Neem alleen de introductie van allerlei fysiotechnische apparatuur.” Hij wijst op de ug- (ultrageluid) en interferentie-apparaten die er in zijn behandelkamer staan opgesteld. Naast de grote, de ruimte dominerende massagetafel. “En als beroepsgroep houden we zoveel als dit mogelijk is ook de nieuwste ontwikkelingen en technieken bij. Er bestaat voor fysiotherapeuten - de meeste op Curaçao actieve fysio’s zijn overigens in Nederland opgeleid - weliswaar nog geen verplichte bij- of nascholing, maar op vrijwillige basis volgt bijna iedereen wel een of twee keer per jaar zo’n cursus. Al dan niet op het eiland georganiseerd. We zien de noodzaak ervan in. Zijn steeds op zoek naar kennis om onze patiënten op de juiste manier te kunnen behandelen.”

Fysiotherapeuten zijn, zo benadrukt Ignacio, bewegingsdeskundigen en benaderen hun patiënten vanuit deze hoek. “Waarom kan iemand wel of niet goed bewegen? Wat is de oorzaak van die beweeglijkheid of die onbeweeglijkheid?” Vaak gaat het om knie-, rug-, nek- of schouderklachten. “Dat is de grootste groep. Maar ook zijn er de nodige patiënten met klachten op andere gebieden waarop collega’s zich hebben gespecialiseerd.” Ignacio: “Begonnen wordt altijd met het kijken welke structuren de klacht veroorzaken. De gewrichten, zenuwen die al dan niet knel zitten, spieren. De behandeling kan zich op diverse problemen richten.”

Dat William Ignacio indertijd koos voor bewegen, hij zegt dat het voor hem een uitgemaakte zaak was. Bewegingswetenschap, sportleraar of fysiotherapeut. Bewegingswetenschap viel vrij snel af. “Te theoretisch”, kijkt hij nu terug.”Op zich interessant, maar ik wilde liever met mensen bezig zijn. Geeft me een kick.” Bleef dus over sportleraar of fysio. “Voor leraar was de markt niet zo goed. Fysiotherapie leek me daarom een goede keus en ik vind dat nog steeds. Uitzoeken dus waarom iemand beweegt zoals die beweegt en oplossingen zoeken om dat bewegen te verbeteren. Die toegevoegde waarde bieden. Hem of haar beter en langer laten functioneren. Dat is het leuke ervan.”

In theorie is iedereen met (bewegings)klachten vrij om naar een fysiotherapeut te stappen. In de praktijk van alle dag ligt dat anders. Verzekeringsmaatschappijen, inclusief BZV, eisen een verwijsbrief en iedere behandeling moet dus worden aangevraagd. Bij toewijzing volgt ook het aantal behandelsessies dat mag worden ondergaan of gegeven. BZV hanteert daarbij standaard een maximum van negen. Indien nodig kan verlenging volgen. William Ignacio kan daar als voorzitter van de CVF mee leven. Minder enthousiast is hij over de ontwikkelingen rond de vergoedingen en het al dan niet zelfstandig mogen diagnosticeren en vaststellen van de behandelingswijze.

De vergoeding is volgens hem al zo’n jaar of vijftien ongewijzigd. Vastgesteld op basis van een KPMG-onderzoek uit 1997, verschenen in 1998 en met terugwerkende kracht ingevoerd tot 1996. “Maar daarna is er niets meer gebeurd”, weet hij. “Vijftien jaar stilgelegd, dat kan niet. Ook al niet gezien de ontwikkeling van de fysiotherapie en de investeringen die nodig zijn.” Het onderwerp is weer actueel geworden door de huidige discussies over de gezondheidszorg op het eiland. “Je merkt dat het binnen de groep leeft. Dat de mensen betrokken zijn bij de veranderingen die op stapel staan. Het heeft een tijdje op een laag pitje gestaan; iedereen was heel druk bezig met zijn eigen praktijk. Maar dat is veranderd. Er leeft de wens de problemen die er in de zorg zijn - ook al door de fragmentatie - goed aan te pakken. Om er samen met de overheid iets van te kunnen maken.”

Ignacio focust dan vooral op de rol die de fysiotherapie binnen het geheel krijgt. “Er is nu een unieke kans. We combineren diverse zaken. Orthopedisch, neurologisch, maar ook psychisch/sociaal. Die combinatie leidt tot een andere benadering van de patiënt. Als fysiotherapeuten kunnen we daardoor soms ook tot andere conclusies komen dan die de mensen verwachten. Dit is wat we zijn, wat we kunnen. Het wordt in contacten tussen de verschillende groepen in de zorg ook erkend. We zijn blij en verheugd dat bijvoorbeeld de huisartsen zeggen dat ook wij betrokken moeten kunnen zijn bij de eerstelijns-onderzoeken. Maar nog niet iedereen denkt dat. Niet in de laatste plaats door dat imago van de jaren zeventig.”

Is het dan onbekend maakt onbemind? “Het gaat gewoon om een goede communicatie”, zegt de CVF-voorzitter. “Die is essentieel. In het belang van de patiënt. Als die op tijd komt, is te voorkomen dat bepaalde zaken toch kunnen gebeuren. Dat geldt natuurlijk ook voor de andere zorgverleners. Het is steeds zoeken en proberen de patiënt die zorg te geven die hij of zij nodig heeft. Dat werkt op zowel de korte als lange termijn kostenbesparend. En door de preventie is tijd- en gezondheidswinst te boeken.” Ignacio zet zich met zijn medebestuurders in omdat hij zich (mede)verantwoordelijk voelt voor het vak. “Ook gezien die plannen van de overheid.”

Vakinhoudelijk kan de CVF zich niet herkennen in wat er nu door de Curaçaose overheid op tafel is gelegd. Het vak moet volgens Ignacio op een ‘waardige manier’ worden neergezet. De fysiotherapeut moet worden gezien als de bewegingsdeskundige die hij in de praktijk ook is. We hebben dat stukje vertrouwen nodig om te kunnen functioneren. Dat is de essentie. Specialisten en huisartsen steunen ons daarin.” Uit de (eerste) plannen blijkt dat, zo meent Ignacio, nog niet. “De regie wordt gewijzigd. Fysiotherapeuten zouden geen eigen indicatie meer mogen stellen. Er zou zo een einde worden gemaakt aan het fysiotherapeutisch onderzoek naar welke structuur in het bewegingsapparaat de pijn veroorzaakt.”

Ignacio noemt het voorbeeld van knieklachten, waarbij het probleem niet in de knieën zelf zit. “Wij komen daar achter. Maar als je geen indicaties meer mag stellen is dat het einde van het verhaal. Dan ben je als fysiotherapeut ontkracht. Kunnen we niet meer doen waar we goed in zijn. Namelijk verder kijken dan de klacht.” De CVF-voorzitter heeft echter de hoop nog niet opgegeven. Heeft de idee dat er ‘echte openingen’ komen en er niet pro forma - wat in het begin de gedachte was - aan tafel wordt gezeten. Zeker nu een vertegenwoordiger van de overheid zich gezamenlijk met een vertegenwoordiger van de zorgverleners zal buigen over de materie om een gemeenschappelijke visie te formuleren. “Een positieve ontwikkeling die echter nog niet is uitgekristalliseerd maar de beroepsgroep wel de plaats kan geven die haar toekomt.”

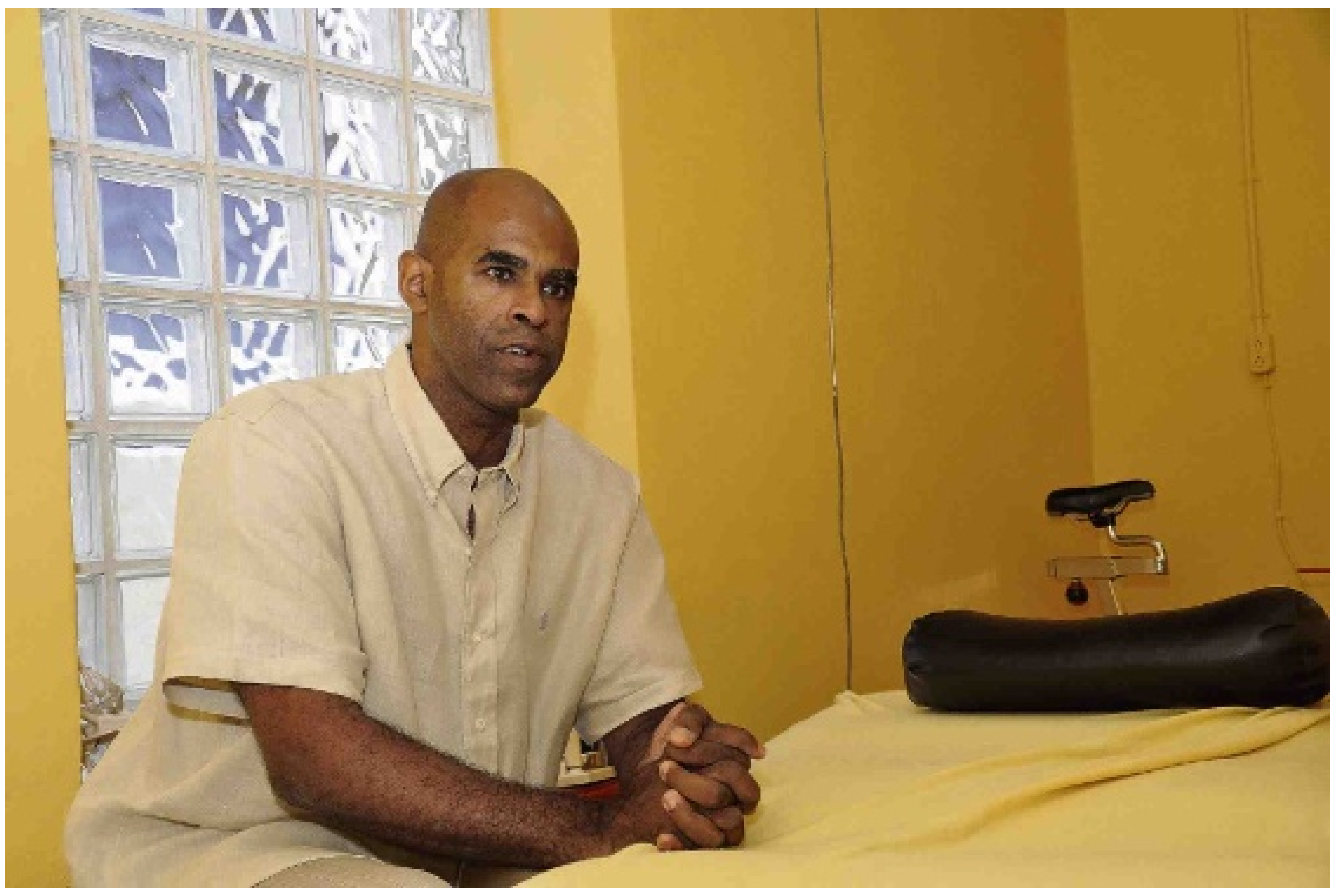

(advertentie)

v i r u e e l c u r a c a o . c o m
Uw tweede virtuele presentatie gratis!
(voor de eerste 10 aanmelders)
Zie onze advertentie op pagina 14

ÑAPA 2011
Nr. 17

‘Veelzijdig’

De Ñapa begint deze week op de medische pagina 4 met een nieuwe rubriek. De Curaçaose Vereniging van Fysiotherapeuten gaat iedere 14 dagen de rubriek ‘Beweging’ verzorgen. Zo is het ronduit schokkend om te vernemen dat lichamelijke inactiviteit de tweede doodsoorzaak is in de westerse wereld; roken staat op nummer 1 en alcoholgebruik staat op de derde plaats. Het is dus duidelijk van belang om in het behoud van onze gezondheid te investeren.

Medewerkster Lisette Keus bezocht vier kunstenaars op Banda’riba in het kader van de Open Atelier Route 2011. U kunt op pagina 6 lezen over deze bijzondere dagen georganiseerd door Carlos Blaaker, Marcel van Duijneveldt en Ellen Spijkstra. Volgende week is het wat betreft de artistieke route voor het kunstminnende publiek de beurt aan Banda’riba, de week erop aan Banda’bou.

Onze milieudeskundige Aroena Lakhi vervolgt op pagina 10 haar serie over armoede, rijkdom voor ontwikkeling. In ‘Ik wil geen armoede in mijn land’ wordt gefocust op de invalshoek van het bedrijfsleven met betrekking tot het armoedevraagstuk op Curaçao. De persoon die sinds zijn jeugdjaren bezig is met sociale activiteiten en hier een duidelijke mening over heeft is Lionel Capriles, voormalig directeur van Maduro & Curiel’s Bank (MCB).

Don Werdekker, ‘het gezicht van de Chata’, gaat met pensioen. Reden te over om hem nog eens aan de tand te voelen. In een interview van German Gruber jr. en Karin Wooning keek Werdekker terug op de afgelopen twee decennia en sprak over het toeristisch product Curaçao, de arbeidsmarkt, groei, de stranden, de onvermijdelijke politiek. En natuurlijk over de toekomst, die volgens de scheidend directeur van de hotel- en toerisme-organisatie veel moois voor het eiland in petto heeft, mits er aan een aantal randvoorwaarden wordt voldaan.
Kortom, een veelzijdige Ñapa.

Een prettig weekend!
De redactie

Colofon

BLADMANAGER
Karin Wooning
EINDREDACTEUR
Hans Vaders
ADVERTENTIES
Marloes Tak
VORMGEVING
Wendela Ataliede
Aan deze Ñapa werkten mee:
Marja Berk
CVF
Monique Casimiri
Jorge Curiel
Arthur Donker
Verele Ghering
German Gruber jr.
Hans de Haan
Ineke de Haan
Margot Hack
Bob Harms
Lisette Keus
Anouska Kock
Aroena Lakhi
Judice Ledeboer
Peter Onvlee
Jan de Ruijter
Hans Vaders
William ten Veen
Bertine Vermeer
May Voges
Ken Wong
Karin Wooning
Ñapa is een publicatie van:
Uitgeverij Amigoe NV
Scherpenheuvel z/n
Curaçao
Tips voor de redactie?
Bel 736-9050
Email napa@amigoe.com
Adverteren?
Bel Marloes Tak
736-9050 / 516-7377
advertentienapa@amigoe.com

Angie naar Singapore:

‘Altijd hoogste cijfers’

Angie Luna is een zeventienjarige vwo-studente aan het Radulphus College. Zij zit nu in het vierde jaar van haar opleiding en is uitgenodigd om het vijfde en zesde jaar te volgen aan het prestigieuze United World College (UWC) in Singapore. De studente is enthousiast en wil dit dolgraag. Maar er zit een addertje onder het gras: het is niet gratis om haar droom waar te maken en de familie bulkt niet bepaald van het geld.

Tekst en foto: Ineke de Haan

Angie Luna

Het UWC is een internationale keten van 13 scholen waar de beste scholieren van over de hele wereld een aantal jaar scholing kunnen volgen. Doel is om jongeren te laten kennismaken met elkaars culturen, zodat er meer begrip ontstaat voor verschillen tussen mensen wereldwijd. Elk land kiest een aantal studenten uit die de kans krijgen om in het buitenland te studeren.

Angie gaf zich op toen zij hoorde van deze mogelijkheid en moest vervolgens drie ronden door zien te komen. “De eerste ronde was dat mijn ouders, mijn mentor van het Radulphus College, een willekeurige docent en ik, een vragenformulier moesten invullen. Dat formulier werd naar Nederland gestuurd. Na een paar weken kreeg ik een mail met het bericht dat ik de eerste ronde had gehaald. Ik sprong bijna een gat in de lucht van blijdschap. De volgende ronde zou een telefonisch gesprek zijn, maar dat is niet doorgegaan. De derde ronde was op een zaterdag. We moesten verschillende groepsopdrachten doen. Zoals debatteren met als onderwerp Wikileaks, een toneelstukje opvoeren en we moesten een voorwerp meebrengen wat belangrijk voor jezelf is. Ik had een tasje bij me met allerlei brieven die ooit naar mij zijn geschreven. Bijvoorbeeld van mijn zus, die woont niet op Curaçao, dus we schrijven elkaar vaak. Je moest uitleggen waarom dit voorwerp juist zo belangrijk voor je is. Het laatste onderdeel was een interview van zo’n 45 minuten. Dan kreeg je vragen over het eerste formulier wat je had ingevuld.”

Na twee weken ging de telefoon in huize Luna. Het was voor Angie bedoeld met de mededeling dat zij een van de uitverkorenen was die de laatste twee jaren van het vwo in het buitenland mag afronden. “Voordat ik wegga, moet ik eerst nog een aantal dagen naar Nederland. Hier komen alle studenten die gekozen zijn bij elkaar en ook de organisatie van het project is er. We krijgen voorlichting en kunnen elkaar ontmoeten. Dan kom ik terug naar Curaçao om mijn koffer te pakken en daarna vlieg ik naar Singapore.” Angie is de enige van de voormalige Nederlandse Antillen en zij gaat samen met een jongen uit Nederland naar Singapore.
De studente heeft erg veel zin om haar studie te vervolgen in Singapore, maar toch is ze ook nerveus. “Ik kan mijn ouders en familie dan waarschijnlijk helemaal niet zien. Ik denk dat de heimwee mee zal vallen, ik hoop dat ik het niet krijg. Gelukkig hebben ze in de vakanties wel leuke dingen te doen op de campus, dus hoef ik me niet te vervelen. Ik had eerst mijn zinnen gezet op Canada, maar ze hebben mij in Singapore geplaatst. Dat vind ik helemaal niet vervelend. Ik vind het alleen al leuk dat ze mij als een van de eersten opbelden met de mededeling dat ik erdoor was. Want ze zeiden dat hoe eerder ze je belden, hoe beter je uit de test was gekomen.”

Angie is zich ervan bewust dat deze studie zeer belangrijk kan zijn voor haar toekomst. “Als ik mijn examen op deze manier haal, kan ik overal ter wereld een opleiding gaan volgen. Het is alleen lastig dat het zo duur is, want ik kan niet alles betalen. Ik heb wel een beurs, maar dat is alleen voor onderdak, eten, het uniform en de studieboeken. Persoonlijke dingen en tickets moet ik zelf betalen en daar hebben mijn ouders het geld niet voor. Ik heb een nieuwe laptop nodig, een ziektekostenverzekering en ik moet de tickets ook zelf betalen. Daar komt bij dat ik geen Nederlands paspoort heb omdat ik zelf uit Colombia kom. Met een Nederlands paspoort kom je overal, maar ik moet er nog een bedrag bovenop betalen. Ook de verplichte samenkomst in Den Haag moet ik zelf betalen en hier moet mijn moeder mee naartoe. Dus ik hoop dat ik sponsors vind die mij willen helpen.”

Op de school in Singapore worden alle lessen in het Engels gegeven omdat er veel verschillende nationaliteiten het onderwijs volgen. Maar de leerlingen konden wel allemaal twee vreemde talen kiezen. Angie heeft voor Nederlands en Engels gekozen. “Ik spreek thuis Spaans, maar schrijven kan ik het niet zo erg goed omdat ik op school altijd les krijg in het Nederlands. Ik wil mijn Nederlandse woordenschat uitbreiden en de grammatica beter leren begrijpen. Engels is voor mij gewoon een belangrijke taal.”

“Mijn vriendinnen reageerden eerst wel verbaasd. Ze zeiden: ‘Je gaat helemaal naar de andere kant van de wereld!’ Maar nu vinden ze het heel gaaf voor me. Ik ga zeker mijn best doen daar, net als hier. Ik was in de eerste, tweede en derde klas altijd de beste van het jaar. Nu haal ik de hoogste cijfers van mijn profiel ‘Natuur en Gezondheid’ met scheikunde en natuurkunde en zo. Ik wil later namelijk medicijnen gaan studeren. In welk land weet ik nog niet.”

Vindt u het belangrijk dat Angie haar droom waarmaakt en kunt u haar op een of andere manier helpen? Mail voor meer informatie naar: angie_luna.p@hotmail.com.

Het UWC-concept werd opgezet in de jaren 50 van de vorige eeuw, tijdens de hoogtijdagen van de Koude Oorlog, door de Duitse onderwijsdeskundige Kurt Hahn. Hij geloofde dat er veel aan gedaan kon worden om religieuze, culturele en raciale misverstanden uit de weg te ruimen en conflicten te voorkomen als jongeren van over de hele wereld samengebracht zouden worden. Het idee was dat scholieren tussen de 16 en 18 jaar geworteld waren in hun eigen cultuur, maar nog ontvankelijk genoeg om van elkaar te leren.

De eerste UWC – UWC of the Atlantic – opende in 1962. Tegenwoordig zijn er dertien scholen verdeeld over vijf continenten. Bijna 40.000 scholieren uit circa 180 landen hebben gestudeerd aan UWC-scholen en colleges en er zijn meer dan 130 nationale comitees. In de turbulente wereld van de 21e eeuw, zijn de doelen van UWC nog net zo relevant als in 1962 – misschien zelfs meer.

UWC

Foto van de week

Het was feest en ze vermaakten zich koninklijk, dat mag duidelijk zijn. Punda en Otrobanda tooiden zich afgelopen zaterdag in het oranje tijdens de jaarlijkse viering van Koninginnedag. Ook deze goedlachse tweeling was erbij en had pret voor twee. De foto werd ingestuurd door Lyn Nederlof. Heeft u een leuke foto? Stuur hem naar napa@amigoe.com .

Thuis

Bloedbank

Monique Casimiri

Ik kreeg deze week weer een oproep van de bloedbank in de brievenbus. Ik mocht weer komen.

De bezoekjes aan de bloedbank duren nooit zo lang. Eerst vul je een vragenlijst in, dan heb je een gesprek met de arts over die vragenlijst. Dat duurt bij elkaar ongeveer tien minuten. Dan netjes op je beurt wachten voordat je in de grote stoel mag gaan zitten om daadwerkelijk bloed af te geven, al met al zo’n twintig minuten. Na afloop nog even wat drinken en eventueel wat lekkers erbij, weer een kleine tien minuten. Dus na een goede drie kwartier sta je weer buiten.

Alleen duren bij mij de gesprekjes bij de arts altijd langer dan gepland. Ergens halverwege de vragenlijst komt deze vraag: bent u de afgelopen zes maanden op vakantie geweest buiten Europa? Altijd, eerlijk als ik ben, vul ik vaak ‘ja’ in. In ben immers vaak op Curaçao. Hmmmm, zie je de arts dan denken wanneer die de vragenlijst doorleest. Curaçao, tropen, en alle alarmbellen gaan rinkelen. Gele koorts, malaria, hepatitus A tot en met Z, dengue. Het hele scala aan tropenziektes wordt nu doorlopen. Of ik een van bovenstaande wel eens heb gehad en of ik wel eens een enting hiertegen heb gehad.
Nu hebben wij in 1984 een heleboel inentingen gehad, maar welke weet ik niet meer, dus daar houd ik dan maar mijn mond over. Wel vertel ik dat ik dengue heb gehad. Er is mij altijd verteld dat je dat maar één keer in je leven kan hebben. Ik was zestien, dus ik heb me jarenlang veilig gewaand voor alle muggen op het eiland. Prik maar lekker jongens, ik heb al dengue gehad. Ik krijg het niet meer.

Groot was mijn verbazing dan ook toen de arts vertelde dat je dengue gerust vaker dan één keer kan krijgen. Iedere keer weer was het aanleiding voor de dienstdoende arts om de boeken, internet, en collega’s te raadplegen met de vraag: mag mevrouw bloed geven als ze ooit dengue heeft gehad? En iedere keer weer mocht het.

Ik zeg nog, maakt u maar een aantekening in mijn dossier. Nee mevrouw, dat kan niet. Maar na de vierde keer werd mij toch vriendelijk verzocht om niet meer te vermelden dat ik ook dengue had gehad. Het kostte te veel tijd om dat iedere keer uit te zoeken en het kon geen kwaad. Prima, zij blij, ik blij, iedereen blij.

Nu vulde ik de laatste keer alleen in dat ik op Curaçao op vakantie was geweest. Ik sprak met geen woord over dengue. Mocht ik toch geen bloed geven, want mogelijk was ik besmet met het dengue-virus. Ik probeerde nog duidelijk te maken dat ik dat niet had, want ik wist hoe het voelde om dengue te hebben, waarna de boeken er weer bij werden gehaald om te kijken of je bloed mag geven als je ooit dengue hebt gehad. Ik heb het antwoord niet afgewacht. Ik zat al in de auto onderweg naar huis.

Rechtsgeschiedenis:

‘Rivieren op Curaçao’

Het verhaal gaat terug tot 2006 als Bastiaan van der Velden op Curaçao arriveert om er drie jaar als wetenschappelijk hoofdmedewerker en waarnemend decaan aan de juridische faculteit van de UNA, de Universiteit van de Nederlandse Antillen, colleges te geven. Vooral eerstejaarsvakken. Inleiding recht ook. Inmiddels viereneenhalf jaar later en sinds 2009 weer teruggekeerd in Amsterdam is ‘Ik lach met Grotius, en alle die prullen van boeken' van de persen gerold. Een standaardboekwerk over de rechtsgeschiedenis van Curaçao dat sinds deze week ook op het eiland in de schappen ligt.

Bastiaan van der Velden

Tekst: Peter Onvlee

Hij is er trots op. Beschreef eerder ook de geschiedenis van de juridische faculteit van de UNA waarbij hij liet zien dat er een lange geschiedenis aan dit academisch onderwijs vooraf is gegaan. Ruim dertig jaar geleden is de UNA opgericht, ruim veertig jaar geleden al werd de eerste steen voor de Rechtshogeschool gelegd. Zijn nieuwe werk is een compleet overzicht dat alle hoeken van de juridische geschiedenis belicht. De 41-jarige Van der Velden reisde in 2006 zijn echtgenote Viola Heutger achterna die ook aan de UNA doceerde en er als decaan aan de (eveneens) rechtenfaculteit verbonden was.

Het was destijds even ‘stuivertje wisselen'. Toen Van der Velden arriveerde vertrok Heutger voor anderhalve maand naar Nederland. “En in die anderhalve maand dat ik alleen op het eiland was, ben ik maar op zoek gegaan naar materiaal wat ik voor mijn colleges kon gebruiken.” Wat Van der Velden vond was verre van compleet. “Van de Spaanse periode en van de WIC, de West-Indische Compagnie, was er wel het nodige materiaal”, kijkt hij terug. Het was voor hem als rechtshistoricus echter onvoldoende. “Ik maakte een eerste opzet en zag voor mezelf ook nog een aantal zaken die ik echt spannend vond en vind en waarover niets of nauwelijks iets op papier bestond. Het recht binnen de slavengemeenschap, het recht binnen de joodse samenleving, de wijze waarop brúa werd gebruikt om het recht te beïnvloeden.”

De uitdaging was er. En het resultaat ligt er nu. Van der Velden - hij doceert nu Europees privaatrecht aan de universiteit van het Belgische Hasselt - heeft met het bijna 400 pagina's tellende boek een compleet overzicht geproduceerd van de Curaçaose rechtsgeschiedenis die kan worden opgedeeld in een aantal hoofdperioden. Beginnend bij het recht van de Caquetios-indianen, via de Spaanse periode (1499-1634), de tijd van de West-Indische Compagnie (1634-1794), twee periodes begin 19e eeuw waarin Curaçao kortstondig bestuurd wordt door de Engelsen, en uiteindelijk weer het Nederlandse beheer vanaf 1816 met als belangrijke gebeurtenissen de invoering van het regeringsreglement van 1828, het langdurende proces van afschaffing van de slavernij in 1863 en de invoering van het Wetboek van Strafrecht en het Burgerlijk Wetboek in 1869.

Dat Burgerlijk Wetboek is destijds één op één van het Nederlandse BW overgenomen. Inclusief regels over rivieren en spoorwegen die op Curaçao niet voorkomen. Niet passend ook bij de sociale omstandigheden op het eiland. Zoals het feit dat een groot deel van de vrouwen kinderen krijgt zonder getrouwd te zijn. “Iets wat natuurlijk gevolgen heeft voor het familierecht”, zegt Van der Velden. “Voor 1869 bestond er nog een familierechtelijke band met het kind dat daardoor kon erven. Maar na invoering van het BW moesten ongetrouwde moeders zelf hun kind ook nog eens erkennen. Als je de wet leest ziet die er vaderlijk uit. De ambtenaar zou actie moeten ondernemen en de vrouw vragen het kind te erkennen. Maar dat gebeurt niet.”

Onderbelicht

Lang is de problematiek onderbelicht gebleven. Pas rond 1950 ontstond die, in midels vier generaties later. Bij zaken van erfrecht. Mensen die dachten eigenaar te zijn van een huis en grond waarin en waarop ze al jaren leefden bleken dat ineens niet te zijn. “De rechters pakten de stamboom en streepten de namen weg van de niet-erkende kinderen. Er bleek geen eigendom, geen erfrecht ook, maar (volgens de fiscale wetgeving) was er sprake van een schenking.” De maatschappij heeft het probleem, de lacune in de wetgeving, volgens Van der Velden pragmatisch opgelost. “Met in een aantal gevallen een veiling van het onroerend goed waarop buiten de ‘eigenaren' niemand bood en er een fictieve prijs van misschien enkele honderden guldens uit de bus kwam.”

Anderhalf jaar heeft hij op het eiland aan het boek gewerkt. In het voorjaar van 2008 had Van der Velden een dik manuscript gereed dat hij ook als collegemateriaal gebruikte voor de masterstudenten. Pas na terugkeer in Nederland heeft het boek vorm gekregen. Drie dagen lang, zo'n drie dagen in de week was hij er mee bezig. Naast onder meer zijn adviserende werkzaamheden voor de CDA-fractie in de Tweede Kamer in het kader van de parlementaire behandeling van de wetgeving over de staatkundige hervorming van het Koninkrijk en de wetgeving over de BES-eilanden in het bijzonder. “Er moest toen in oktober 2009 nog heel veel worden gedaan om alles in mei 2010 te kunnen afronden. Er is snel resultaat geboekt.”

Van der Velden had tot op dat ogenblik nauwelijks politieke ervaring. Had al wel het nodige gepubliceerd over de BES-eilanden en gecorrespondeerd met een aantal fracties in de Tweede Kamer. Een telefoontje met Jan Schinkelshoek, toenmalig CDA-Kamerlid, leverde hem zijn adviserende rol op. “Het CDA was voor mij de meest logische keus. Een regeringspartij en een fractie die geen dwingende zaken aan de eilanden wilde opleggen. En met mijn ervaring paste dat uitstekend.” Van der Velden publiceerde sinds 2006 overigens naast zijn UNA-activiteiten ook over bijvoorbeeld de taalpolitiek op de Nederlandse Antillen en de afschaffing van de doodstraf op de BES-eilanden. Dat laatste is gelukt. Het uit 1918 daterende strafrecht van de Antillen (met in artikel 9 de vermelding van de doodstraf) dat was gebaseerd op het oude Nederlandse strafrecht met daarin nog de doodstraf, is aangepast. “De ogen zijn door de publicatie in Nederland geopend.”

De positie van het Papiaments op Bonaire en het Engels op Sint-Eustatius en Saba is daarentegen nog altijd niet in een Wet Officiele Talen geregeld. “Concreet betekent dat”, aldus Van der Velden, “dat er dus geen regeling is voor de talen die er op de BES-eilanden worden gesproken.” Volgens hem zouden dezelfde regels als in Nederland voor het Fries gelden in die wetgeving voor het Papiaments en het Engels moeten worden opgenomen. Waarom dit nog niet is geregeld kan hij slechts gissen. Hij denkt aan een bepaalde angst bij ambtenaren in Den Haag. “Maar het is een noodzakelijk streven. Ook voor de rechtsgang. Als daar geen Papiaments gebruikt kan worden, betekent het dat je met een deel van de bevolking geen communicatie meer kan hebben.” Dat de in Utrecht geboren Van der Velden de talen op de eilanden vergelijkt met het Fries is geen toeval. Hij heeft altijd al wat met talen gehad. Studeerde in Maastricht af op het gebruik van de Duitse taal in de rechtsgang in België en promoveerde aan de Universiteit van Amsterdam op een proefschrift over het gebruik van de Friese taal in de rechtszaal.

Maar terug naar het boek ‘Ik lach met Grotius, en alle die prullen van boeken', een titel ontleend aan een uitspraak van de directeur van de West-Indische Compagnie Jan Gales, nadat hij voor de zoveelste maal blijk had gegeven van zijn afkeer van juridische procedures en wederom enkele tegenstanders in het gevang had laten opsluiten zonder enige vorm van proces. En vooral een eerbetoon ook aan de rechtsgeleerde Hugo de Groot (1583-1645) die bekend stond onder de naam (Hugo) Grotius. Zijn belangrijkste werken liggen op historisch en juridisch gebied. Zijn beroemdste werk is De iure belli ac pacis (Over het recht van oorlog en vrede) uit 1625. Dit werk vormt de basis voor het moderne volkenrecht. Hij is ook bekend vanwege zijn pleidooi voor de vrije toegang tot de zee (en de vrijhandel) het Mare Liberum (1609), eerst in 1864 teruggevonden en gepubliceerd.

“Grotius is een van de grootste juristen ooit en hij heeft een immense invloed op het internationaal publiekrecht uitgeoefend”, aldus Van der Velden. Hij noemt de uitspraak van WIC-directeur Gales er echter een van ‘disrespect' voor Curaçao. “Het bestuur ten tijde van de West-Indische Compagnie, een private onderneming uitgerust met publiekrechtelijke bevoegdheden, begon met een carte blanche. De aanwezige Spanjaarden en indianen werden op een boot naar de vaste kust gezet. Besturen, in de zin van het dienen van het algemeen belang, had voor de meeste directeuren van de WIC geen prioriteit. Burgers werden hier maar marginaal bij betrokken, alleen blanke protestantse mannen kwamen in aanmerking voor het lidmaatschap van de Raad die wetten maakte, bestuurde en recht sprak.”

Zwak

Een scheiding van machten en toezicht ontbraken in deze periode. “Een zwak punt was dat recht werd gesproken door mensen zonder juridische achtergrond. En als dat soms wel het geval was ging het om fiscaal recht. Die rechtspraak voldeed dan ook in het geheel niet aan de eisen die in Nederland gelden. Maar daarbij was het feitelijk door de lange reistijden van zomaar een jaar onmogelijk om vanuit Holland in te grijpen”, weet Van der Velden. En ook in de 19e eeuw werd dat aanvankelijk niet veel beter. “Veel zaken die toen bij de Hoge Raad aangekaart werden, werden daar dan ook verpulverd.” Overigens: als secundair recht speelde in de latere WIC-tijd het Romeinse recht een rol bij bijvoorbeeld de verkoop van slaven en hypotheken. “Het was vastgelegd en voor juristen gemakkelijk er gebruik van te maken.”

In de Spaanse periode die aan de WIC-tijd vooraf ging was er volgens Van der Velden meer rechtszekerheid. Het recht speelde bijvoorbeeld ook een centrale rol bij de verovering en het onder bestuurlijke controle krijgen van de Spaans-Amerikaanse territoria. “Curaçao is een klein radertje in dit Spaanse wereldrijk, maar door het vele archiefmateriaal dat dit legistisch ingestelde bestuur produceerde, is veel informatie over deze periode bekend. De rol die het recht heeft gespeeld bij de verovering van het Amerikaanse continent bijvoorbeeld.” Van der Velden gaat dan ook in zijn boek hier uitgebreid op in, evenals op de diverse facetten van de wetgeving in Spaans-Amerika en het bestuur van Curaçao in de Spaanse periode.

Fascinerend en spannend noemt Bastiaan van der Velden het fenomeen van brúa, obya, maar ook onder andere namen bekend. De naam brúa is waarschijnlijk afgeleid van het Spaanse woord bruja, wat heks betekent. De brúa-praktijken op Curaçao vertonen veel overeenkomst met de magische rituelen die deel uitmaken van de voodoo-cultus op Haïti. “Je gebruikt hogere machten om een doel dat buiten bereik lijkt te liggen te bereiken”, zegt Van der Velden. Hij besteedt zijn hele afsluitende hoofdstuk 15 aan het ook op vele andere plaatsen in de Caribische en Zuid-Amerikaanse regio voorkomende, door Afro-Amerikanen ontwikkelde volksgeloof. “Deze vorm van geloof heeft een belangrijke rol gespeeld bij het vaststellen van waarden en normen in de maatschappij, en bij het oplossen van conflicten van personen die geen gebruik wensten te maken van de officiële rechtbanken. De inwoners van Curaçao, waar het merendeel van de bevolking pas na 1863 toegang kreeg tot het recht, zag de rechtspraak niet als een fenomeen waar zij in de toekomst enig vertrouwen in konden hebben. Er werd dan een beroep gedaan op brúa. Het fenomeen heeft in het verleden een belangrijke functie vervuld voor bevolkingsgroepen die geen toegang hadden tot of geen gebruik wilden maken van het officiële rechtssysteem.”

Het boek is vanaf heden verkrijgbaar bij de lokale boekhandels en bij Carib Publishing/Uitgeverij SWP, gevestigd aan de Kaya Jombi Mensing 27-A te Zeelandia.

Medisch

Recente ontwikkelingen in de geneeskunde

Tekst: Hans de Haan

In de wereld van de geneeskunde blijft niets hetzelfde. Het is een wetenschap die continu in beweging is en de wereld voortdurend weet te verrassen met nieuwe vindingen en ontdekkingen. De uitdagingen binnen deze veelzijdige wetenschap zijn ontelbaar en stimuleren onderzoekers over de hele wereld om deze uitdagingen aan te gaan. Er verschijnen in de media daarom voortdurend berichten over allerlei nieuwe vondsten op dit gebied, maar veel ervan is nog prematuur, bijvoorbeeld alleen aangetoond bij dieren, maar nog niet bij mensen. De berichtgeving hierover moet daarom zorgvuldig en ook terughoudend worden opgesteld. Hier volgt een selectie van recente, veelbelovende ontwikkelingen die al worden toegepast of op korte termijn zullen worden ingevoerd.

Afkoelen redt levens
In de meeste Nederlandse ziekenhuizen wordt tegenwoordig de lichaamstemperatuur van gereanimeerde patiënten zo snel mogelijk afgekoeld naar 32 tot 34 graden. Deze aanpak is gebaseerd op twee, relatief kleine, internationale studies, die wereldwijd bij 350 patiënten laten zien dat bij gekoelde patiënten minder neurologische schade ontstaat en dat zij ook betere overlevingskansen hebben. Peter Pickkers, hoogleraar Intensive Care van het UMC St. Radboud te Nijmegen toonde vervolgens aan - door middel van een groot onderzoek bij meer dan vijfduizend patiënten - dat een dergelijke koeling de overlevingskans van deze patiënten inderdaad vergroot. Hiermee wordt bereikt dat van elke honderd patiënten die onder die omstandigheden overlijden, er nu zes à zeven patiënten in leven blijven. Zonder koeling overlijdt 72 procent van de patiënten en met koeling daalt dit percentage tot bijna 65 procent. Met deze resultaten is volgens Pickkers het achterwege laten van koelen na een reanimatie dus niet meer te rechtvaardigen. Het idee achter deze afkoeling is dat daardoor de biologische processen in het lichaam langzamer verlopen. Na een reanimatie ontstaat vaak zuurstofgebrek in de hersenen, waardoor schadelijke metabole processen in gang worden gezet. Koeling dempt die processen waardoor er minder schade ontstaat.

Geen onnodige uitstrijkjes meer
Het medisch centrum van de Vrije Universiteit (VUmc) te Amsterdam is, samen met het UMC St. Radboud, een onderzoek gestart naar een vrouwvriendelijker manier van baarmoederhalskankerpreventie. Vrouwen met een positieve uitslag van de HPV-thuistest (naar de aanwezigheid van het humane papillomavirus) krijgen opnieuw een test, maar nu met een biomarker, die ze ook thuis kunnen afnemen. Is deze test wederom positief, dan worden de vrouwen direct doorverwezen naar een gynaecoloog. Zo worden vrouwen zo min mogelijk belast met onnodig inwendig onderzoek, terwijl het risico op deze ziekte even nauwkeurig wordt voorspeld. Met dit onderzoek willen beide instituten het vervolgtraject na een HPV-positieve thuistest verbeteren. Deze studie wordt uitgevoerd onder 45.000 vrouwen die in 2007 een uitnodiging ontvingen voor het bevolkingsonderzoek, maar vervolgens geen uitstrijkje hebben laten maken. De geselecteerde vrouwen krijgen de komende maanden de thuistest (Delphi screener) toegestuurd. Daarmee neemt de vrouw zelf vaginaal materiaal af, dat per post naar het laboratorium wordt gestuurd voor verder onderzoek.

VUmc en UMC St. Radboud begonnen een onderzoek naar een vrouwvriendelijker manier van baarmoederhalskankerpreventie waarbij vrouwen zo min mogelijk worden belast met onnodig inwendig onderzoek.

Radiogolven verlagen bloeddruk
Een korte stoot radiogolven in de nieren kan hoge bloeddruk aanzienlijk verlagen. Dat melden Murray Esler en de leden van de zogeheten Symplicity HTN-2-onderzoeksgroep in een door The Lancet online gepubliceerde studie. De onderzoekers maakten gebruik van een recent ontwikkelde endovasculaire katheter waarmee via de nierslagader, door middel van radiogolven, de aldaar aanwezige kleine zenuwen werden weggebrand en uitgeschakeld. Deze techniek werd binnen twee minuten uitgevoerd. Door blokkering van de desbetreffende zenuwsignalen, wordt het bestaande, ontregelde mechanisme voor de regeling van de bloeddruk, gestopt. Deze methode is bestemd voor patiënten met een systolische bloeddruk van 160 mmHg of meer bij wie bloeddrukverlagende medicijnen niet of onvoldoende werkzaam zijn. Het onderzoek werd uitgevoerd bij 100 patiënten die in twee groepen waren verdeeld: 49 van hen werden eenmalig met radiogolven behandeld en 51 patiënten bleven hun bestaande medicatie innemen. Na zes maanden bleek dat met de nieuwe behandeling de systolische bloeddruk gemiddeld was gedaald met 32 mmHg en de diastolische bloeddruk met 12 mmHg. Bij de 51 controlepatiënten trad nauwelijks enige verandering op in de bloeddruk. De toepassing van deze techniek bleef bovendien zonder complicaties. Deze nieuwe behandeling tegen hoge bloeddruk wordt al toegepast in het MC Erasmus te Rotterdam en het UMC te Utrecht.

Eetbare nanokorrels tegen darmontsteking
Behandelingen voor een chronische darmontsteking, zoals de ziekte van Crohn, zijn allerminst perfect en veroorzaken veel nare bijwerkingen. Om medicijnen zonder bijwerkingen precies op de goede plek te krijgen, hebben Amerikaanse wetenschappers een speciaal beschermhoesje voor ontstekingsremmers ontwikkeld, namelijk piepkleine eetbare korrels. Niren Murthy en zijn collega's van de technische universiteit van Georgia bouwden een nieuw materiaal waarmee een ontstekingsremmer ongeschonden naar de dikke darm kan worden gebracht. Deze kleine, eetbare korrels reizen zonder enige schade te ondervinden door de slokdarm en maag en barsten pas open wanneer ze in de ontstoken darm terecht zijn gekomen, waar de ontstekingsremmer zijn werk kan doen. De biotechnologen beschrijven hun hoesje in het vaktijdschrift Nature Materials. Het is al langer bekend dat kleine pakketjes genetisch materiaal ontstekingsreacties kunnen remmen, maar het nadeel ervan is dat ze ook de 'goede' processen remmen, wat het lichaam kwetsbaar maakt voor infecties en bloedafwijkingen. Deze korrels zijn slechts 600 nanometer in doorsnee, hetgeen betekent dat er zo'n tweeduizend korreltjes passen op één millimeter. Korrels van dat formaat heten daarom nanodeeltjes. Deze zijn bestand tegen de agressieve omgeving van de slokdarm en maag omdat Murthy en zijn collega's deze hebben gemaakt van een zogenaamd thioketal-polymeer. Dit materiaal gaat pas stuk wanneer het in aanraking komt met hoge concentraties zuurstofhoudende stoffen die juist aanwezig zijn in ontstoken weefsel. De nanodeeltjes zijn met succes toegepast bij muizen die in hun ontstoken dikke darm, dezelfde afweerstof (TNF-alfa) produceren als de mens. Wanneer het middel beschikbaar zal zijn voor mensen met een darmontsteking is nog niet bekend. Het nieuwe nanodeeltje moet namelijk nog de nodige veiligheidstesten doorstaan, voordat het aan mensen mag worden toegediend.

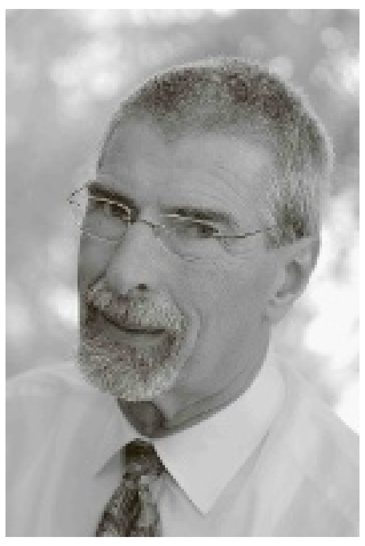

Hans de Haan is arts en jarenlang actief geweest als medisch adviseur bij diverse instanties.

Voeding

Vissenlever heel gezond

In de visindustrie krijgen de levers doorgaans weinig aandacht. Ten onrechte blijkt nu, want een team van onderzoekers van de Universiteit van Almeria (Spanje) heeft ontdekt dat zeevis een goede bron is van meervoudig onverzadigde vetzuren, die goed zijn voor de gezondheid. Ansjovis bijvoorbeeld is een van de vissen waarvan de lever een hoge concentratie van deze stof bevat.

Behalve voor de productie van levertraan worden vissenlevers nauwelijks gebruikt. Meestal wordt het grootste deel van de ingewanden al op zee overboord gegooid. Maar deze organen bevatten dus stoffen die gezond zijn, volgens de nieuwe studie, waarover onlangs werd gepubliceerd in de Journal of Food Composition and Analysis.

"De lever van eetbare vis is een goede bron van meervoudig onverzadigde vetzuren, met name die uit de omega-3 familie, zoals EPA en DHA", aldus José Luis Guil-Guerrero, leider van het onderzoek. Deze vetzuren worden gebruikt bij de behandeling van diverse klachten waaronder vormen van kanker, depressie, Alzheimer, schizofrenie, gedragsproblemen en hart- en vaataandoeningen.

In het onderzoek ging het om 12 soorten vis die veel gegeten worden in zuidoost Spanje. Ansjovis bleek een van de toppers te zijn voor wat betreft de hoeveelheid meervoudig onverzadigde vetzuren in de lever. Alle onderzochte vissen hadden een combinatie van omega-3 en omega-6 zuren die 'zeer geschikt zijn voor menselijke consumptie', met name die van de blauwe wijting.

Of vissenlever ook smakelijk is, vertelt het verhaal niet. Hoe dan ook is het de moeite waard om het eens te proberen

DIEREN BESCHERMING curaçao
Borstelen!

Verzorg de vacht van uw hond goed. Regelmatig borstelen of kammen en af en toe een wasbeurt. Hij verdient 't!
WSPA
World Society for the Protection of Animals

TASHA'S
BODY WELLNESS

Uw massage op bestelling in uw eigen tuin, porch of aan uw zwembad!
Ontspannings-relax massage
Traditionele Indonesische massage
Deep Tissue massage
Tevens Gift Vouchers en Strippenkaart met aantrekkelijke korting verkrijgbaar.
Voor local rates, vraag naar de voorwaarden
TEL: 5999 676-9692 www.curacaomassage.com

CliniClowns
www.cliniclowns.an

Beweging

Wandelen

Tekst: CVF

Voordelen
In zijn intree-rede als bijzonder hoogleraar bewegingswetenschappen meldde prof. Hesselink deze week dat lichamelijke inactiviteit de tweede doodsoorzaak is in de westerse wereld, roken staat op nummer 1 en alcoholgebruik staat op de derde plaats. Het is volgens hem van belang om in het behoud van gezondheid te investeren.
De wandelsport is een rendabele investering in gezondheid. De voordelen van lopen worden keer op keer in verschillende onderzoeken bevestigd. Door de looptraining verbetert het uithoudingsvermogen en dat merk je in het dagelijkse leven ook, je wordt minder snel moe.
Ook diabetici blijken direct baat te hebben bij de looptraining. Indien er voor het ontbijt wordt gelopen heeft de looptraining een regulerend effect op de suikerspiegel in het bloed.
Lopen is een sport die gemakkelijk tussen de drie en vijf keer per week kan worden gedaan. Deze frequentie is noodzakelijk om van de positieve effecten te genieten. Het lopen kan voor de gezelligheid en de motivatie ook in groepsverband plaatsvinden.
Door de regelmatige extra arbeid die je verricht, kan het lopen helpen om het lichaamsgewicht onder controle te houden.

Trainingsmethode
De beste trainingsprikkel is intensiteit. Zoveel mogelijk arbeid verrichten binnen zo kort mogelijke tijd. Bij het lopen is intervaltraining een goede en intensieve trainingsmethode. Een halve minuut tot een minuut met hoge snelheid lopen en daarna twee minuten rustig aan lopen. Een beginner herhaalt de arbeid en rust drie (totaal negen minuten) tot vier keer (totaal twaalf minuten). Voor verder informatie/begeleiding kunt u via de huisarts contact opnemen met de fysiotherapeut.

Muziek
Het ritme van muziek bepaalt je loopsnelheid. In winkels wordt er om die reden rustige muziek gespeeld waardoor je rustiger lopend langer in de winkel bent. De winkelier hoopt dat er daardoor meer wordt gekocht.
Bij de looptraining kan je de muziek gebruiken om een hoge snelheid langer of gemakkelijker vol te houden. Door de muziek kan je wel over je grenzen heen gaan, natuurlijk geldt dat in mindere mate bij de intervaltraining.

Zwangerschap
Gedurende de zwangerschap kan er gewandeld worden. Uit onderzoek blijkt dat niet alleen het hart van de moeder wordt getraind, maar dat ook de baby getraind wordt. Na de zwangerschap zijn die trainingseffecten op het hart van de baby nog aantoonbaar. Het hart klopt krachtiger en de hartslagfrequentie is lager dan van de ongetrainde foetussen.

Schoeisel
Er zijn vier categoriën (A, B, C, D) wandelschoenen. Startend bij schoenen die alleen op vlak terrein worden gebruikt tot aan de bergschoenen die met bepakking kunnen worden gedragen. Personen met jarenlange diabetes hebben risico op voetproblemen door verminderde bloedcirculatie, gestoorde gevoeligheid, verminderde beweeglijkheid en een kwetsbare huid. Daarom moeten ze extra aandacht aan hun voeten besteden en is voor de keus van een goede loopschoen het advies van de podotherapeut van belang.

De rubriek 'Beweging' verschijnt vanaf vandaag om de week in de Ñapa en wordt verzorgd door de Curaçaose Vereniging van Fysiotherapeuten. Meer informatie: www.fysiotherapiecuracao.com of email info@fysiotherapiecuracao.com.

Herinneringen aan een overzeese oorlog

Het einde van de Tweede Wereldoorlog op 15 augustus 1945 hield niet in dat dit hoofdstuk toen was afgesloten. Niet voor Nederland, in ieder geval. Erna volgde namelijk de zorg voor de doden, en daarop volgend het geven van een betekenis aan de geschiedenis van 1940 tot 1945. Dat proces is nog steeds gaande.

Tekst en foto's: Anouska Kock

Eruit blijkt, dat de periode van de Tweede Wereldoorlog in Nederland een 'levend verleden' is: een historie beladen met actuele politieke en morele betekenissen. Maar hoe zit dat met de overzeese gebiedsdelen van het Koninkrijk? Hoe wordt de oorlog daar herinnerd? De wetenschappers Esther Captain en Guno Jones geven op deze vraag een antwoord in hun publicatie 'Oorlogserfgoed Overzee'.

De Tweede Wereldoorlog is in de overzeese koloniën anders verlopen dan in Nederland zelf. Hierover is al veel geschreven, en het verhaal mag algemeen bekend worden verondersteld: terwijl Nederland onder de voet werd gelopen door de Duitsers, leerden de Antillen, Suriname en Indonesië noodgedwongen op eigen benen te staan; een proces dat uiteindelijk uitliep op een breuk met Nederland (Indonesië) of grotere autonomie (de Antillen en Suriname). Deze gebeurtenissen zijn al vaak onderwerp van studie geweest. Wat nieuw is aan het onderzoek van Esther Captain en Guno Jones, is dat zij in de oude koloniën zijn gaan speuren naar overblijfselen van de oorlog. Ze reisden naar Aruba, Curaçao, Indonesië en Suriname en zochten daar naar monumenten, geschriften, foto's en persoonlijke verhalen. Ze vroegen zich af wat voor betekenis dit materiaal nu nog heeft voor de bevolkingen van de betrokken landen.

Captain en Jones deden hun onderzoek in opdracht van de Nederlandse overheid - het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (WVS) om precies te zijn. WVS vindt het belangrijk om cultureel erfgoed te bewaren voor latere generaties. Het gaat het ministerie daarbij vooral om het documenteren van herinneringen en gevoelens. Met dit doel stelde het ministerie in 2007 een speciaal onderzoeksprogramma op, te weten het Programma Erfgoed van de Oorlog, dat duurde tot 2010. Terwijl andere wetenschappers zich richtten op erfgoed in Nederland, richtten Esther Captain (historica) en Guno Jones (antropoloog) zich op de voormalige koloniën. In drie jaar tijd werd zoveel mogelijk materiaal verzameld.

De onderzoekers gingen uit van archiefmateriaal, documentatie en interviews met personen in Aruba, Curaçao, Indonesië en Suriname. Ze bestudeerden onder meer overheidsstukken, correspondentie tussen gouverneurs en gezaghebbers, gouvernementsbesluiten en handelingen van de Staten-Generaal. Veel hadden ze ook aan particuliere archieven, kranten- en tijdschriftenartikelen, documentaires, foto's, illustraties, plattegronden, bouwtekeningen, toespraken en brieven. Daarnaast hielden ze interviews met ooggetuigen en belangenbehartigers. Het resultaat van hun studiewerk is een boekwerk van ruim 400 pagina's. 'Oorlogserfgoed Overzee' begint met een bespreking van het erfgoed te Aruba en Curaçao. Daarna komt Indonesië aan de orde. De afsluiting van het boek wordt gevormd door een analyse van oorlogserfgoed in Suriname.

Conclusie

De belangrijkste conclusie uit het onderzoek is dat 'de oorlog' voor de voormalige Nederlandse koloniën een heel andere betekenis heeft dan voor het voormalige moederland. Voor Indonesiërs is 'de oorlog' bijvoorbeeld geen referentie naar de Tweede Wereldoorlog. In plaats daarvan denken Indonesiërs bij deze term aan hun revolutie (de Indische vrijheidsstrijd tegen de Nederlandse kolonisator). Voor Surinamers geldt eveneens dat 'de oorlog' niet per se betrekking heeft op de Tweede Wereldoorlog. In hun samenleving kunnen die woorden namelijk even goed verwijzen naar de binnenlandse oorlog die van 1986 tot 1992 plaatsvond tussen het Surinaamse leger en het Junglecommando. Vooral voor jongere Surinamers, het grootste deel van de bevolking, is de Tweede Wereldoorlog vaak onbekend terrein, aldus de onderzoekers.

Op Aruba en Curaçao leeft het verleden van de Tweede Wereldoorlog weliswaar iets meer, maar beperkt deze zich grotendeels tot herinneringen aan heldenacties. Overige zaken - zoals de dagelijkse beslommeringen op de eilanden in de oorlogstijd - raken steeds meer in vergetelheid. Dat gebeurt nu vooral doordat oudere generaties (mensen die de oorlog nog meemaakten), komen te overlijden. De onderzoekers stellen dat jongere mensen het gemakkelijker vinden om 'actieve' gebeurtenissen te onthouden. Passieve feiten zouden sneller worden vergeten. De voorliefde voor 'actie' is waarschijnlijk de reden waarom huidige generaties Arubanen en Curaçaoënaars goed op de hoogte zijn van de daden van verzetshelden zoals Boy Ecury (Aruba) en George Maduro (Curaçao), maar daarentegen nauwelijks iets afweten van de Antilliaanse interneringskampen, waar tijdens de oorlog 'foute' burgers (nazi-sympathisanten en houders van een Duits paspoort) werden opgesloten. Eveneens wegkwijnend in vergetelheid is de geschiedenis van de gewapende machten op het eiland. De gemiddelde Arubaan of Curaçaoënaar heeft er weinig mee. Dat is onder meer te zien aan de conditie van de kustbatterijen op Aruba en Curaçao (de bolwerken langs de zee). Anno 2010, het jaar waarin Captain en Jones hun boek publiceerden, lagen deze verdedigingswerken er verloren bij.

Guno Jones, antropoloog, en Esther Captain, historica.

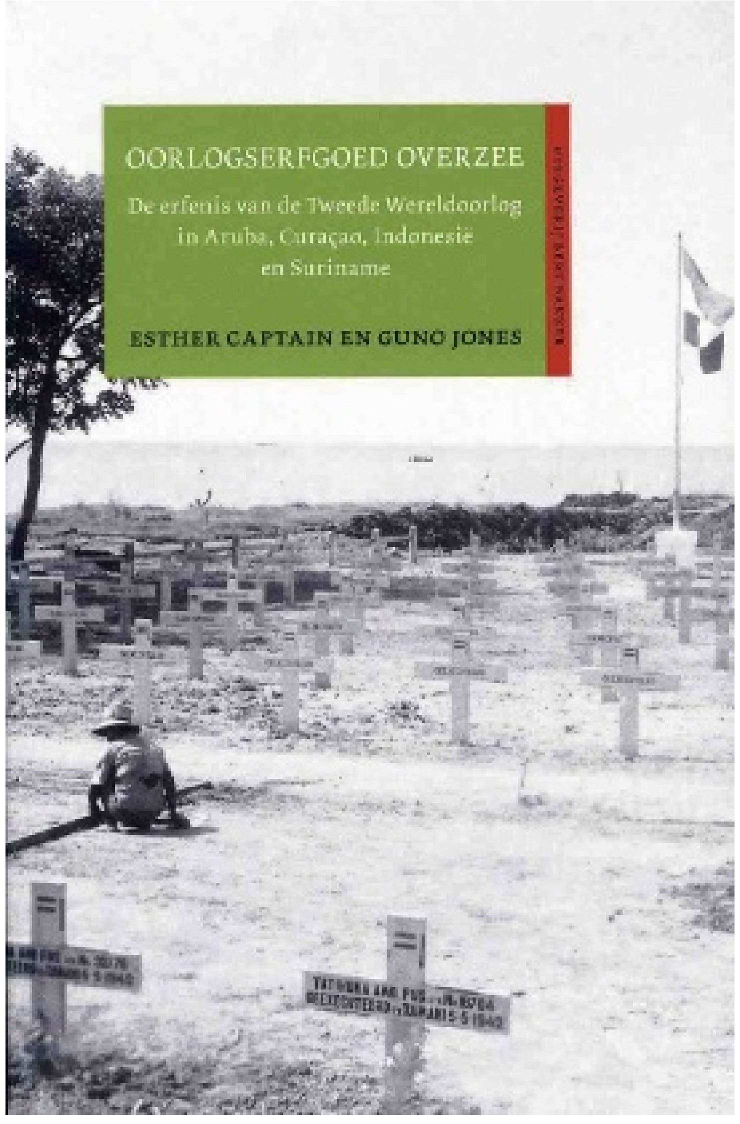

'Oorlogserfgoed Overzee' beschrijft de herinneringen en gevoelens van Arubanen, Curaçaoënaars, Surinamers en Indonesiërs ten aanzien van de Tweede Wereldoorlog.

De betekenis van hulpacties

Voor Aruba en Curaçao betekende de Tweede Wereldoorlog vooral een test van eigen kunnen. De Antilliaanse eilanden moesten zichzelf zien te redden, zonder hulp van het moederland. Deze nieuw gevonden zelfbeschikking bereikte glorieuze hoogten tijdens geldinzamelingsacties voor noodleidende gezinnen in Nederland.

De bevolkingen van de eilanden brachten grote bedragen geld bijeen. Daarmee werden in Amerika hulpgoederen gekocht, waaronder dekens, kleren en schoenen, die vervolgens naar Nederland werden verscheept (de foto toont een dergelijke vracht met hulpgoederen in de haven van Aruba, alsook een dankbrief van een gezin uit Nederland). Op Aruba alleen al, werd een kleine 300.000 florin ingezameld, een bedrag dat tegenwoordig een waarde zou hebben van ongeveer 3 miljoen florin.

Mede hierdoor werd de Tweede Wereldoorlog op Aruba en Curaçao in de naoorlogse jaren vooral geassocieerd met het begrip 'zelfstandigheid'. De herinnering aan de oorlog versterkte de wens tot autonomie. Sinds het verkrijgen van deze autonomie, via het Statuut van 1954, is Nederland steeds verder op afstand van de eilanden komen te staan. De periode 1940-1945, de Dodenherdenking op 4 mei en Bevrijdingsdag op 5 mei leverden steeds meer aan betekenis in. Tegenwoordig zijn 4 en 5 mei op Aruba en Curaçao weliswaar nog steeds dagen van bezinning en viering. Maar, zo concluderen Esther Captain en Guno Jones, het zijn vooral hoogwaardigheidsbekleders en andere officiële afgevaardigden die hierbij acte de presence geven.

Culturele Agenda

Kunst & Expo's

Second Nature
Op woensdag 11 mei om 19.30 uur is de opening van de expositie 'Second Nature', creative expressions in mixed media, van Arlette Jonis in Landhuis Bloemhof. Deze expositie is te bezichtigen tot 4 juni.

Water
MonArt Gallery in het Renaissance Riffort huisvest de expositie 'Water' met werken van Ria Houwen. Deze expositie is een ode aan water als levensbrengend element. Te bezichtigen tot en met vrijdag 27 mei.

Miracles
Bij Art2gether aan de Kaya Ma Pieternella M12 (afslag St. Michiel) is tot 15 mei op afspraak (tel. 515.3141) de tentoonstelling 'Miracles' te bezichtigen met werken van Astrid van Dorp en Trineke Greving (www.art2gether.com).

Workshops Bloemhof
Workshops bij Landhuis Bloemhof: Tai-Chi Chuan Yang Style met Bryan Fraites te beginnen in mei tot en met eind juni twee keer per week; Batik met Gloria Luz de Waal op de donderdagen 5, 12 en 19 mei (minimaal zes personen); Cement Reliefs met Serena Israel en Basik Ink met Marcel van Duijneveldt. Voor informatie bel 737.5775 of mail naar info@Landhuis Bloemhof.

Dans & Theater

Kacho mes ta biba miho - Moederdag Special
Isolde, een mooie meid, leeft een turbulent leven samen met haar vriendin Martiza. Ze leven er elke dag op los. Problemen komen dan ook snel om de hoek kijken en de vriendinnen krijgen heftige ruzie. Isolde wordt het huis uitgezet en smeekt de blinde, eenzame buurman Frido om onderdak. Zij wil Martiza een lesje leren en een doorn in het oog zijn bij alles wat ze doet. Uiteindelijk betalen ze allebei een zware rekening.
Moederdag Special: Met muziek en een drankje en allerlei andere leuke dingen speciaal voor de moeders!
Zondag 8 mei om 15.00 en 20.00 uur
Entree: 35 gulden
Locatie: Teatro Luna Blou
Taal: Papiamentu

Seth Gaaikema - Het mooiste komt nog!
Seth viert zijn vijftigjarig theaterjubileum met een nieuwe onemanshow: 'Het mooiste komt nog!'
In een melodieuze theatershow in de vorm van een minimusical, verrast hij ons ook dit jaar weer met een actueel en pittig programma zoals we van de befaamde taalvirtuoos gewend zijn.
De regering zet ons in de kou, de maatschappij schreeuwt om commentaar, iedereen is op zoek naar warmte, liefde en gezond verstand.
Donderdag 12 en vrijdag 13 mei om 20.00 uur
Entree: 35 gulden. Kaarten verkrijgbaar bij Teatro Luna Blou, Albert Heijn en Mensing's Caminada
Locatie: Teatro Luna Blou
Taal: Nederlands

Lága nan, famia nan tá, abo keda fó - Pachi Damon
Laat ze, het is familie. Hou je erbuiten.
Deze humoristische voorstelling van Pachi Damon is gebaseerd op familieconflicten. Als je je bemoeit met familiezaken dan krijg je op den duur de kous op je kop.
Twee broers/zussen krijgen slaande ruzie over een kind van een van de twee. De man gaat zich ermee bemoeien en komt in een oorlogsgebied terecht onder meer over het feit dat zijn huis is gebouwd op familieterrein. Je bemoeit je met alles van ons, maar je hebt nooit de moeite genomen je eigen stek te vinden en dan komen er nog een hele-boel andere verwijten. Dan is er nog een stiefvader die misbruik probeert te maken van de dochter van zijn nieuwe vrouw. De vrouw weet het, maar zegt niets, want de man is kostwinner. Je hebt ook moeders die het weten, maar niets zeggen uit angst en schaamte. En je hebt moeders die het niet eens (willen) weten.
Moraal, blijf buiten familiezaken. Brand je vingers er niet aan.
Slapstick/comedia del arte waarbij regelmatig het publiek betrokken wordt.
Zaterdag 14 mei om 21.00 uur
Zondag 15 mei om 20.00 uur
Entree: 27,50 gulden
Locatie: Teatro Luna Blou
Taal: Papiamentu

Mente a kue ala
Een verhaal over een gezin dat heel wat te verduren krijgt. De vader wordt ziek, zijn geestelijke vermogens verslechteren en hierdoor vervreemdt hij van zijn omgeving. Hij heeft totaal geen idee meer van afstanden en plaatsen en herkent ook zijn eigen kinderen niet meer. Zijn familie is ongerust en vraagt zich af wat er met hem aan de hand is. Alzheimer! Zijn vrouw herkent haar man niet meer en is bang hem kwijt te raken. Dit aangrijpende stuk wordt opgevoerd door onder andere Rina Penso, Annemarie Braafheid, Eric van Ommeren en Greta Trapenberg. Regie: Diana Lebacs.
Zondag 15 mei om 15.00 uur
Entree: 30 gulden
Locatie: Teatro Luna Blou
Taal: Papiamentu

Film

Nochi di Sine: Juno
Juno MacGuff, een 16-jarige tiener die zich niets aantrekt van wat anderen van haar denken, besluit op een avond dat het tijd is om voor de eerste keer seks te hebben met haar beste vriend Paulie. Ze moet het experiment met een ongeplande zwangerschap bekopen. Hoewel Juno het met haar beste vriendin Leah wel over een abortus heeft, besluit ze op zoek te gaan naar adoptie-ouders voor haar kind. Via de lokale voorbeeldkrant legt ze contact met Vanessa en Mark, van wie de eerste een supermoeder in spe lijkt en de tweede net zoveel van muziek houdt als Juno. De adoptiepapieren worden getekend en alles lijkt volgens plan te gaan… of toch niet?
Donderdag 12 mei, 19.00 uur, Auditorium Openbare Bibliotheek Scharloo. Taal Engels, Nederlands ondertiteld.
Entree 2,50 gulden (op vertoon van geldig bibliotheekpasje), niet-leden: 5 gulden. Meer informatie: 434 52 09 / filmhuisbibliotheek@gmail.com

Curaçao
De inmiddels veelbesproken film 'Curaçao' gaat over 'de Hollandse gemeenschap' op Curaçao. De Nederlanders die in beeld komen lijken weinig op te hebben met het eiland. Deze Europese Nederlanders en de lokale bevolking spreken elkaar nauwelijks. Hun noodzakelijke omgang blijkt uiterst stroef en gespannen.
Donderdag 10 mei om 19.30 uur
Locatie: Teatro Luna Blou
Entree: 13,50 gulden
Taal: Nederlands, Engels ondertiteld

Ava en Gabriel
Liefdesdrama waarin de zwarte schilder Gabriel Goedbloed voor een kerk op Curaçao een muurschildering moet maken. Hij kiest de zwarte onderwijzeres Ava Recordina uit als model voor de Maagd Maria. Het idee dat er een zwarte madonna wordt geschilderd voor de kerk brengt heel wat opschudding teweeg onder de plaatselijke bourgeoisie. Daarnaast lopen ook de spanningen onder de minnaars van Ava hoog op. De filmmakers Felix de Rooy en Norman de Palm werden voor hun film in 1990 onderscheiden met een Gouden Kalf.
Zaterdag 14 mei om 19.30 uur
Entree: 13,50 gulden
Locatie: Teatro Luna Blou
Taal: Papiamentu

Muziek

Saxofoon
Zaterdag 28 mei organiseert de Kunstkring een saxofoonconcert (10 saxofoons sterk) uit Porto, Portugal.

Boeken en literatuur

De Gouverneurs van de Nederlandse Antillen sinds 1815, door Gert Oostindie geredigeerd. Levensschetsen die een beeld geven van de (post)koloniale verhoudingen en de ontwikkelingen op de eilanden, maar bieden informatie vooral over achtergrond, macht en onmacht, visie en functioneren van de gouverneurs.

Ik lach met Grotius, en alle die prullen van boeken
Het boek 'Ik lach met Grotius en alle die prullen van boeken' van Bastiaan van der Velden is uit en vanaf vandaag op Curaçao in de boekhandel verkrijgbaar. Voor meer informatie zie het interview met de schrijver op pagina 3 van deze Ñapa.

Nieuw & Opmerkelijk

Ascension
Iedere eerste zondag van de maand is er Open Huis op landhuis Ascencion. De toegang is gratis. Het Open Huis vangt om 10.00 uur aan met een oecumenische kerkdienst. Voor de kleintjes is er een kindernevendienst. Om 11.00 uur is er een rondleiding om en door het fraai gerestaureerde en gemeubileerde landhuis.
Stichting Vormingscentrum Landhuis Ascension organiseert iedere donderdag een rondleiding. Vanaf 08.30 uur staat de koffie klaar. De beheerder brengt u op de hoogte van de bijzonderheden en wetenswaardigheden van het landgoed Ascencion en de flora en fauna in het omliggende natuurgebied. De rondleiding duurt ruim een uur. Deelname 10 gulden per persoon en koffie, cake en limonade bij aankomst inbegrepen. Deelname is uitsluitend mogelijk bij opgave via tel: 864 1950, 5187265 of per mail: info@landhuisascencion-curacao.com

Noteert u alvast:

Nochi di Sine
Op 9 juni wordt in het auditorium van de Openbare Bibliotheek te film Het echte leven vertoond. In juli wordt het 'Feel good festival' gehouden, met op 14 juli Little miss sunshine, 21 juli 500 days of summer en 28 juli Happy go lucky.

Internationale Museumdag
Op 18 mei is het Internationale Museumdag en zijn alle musea gratis toegankelijk.

Open Atelier Route 2011
U kunt kunstenaars in hun eigen atelier bezoeken op Banda'riba in het weekend van 14 en 15 mei en kunstenaars op Banda'bou in het weekend van 21 en 22 mei, zowel zaterdag als zondag van 10.00 tot 18.00 uur. De opening van de overzichtstentoonstelling (iedere deelnemer 1 werk) is op vrijdag 13 mei bij Gallery Alma Blou. Op pagina 6 van deze Ñapa leest u meer over de ateliers op Banda'riba, volgende week in de Ñapa Banda'bou. Zie ook: http://openatelierroute2011.wordpress.com

De Culturele Agenda verschijnt iedere zaterdag in de Ñapa. Info s.v.p. naar: agenda.cultuur@gmail.com.

Open Atelier Route 2011 Banda'riba

'Creatief en inventief bezig zijn'

De keuken van de kok, de cockpit van de piloot en het atelier van de kunstenaar; wie wil er nu niet eens een keer een kijkje nemen en horen van de meester(es) zelf hoe hij of zij te werk gaat. Carlos Blaaker, Marcel van Duijneveldt en Ellen Spijkstra organiseren dit jaar de Open Atelier Route 2011. Voor de eerste keer weer sinds vijf jaar, maar voor de derde keer überhaupt, stellen twintig kunstenaars een heel weekend hun ateliers open. Volgende week is het de beurt aan Banda'riba, de week erop aan Banda'bou. Wij gingen u vast voor en spraken met een aantal kunstenaars over onder meer hun ateliers, hun materialen en hun kunst. Deze week de eerste reeks van een selectie van de deelnemende kunstenaars, gevestigd op Banda'riba.

Tekst en foto's: Lisette Keus

Hortence Brouwn

Waar Hortence Brouwn woont en werkt valt niet te missen aan de beelden in haar tuin. Nieuwe en oude werken staan door elkaar, beelden in bewerking en beelden die klaarstaan voor exposities.

"Ik werk eigenlijk het liefste buiten, voornamelijk omdat ik veel stof maak. Dat is ook een van de redenen dat ik momenteel veel werk in de bronsgieterij in Otrobanda. En in verband met overlast voor mijn buren. Mijn stenen haal ik overal vandaan, uit Nederland, Portugal, Italië, maar ook gewoon van het eiland hoor. Deze stenen komen van hier, kijk, aan de ene kant zijn ze totaal verschillend, maar als je goed kijkt zie ook weer overeenkomsten in kleur. En dit stukje met die kristallen, mooi toch? Ik vind het nog altijd zo bijzonder dat van dezelfde berg zoveel verschillende stenen kunnen komen."

Brouwn loopt ons voor haar tuin in, en vertelt verder: "Ik werk vaak aan meerdere beelden tegelijk, ineens krijg ik dan zin om aan iets anders te beginnen en zet ik het beeld even weg. Na een tijdje zie ik dan weer iets dat anders moet. Dit kan zelfs na jaren, dan zie ik een beeld dat al verkocht is en dan denk ik, 'dit zou anders moeten', maar dat kan natuurlijk niet als het al verkocht is. Onlangs heb ik van een beeld het hoofd kleiner gemaakt, nu is het meer in balans. Dit is ook een van de thema's die je veel ziet terugkomen in mijn werk, balans. Ik ben altijd op zoek naar balans, in mijn werk en in mijn leven. Het is belangrijk voor je als mens, om te leven in een balans met jezelf en je omgeving. Mijn beeldentuin is niet alleen voor voorbijgangers of bezoekers, maar ook voor de balans in mezelf. Met trots kan ik naar m'n beelden kijken die als het ware voor mij leven en mijn emoties beïnvloeden. Vaak als ik nog met een beeld aan het werk ben, heb ik al een andere steen klaar liggen waar ik dan al regelmatig naar kijk om te ontdekken welke vorm de steen het beste zint. De steen bepaalt als het ware de vorm. Het is meer de kunst om dat er uit te halen dan om de vorm technisch te maken. Hierin zit voor mij de grote voldoening van beeldhouwen."

Carlos Blaaker

Carlos Blaaker heeft, zoals zo'n beetje alle deelnemende kunstenaars, zijn atelier aan huis. Het huis waar hij woont met vrouw en kinderen en dat hij zelf heeft verbouwd, precies zoals hij het wilde. "Ik vind het fijn om te leven en te werken in een ruimte die aan mijn wensen voldoet. Het heeft nu iets van mij. Mijn vrouw heeft trouwens meer gevoel voor kleur, zij mocht de tegels uitzoeken", zegt hij lachend.

Zijn atelier is een lichte kamer, zijn eigen werken hangen aan de muur, er staat een bank, een geluidsinstallatie en een schildersezel. Her en der liggen kwasten, er liggen doekjes met verf en op de grond zitten de verfvlekken. "Voor de Open Atelier Route ga ik het nog wel een beetje opruimen, het blijft namelijk best vreemd om mensen in een ruimte hebben die voor mij best intiem is. Ik werk namelijk altijd hier of in mijn atelier in Rotterdam, nooit ga ik erop uit om te schilderen. Wel om inspiratie op te doen overigens. Ik kan namelijk niet, zoals veel andere kunstenaars dat wel kunnen, creativiteit opwekken. Ik heb een verhaal nodig om mijn inspiratie uit te putten. Zoals het schilderij met de vrouw en het witte hondje", en hij wijst naar een schilderij aan de muur. "Ik zag haar op het terras zitten en begreep uit haar hele houding en voorkomen dat ze gedumpt was en zich mooi had opgetut om zich op de singles-markt te begeven. Het hondje symboliseert de 'hond van een kerel'. Vroeger maakte ik ook weleens politiek geëngageerde schilderijen, maar dat doe ik nu eigenlijk niet meer. Wel laat ik in mijn schilderijen dingen toe die spelen in de maatschappij."

"Of ik een doorsnee kunstenaar ben, dat weet ik niet. Wat is dat dan? Ligt dat in de excentriciteit van een persoon of het solistisch bezig zijn? Ik denk dat elke kunstenaar van jongs af namelijk al door zijn of haar omgeving wordt gedreven in een bepaalde richting. Het solistische werken kan dan wel bepaalde gedachtes versterken, ook omdat hij of zij niet gecorrigeerd wordt. Deze vrijheid is aan de ene kant wel goed voor een kunstenaar, ik zou graag terugwillen naar de tijd dat ik niet beperkt werd door mijn kennis, maar gewoon kon handelen zonder alles eerst te overdenken. Maar voor sommige kunstenaars is het juist niet goed, die kunnen doordraaien in hun eigen wereld."

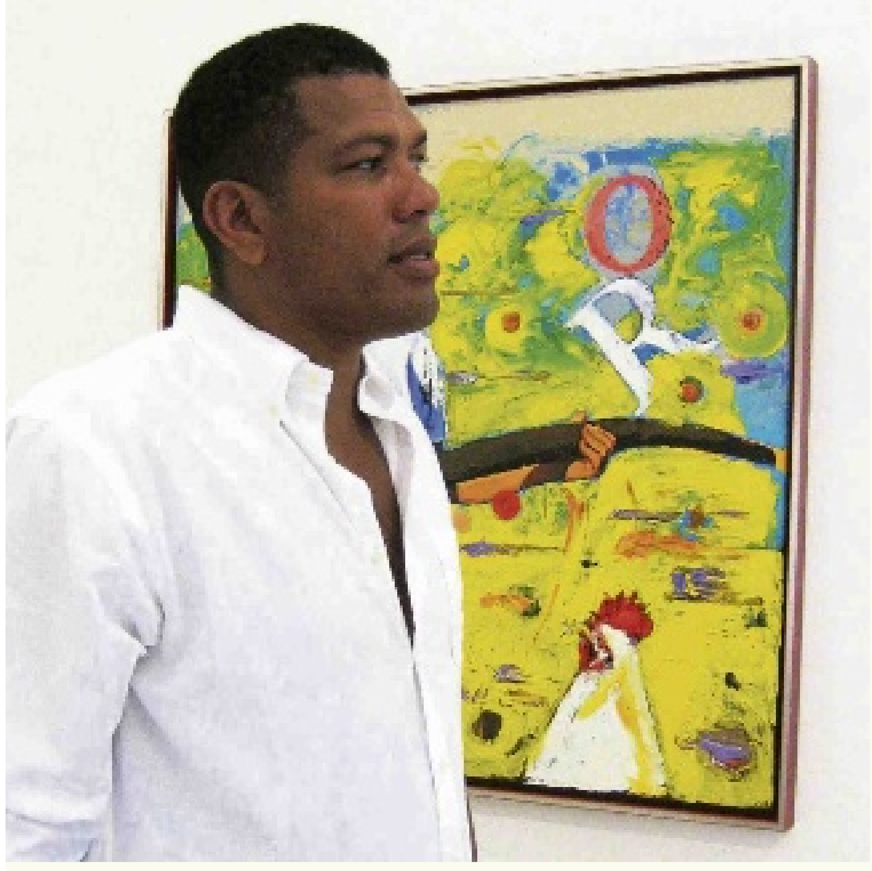

Tony Monsanto

Tony Monsanto woont achter de drukke Gosieweg en ook hij heeft zijn atelier aan huis. Voor de kunstroute gebruikt hij echter een andere ruimte, groter en om privacyredenen.

"Ik word gek van alle drukte hier, ik moet rust hebben. Altijd gehad, maar naarmate ik ouder word, steeds meer. Daarom ben ik ook graag in Duitsland, mijn vrouw komt daar vandaan en dus hebben we een huisje daar. In een dorpje met 300 inwoners en alleen maar groen eromheen. Mijn atelier is daar ook veel groter. Laatst heb ik een schilderij gemaakt van zeven bij vier. Twaalf maanden heb ik daaraan gewerkt, dus twaalf maanden had ik alleen dat werk aan de muur. Een werk dat ik overigens niet zomaar aan iedereen kwijt kan en dat ook niet wil. Wat ik met mijn doeken wil, is het verhaal vertellen. De hybride (vermenging van ongelijke soorten, red.) van geloof en cultuur laten zien." Hij wijst naar een van zijn nieuwste werken: een Afro-Caribisch uitziende man met een christelijk kruisje om zijn nek en griffioenen op de achtergrond. "Weet je dat er al tientallen jaren mensen uit Martinique zijn die zeggen dat het niet uit maakt waar je voorouders vandaan komen (Frankrijk, Engeland, Afrika), of jijzelf (Curaçao, Jamaica, Cuba), we zijn allemaal Caribische mensen. Deze beweging noemen ze créolité. Heel ver terug komen we allemaal ergens anders vandaan. Mijn ouders komen uit Suriname, ik ben hier geboren en opgegroeid in Nederland, maar omdat ik hier geboren ben, heb ik wel een Caribische ziel. Ik zou me dus nooit helemaal in Duitsland kunnen vestigen. Ik ben niet meer los te koppelen van Curaçao en de Curaçaose kunst. Overigens zullen ze me ook niet meer laten gaan. Ik ben een verankerde kunstenaar. Ik kan een beeldende weergave maken van wat een bevolking bezighoudt, het verleden, het nu en de toekomst. Ik ben een soort geweten van een volk, een land, een regio."

Midzy Longuevergne

In 1996 kwam ze voor het eerst op het eiland en ze werd meteen door het eiland gegrepen. Tijdens die vakantie begon ze al met tekeningen te maken in een schetsboek, maar eenmaal terug in Amsterdam merkte ze dat alles wat ze maakte op Curaçao geïnspireerd was.
Ze besloot terug te komen en huurde een huisje, net groot genoeg voor het maken van kleine schilderijen. Nu, vijftien jaar later, is haar tijd verdeeld over drie landen: Frankrijk, Nederland, maar het grootste part zit ze toch op het inspirerende Curaçao.

"In al mijn werken zie je dat ik ben geïnspireerd door het eiland, zelfs in de portretten. Ik vind het altijd interessant om portretten te maken, gezichten vertellen namelijk een verhaal. Maar ik schilder ook graag abstract, ik heb niet echt één stijl. Daarin pas ik eigenlijk niet in de hedendaagse opvattingen; ik houd er juist van om creatieve en kunstzinnige vrijheden op te zoeken, niet gebonden aan regels en stijlen. Al kan je ook wel weer overeenkomsten zien in mijn werken van jaren geleden en nu, zoals het gebruik van dezelfde materialen."
"Al mijn materialen haal ik trouwens uit Nederland, zuurvrij papier is hier bijvoorbeeld niet te krijgen. Terwijl dit juist het beste papier is met deze vochtigheid en de warmte, want op de rest, alsook in katoenen schildersdoeken, komen op den duur vocht- en roestvlekken. Ik werk overigens zowel binnen als buiten, maar meer noodgedwongen. Ruimte voor een echt atelier heb ik niet echt, dus is mijn huis mijn atelier. Soms zet ik soort mappen en andere dingen rechtop tegen de wind, want die kan soms wel lastig zijn. Helemaal als ik binnen werk. Het is weleens gebeurd dat door de wind er verf op mijn werk kwam. Vanuit daar ben ik wel verder gegaan, maar ik werk altijd erg beheerst en weet ik precies wat ik doe en waar ik naartoe ga."

Feuilleton

‘Terug tot Tovar’ (6)

Tekst: Hans Vaders

‘Some dance to remember, some dance to forget’
Hotel California
The Eagles

‘Veel bijzonders kan de Nederlandse Waffen-SS in Joegoslavië overigens niet ten laste worden gelegd, zo het ‘echte’ SS’ers waren’, meent Wim Liebkecht in de samenvatting van zijn proefschrift. ‘Ze waren er voor een bliksemopleiding en werden getraind voor de toen nog zo beslissende slag om Moskou. Joden, waarvan er tijdens het begin van de oorlog 11.000 in Belgrado woonden, waren in Servië inmiddels niet meer te bespeuren. Daar hadden de strijders ook geen last meer van. Reeds in maart 1942 zond Berlijn een vergassingswagen naar de hoofdstad en in mei waren alle joodse vrouwen en kinderen, geïnterneerd in het beruchte concentratiekamp Sajmiste, dood. De mannen waren hen voor het vuurpeloton al voorgegaan. Niet voor niets kon in augustus 1942 Harold Turner, het hoofd van het Duitse bevolkingsbureau in Servië, triomfantelijk aan zijn superieuren in Berlijn rapporteren dat ‘Servië nu het enige land in Europa is waar het joodse probleem definitief is opgelost’.’

De communisten van Josip Broz, alias ‘Tito’, die een groot deel van het huidige Kroatië en Bosnië beheersten, zochten volgens SS-generaal Felix Steiner een paar maal de confrontatie, maar zouden met bebloede koppen zijn afgedropen, waarna de troepen hen verder in hun schuilholen in de onbegaanbare bergen maar verder lieten vegeteren. Steiner noemt de strijd in Joegoslavië in eerste instantie een nationale verzetsoorlog tegen de Duitse bezetting en de fascistisch-Kroatische heerschappij. Deze strijd werd gevoerd door de Servische Cetniks, die aanvankelijk de legitieme vertegenwoordigers waren van de Joegoslavische regering in ballingschap. ‘Toen Tito optrad waren er echter geen duidelijke fronten en nationale doelstellingen meer. De oorlog was een radicale, niets en niemand ontziende burgeroorlog geworden. Allen tegen allen. De communisten maakten geen onderscheid tussen Duitse troepen, Kroaten of Cetniks. Voor hen waren er alleen vrienden en vijanden van Stalin en zijn Sovjets.’

‘Berucht was in dit kader een SS-divisie, gerecruteerd uit zo’n 25.000 Bosnische en etnisch-Albanese, mohammedaanse vrijwilligers. Deze moslim-divisie, die in de loop van 1943 werd opgericht na een succesvolle wervingsreis van de pro-Duitse grootmoefti van Jeruzalem, kreeg zijn opleiding in Zuid-Frankrijk en werd daarna in eigen land ingezet tegen de partizanen. Dit alles, waarbij ongekende wreedheid, stelselmatige verkrachting en marteling gemeengoed waren, vormde een vruchtbare voedingsbodem voor onder meer de latere Bosnische oorlog, voor het debacle in Srebenica van Dutchbat en voor Kosovo, eens een machtig Servisch koninkrijk waar in Kosovo Polje, het Merelveld, de Serviërs in juni 1389 hun historische nederlaag leden tegen de Turken. En die slag is voor de Serviërs eergisteren, zoals de op een draconische manier neergeslagen boerenopstanden in de negentiende eeuw voor de Serviërs van Milosevic gisteren waren en de Macedonische opstand van 1903 deze morgen pas plaatsvond.’

‘Met de Hollandse SS’ers ging het in hun kille ‘trainingsdagen’ - de winter valt vroeg in op de Balkan - in het besneeuwde, door bergketens en diepe ravijnen beheerste landschap niet geheel naar wens. Ze speelden kat en muis met de verspreide en deels nog ongeorganiseerde partizanengroepen van Tito en eigenlijk wist niemand precies wie de kat was of wie de muis.
Tegen Kerstmis 1943 verliet het korps Joegoslavië en vertrok naar het front bij Leningrad. De brigade Nederland, behorend tot het III.SS-Panzerkorps ‘Steiner’ werd ten zuiden van Oranienbaum ingezet. Begin februari 1944 werd noodgedwongen een ‘strategische’ terugtocht ondernomen naar de rivier Narva. Bijna een half jaar bezette het panzerkorps een bruggenhoofd bij deze rivier en de gelijknamige stad in Estland. De terugtocht van het Narva-bruggenhoofd - eind juli 1944 - werd echter een catastrofale aangelegenheid.’

‘De regimenten De Ruyter en General Seyffardt, het laatstgenoemde vernoemd naar de gepensioneerde luitenant-generaal Hendrik Seyffardt, voormalig chef-staf van het Nederlandse leger en in 1943 door het communistische verzet in de voordeur van zijn huis geliquideerd, werd in de moerassen ten westen van de meanderende rivier met zijn vele zijtakken door de oprukkende Russen omsingeld. Vrijwel niemand, ook mijn vader waarschijnlijk niet als bevelvoerend officier van deze nieuwe op restanten gefundeerde brigade Nederland, wist gedurende de blokkade de veilige Duitse linies te bereiken. De brigade werd gedecimeerd. De laatste resten van de brigade Nederland werden tenslotte uit elkaar geslagen tijdens de verdediging van Berlijn in 1945. Slechts een gering aantal overlevenden brak door de Amerikaans-Russische demarcatielijn en belandde zodoende in Amerikaanse krijgsgevangenschap, waarna sommigen, terug in de lage landen, als ervaren oorlogsveteraan opnieuw werden ingezet tijdens de ‘pacificatie’ van Nederlandsch-Indië.’

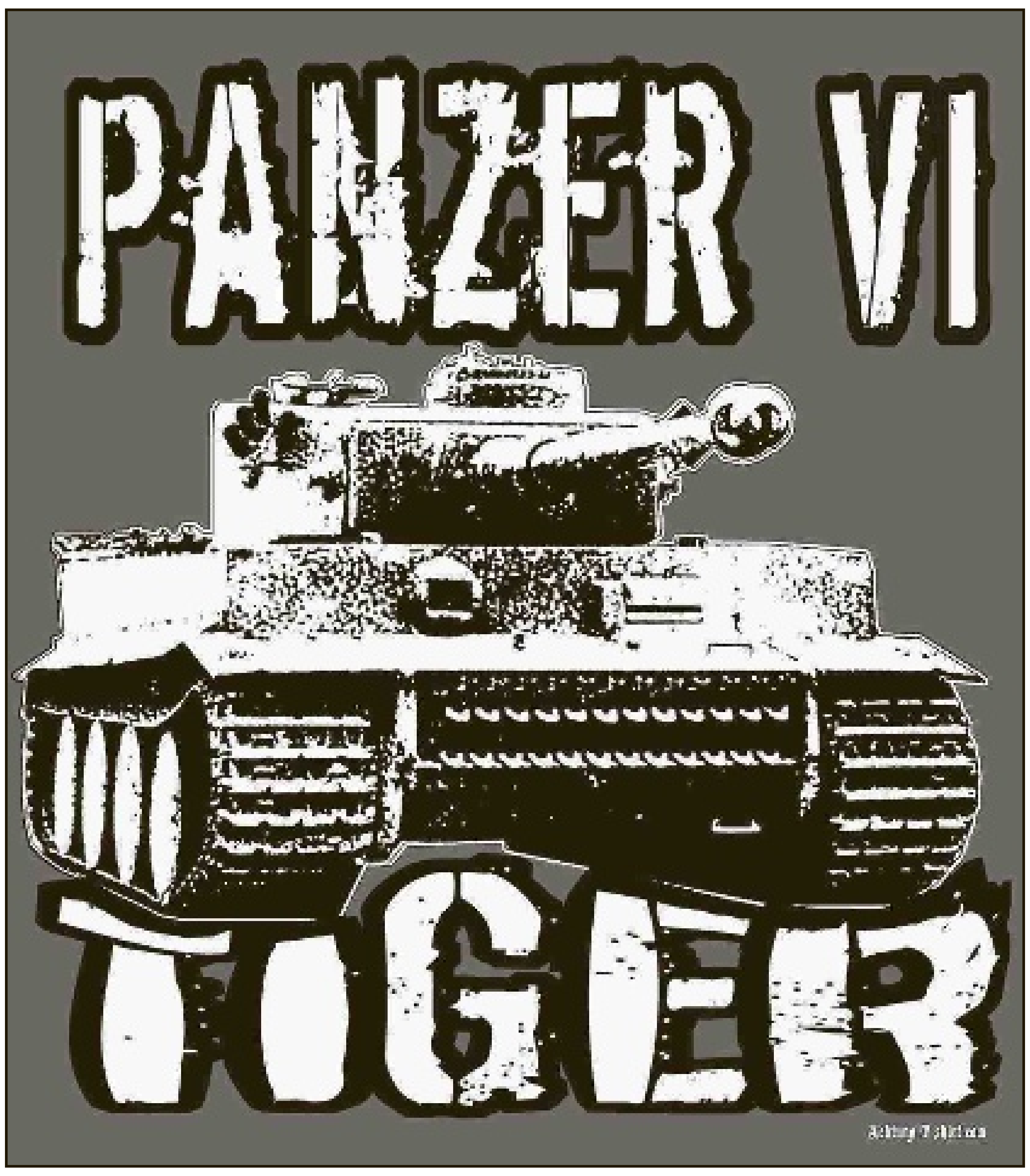

Het gekrijs van een verwond beest op de Kinderheim-Höhe lijkt vanuit een krocht in de opengespleten aarde te komen. Ramón Romero kan het indringende geluid, dat hem in de stilte van het front doet huiveren, niet goed thuisbrengen, maar zeker een beest in doodsdood. Het gekrijs van een wilde zwangere kat die door een roofvogel in zijn geboortestreek in een sierlijke beweging met scherpe klauwen wordt opgepakt uit het struikgewas langs de rivier om daarna in het nest met hongerige kuikens te worden verdeeld. Zoiets. Romero kroop tussen de bevroren lijken van zijn kameraden door naar een kleine vrijwel versplinterde bomenrij, scherp afgetekend tegen de lichte nachtelijke hemel.

Het geluid was eerder een weliswaar aanhoudend, doch ook weer kort en snerpend momentum, een mens, en een mens, een kameraad moest altijd geholpen worden al was het de vijand. Het begint te sneeuwen. Een lichtkogel, afgevuurd uit een nabije Russische stelling, zet de omgeving even in feeëriek schijnsel. Dikke sneeuwvlokken tasten met winterse tederheid de donkere sparrenbomen af.

Wolf Liebknecht lag in koud grondwater in zijn nest, een krater van zo’n twee meter diep, geslagen door een zware mortiergranaat. Die krater kort daarvoor nog een provisorische commandobunker. Een log lichaam dat in horten en stoten ademde, zich in de modder kronkelde en wentelde en zich langzaam met zijn verbrijzelde arm en been probeerde op te richten. Na drie uur keerde Romero vanuit deze vooruit geschoven post terug in de eigen linies, de zwaargewonde meetorsend op zijn rug. Het veldlazaret had inmiddels ook een voltreffer gekregen. Bad luck. Wondkoorts, een verbrijzelde arm, een bloedend stompje dat eens een voet in een blinkende laars op het Binnenhof was. De verwrongen mond van de gewonde telt op de klok de minuten en seconden zoals de koortsige kortademige Simón Bolívar in zijn ziekenkamer de voortschrijdende tijd wist te graveren in zijn brekende ogen. Het voortdurend ratelen van de molens op de rumplantage, de in een blauwe waas afgetekende sierra’s van zijn geboorteland Venezuela in de verte, de ongekende dadendrang, dat was hun tijd op reis in de Studebaker in de llano’s, in de hoerenbuurt van Caracas, in Merida, Maracaibo en Tovar. Een mooie tijd die de jonge Romero zo vaak als zijn speciale geluk had omschreven. Romero begraaft Liebknecht in een ondiepe geul langs een zijtak van de Narva.

Slotakkoord 3

Een oude man zou het eigenlijk van rechtswege verboden moeten worden te schrijven, want mijn stijve perkamenten vingers produceren slechts gekleurde verslagen in een interpretatie van mijn vroegere realiteit waar niemand volgens mij meer iets aan heeft en ook niet op wacht. Maar het was immers een stralende dag geweest. En er lagen tegen het vallen van de avond twee al wat oudere mannen in de diepe greppel tussen de sparren langs de smalle bergweg toen ik achter het stuur van de Studebaker wegreed.

Ik, Ramón Romero de las Rosas, heb de twee mannen voorzichtig in die greppel gelegd. Met eerbied ja, met eerbied zoals je alleen voor een mens, een kameraad al is het de vijand kunt opbrengen. Aan alles komt evenwel een einde en het uitzicht over de in het dal glinsterende snelstromende Tuy en in de verte Tovar was overweldigend. Zo’n slecht lot troffen Wilhelm Smiedt en Alfons Strubinger dus niet terwijl vanuit het dal de klokken van de kerk van St. Martin de Tours luidden. Het was immers kersttijd, een tijd van bezinning.

‘Herren aussteigen bitte. Wir haben jetzt die Endstation erreicht. Geniessen Sie noch einmal die schöne Aussicht. Da unten sieht man in der Sonnenschein das glänzende Wasser der Tuy. Die lange Reise is für Ihnen jetzt vorbei meine Herren. Leider habe ich nicht viel Zeit. Auf Wiedersehen. Ihr beiden biete ich nun einen ganz neuen Blick auf eine andere Zukunft, unsere Zukunft.’

Ik had nog een schop willen pakken uit de achterbak van de auto, maar Wolf Liebknecht weerde me met een bruusk gebaar af terwijl hij zijn Luger zorgvuldig terug in het leren holster schoof.

Caracas lieten we links liggen. Liebknecht had onderweg bij een kleine Portugese toko twee flessen Cacique-rum gekocht voor een luttel aantal peso’s. De rit naar de kust duurde lang. Venezuela sliep, Tovar sliep en Liebknecht snurkte inmiddels als een man zonder enig schuldgevoel op de achterbank. Ik reed behoedzaam met de constant opverende Studebaker over de ongeplaveide wegen in een stofwolk van zand en gruis, de grote kuilen en overstekende nachtdieren zoveel mogelijk vermijdend in het licht van de koplampen.

Uiteindelijk, toen wij in de vroege morgen aankwamen in het havenstadje Coro maakte ik Liebknecht wakker. We stonden voor de poort van de finca van een Zwitser die zo nu en dan wat hand- en spandiensten verrichtte voor het regime in Duitsland. Bij Karl Meijer stalde ik de auto in de ruime garage en na een ontbijt met veel eieren en spek gingen we aan boord van een vrachtbarkje dat op het punt stond uit te varen naar Curaçao.

De drie dagen in hotel Americana was mijn baas nauwelijks meer aanspreekbaar. De rum vloeide rijkelijk door zijn aderen. ‘Verräter’, dat waren het. Met een stoomboot van de KNSM bereikten we tenslotte medio januari het koude Rotterdam waar we debarkeerden.

Een oude man behoort hier eigenlijk over te zwijgen, maar de waarheid mag niet worden verbloemd. De zaken met de Auslands-Organisation in Venezuela waren flink uit de hand gelopen en toen Wolf Liebknecht tenslotte in zijn woonplaats Alkmaar arriveerde had hij ook geen thuis meer. Hij trof een leeg huis, zonder vrouw, zonder zoon.

Leesvoer

Wij zijn ons brein - Van baarmoeder tot Alzheimer

Dick Swaab werd wereldberoemd met zijn werk over sekseverschillen in de hersenen. Toen hij ontdekt had waar in het brein homoseksualiteit gelokaliseerd kan worden, werd hij zelfs controversieel met zijn onderzoek, waarvan na afloop alle critici moesten toegeven dat ze fout hadden gezeten.

Want die ontdekking was maar een klein onderdeel van de kern van het onderzoek: het feit dat al in de baarmoeder vrijwel alles al vast staat waarmee we - wat ons brein betreft - de rest van het leven mee te maken zullen krijgen.

Het verhaal van je leven is het verhaal van je brein. Dat begint in de baarmoeder, waar de hersenen gevormd worden op een manier waar je je leven lang niet meer vanaf komt. Dick Swaab volgt in Wij zijn ons brein de mens vanaf de conceptie tot en met de dood. Na een leven lang onderzoek naar de werking van het menselijk brein is Swaab dé autoriteit.

Hoe zit dat nou precies met de hersenen van pubers, wat gebeurt er als je verliefd bent, valt homoseksualiteit te verklaren, en wat gebeurt er wanneer Alzheimer toeslaat? De zin en onzin van therapie, antidepressiva en alternatieve geneeswijzen, agressie, moreel gedrag en geloof, meditatie: alles wordt beschreven in Wij zijn ons brein. Ook schrijft Swaab over wat er mis kan gaan: hersenbeschadiging, ziektes, psychische problemen en bijna-doodervaringen.

Dit is hét boek over het brein: van de basisbegrippen (wat zijn gedachten, hoe maken we beslissingen, hoe kan ons gedrag worden verklaard?) tot en met het meest geavanceerde onderzoek (hoe zijn defecten in de hersenen in de toekomst te repareren en hoe zijn hersenziektes te genezen?). Na lezing van dit boek zul je beter begrijpen waarom je bent wie je bent.

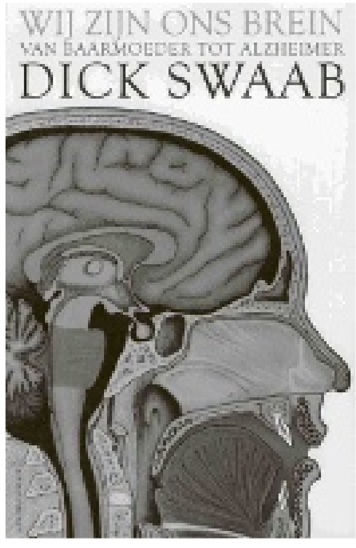

Dick Swaab is hoogleraar neurobiologie aan de Universiteit van Amsterdam en was dertig jaar lang directeur van het Nederlands Instituut voor Hersenonderzoek. Hij schrijft voor een breed scala aan kranten en tijdschriften: van Nature tot en met NRC Handelsblad.

Ars Poëtica

De passaat en de Nederlandse eilanden overzee

Walter Palm

Nog een keer
krult de passaat zijn lippen
en blaast hij weer.

Blaast de passaat,
verjaagt hij de wolken.

Blaast de passaat,
bolt hij de golven.

Blaast de passaat
maar de Nederlandse eilanden overzee
blijven stokstijf staan.
Blaast de passaat
maar de Nederlandse eilanden overzee
blijven als een rots in de branding.

Blaast de passaat
maar de Nederlandse eilanden overzee
blaast hij niet bij elkaar.

CARIB publishing

Ik lach met Grotius, en alle die prullen van boeken
Deze rechtsgeschiedenis van Curaçao neemt het eiland als uitgangspunt. De rechtsgeschiedenis van Curaçao kan opgedeeld worden in een aantal hoofdperioden, die in dit boek afzonderlijk belicht worden.

Het gezin centraal
In Het gezin centraal wordt een grensverleggende vorm van intensieve ambulante gezinshulpverlening gepresenteerd: de methodiek Gezin Centraal. Voor iedereen die werkt met gezinnen kan dit boek een aanwinst zijn.

Het tweede bed
De auteurs onderzoeken de algemene beeldvorming van de sociale werkelijkheid van de Curaçaose man; heeft hij inderdaad regelmatig naast zijn vrouw of vriendin een tweede of derde vrouw, of is dit een mythe?

Verkrijgbaar bij de boekhandel
of via email: Office@Caribpublishing.com

Regio

Milieudollars zoek in Mexico

Mexico kreeg in de afgelopen jaren miljoenen dollars voor de strijd tegen de klimaatverandering. Er is echter veel onduidelijk over de besteding van dat geld.

In de afgelopen tien jaar kreeg de Mexicaanse regering voor aanzienlijke bedragen leningen van multilaterale instituten zoals de Inter-Amerikaanse Ontwikkelingsbank (IDB) en de Wereldbank, en de regeringen van Noorwegen en Duitsland. Het geld was bedoeld voor initiatieven op het gebied van klimaat. Het is echter onduidelijk wat de resultaten zijn van de investeringen die de buitenlandse schuld verhogen.

Het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen is een van de doelen, 'omdat het om internationaal geld gaat'. Hoewel het geld hiervoor belangrijk is, is het niet bepalend voor het wel of niet halen van de doelen, zegt activist Sandra Guzmán van het Mexicaans Centrum voor Milieuwetgeving, een niet-gouvernementele organisatie. "Mexico heeft geld, maar gebruikt dat weinig coherent."

Sinds 2009 investeerde de IDB meer dan 400 miljoen dollar in klimaatinitiatieven in Mexico. Tussen 1009 en vorig jaar financierde de bank dertien milieuprojecten voor ruim 377 miljoen dollar. Mexico is het land dat het meeste geld uit IDB-fondsen heeft ontvangen.

Sinds 1999 investeerde de Wereldbank 672 miljoen dollar in 43 projecten gericht op het ontwikkelen van een energiezuinige economie met lage uitstoot, hernieuwbare energie, duurzaam transport en verbetering van de luchtkwaliteit.

Felipe Calderón

"Er zijn problemen met de monitoring van deze projecten omdat niet alle informatie openbaar is. Er is geen proces in werking gesteld om de resultaten van deze projecten te meten. We willen weten waar het geld gebleven is", zegt Andrés Pirazzoli, advocaat van de Inter-Amerikaanse Vereniging voor Milieudefensie (AIDA).

Mexico heeft geen goede boekhouding over waar het overheidsgeld uiteindelijk aan besteed wordt. In het budget voor 2011 is bijvoorbeeld alleen terug te vinden dat 46 miljoen dollar bestemd is voor het Aanpassingsprogramma voor Klimaatverandering en bijna 1 miljoen voor het Speciale Klimaatveranderingsprogramma.

Deze programma's staan onder toezicht van het ministerie van Milieu. De ministeries van Energie en Landbouw worden niet genoemd in relatie tot de milieu-initiatieven, terwijl zij toch direct te maken hebben met het beleid op het gebied van klimaatverandering.

"Wat ontbreekt is een uitleg over hoe de nieuwe instrumenten geïmplementeerd worden", zegt Guzmán. "Er is geen transparantie als het gaat om de besteding van het geld."

Elk jaar stoot Mexico ongeveer 709 miljoen ton CO2 uit. De regering van de conservatieve president Felipe Calderón heeft zich tot (vrijblijvend) doel gesteld om de uitstoot tot 2012 jaarlijks met 50 miljoen ton terug te brengen.

Mexico is erg kwetsbaar voor gevolgen van de klimaatverandering, zoals ernstige droogtes, hevige regenval en overstromingen. Calderón houdt vol dat Mexico internationale financiering nodig heeft om zich te kunnen aanpassen aan de klimaatverandering.

Spotlight op dieren

Kattenkrabziekte (2)

Twee weken geleden heeft u kunnen lezen dat vlooien een bacterie bij zich kunnen dragen die kattenkrabziekte kan veroorzaken. Wanneer de katten zich krabben komt het vuil van de vlooien onder hun nagels terecht en op hun beurt kan de kat weer iemand of iets krabben.

Tekst: Margot Hack

De meeste katten die besmet zijn vertonen zelf geen symptomen, maar er zijn wat berichten dat bepaalde ontstekingen in de bek gerelateerd zijn aan besmetting met Bartonella henselae. Zeker is dit alleen nog niet.

Honden kunnen ook besmet raken met Bartonella maar niet met de henselae-soort. Net als bij katten zijn het vlooien die de bacterie dragen, maar waarschijnlijk ook teken. Aangezien er vele infectieuze agentia verspreid worden door teken is het niet ongewoon voor een hond om door een teek meerdere ziektes op te lopen. Het is wel moeilijk om te bepalen welke infectie welke symptomen veroorzaakt.

De mens kan ook besmet raken en dit gebeurt meestal door een krab van een kat. Op de plek van besmetting zal zich een rood bultje ontwikkelen. Ongeveer 2 à 3 weken hierna zal de dichtstbijzijnde lymfeknoop gaan zwellen en pijnlijk worden en zal er koorts ontstaan. Deze aandoening gaat meestal vanzelf weer over en heeft een mild verloop.

Serieuzer

Als de patiënt echter een onvoldoende functionerend immuunsysteem heeft, kan de aandoening veel serieuzer worden. De infectie zal dan dieper het lichaam binnendringen en kan een vergrote milt, hartklepontsteking of hersenontsteking veroorzaken. Al deze aandoeningen treden hoogst zelden op bij iemand met een goed functionerend afweersysteem.

Er zijn verschillende laboratoriumtesten om de Bartonella aan te tonen, maar de meeste zijn niet beschikbaar bij de praktijken. Het zijn dure en tijdrovende testen en niet altijd even betrouwbaar.

Bij mensen is er een betrouwbare test waarbij er een krasje op de huid gemaakt wordt en er antigeen in aangebracht wordt. Wanneer er binnen 48 uur een reactie optreedt, is er sprake van besmetting. Deze test is vergelijkbaar met de test die gedaan wordt om te kijken of mensen besmet zijn met tuberculose en heet de vertraagde hypersensitiviteitstest. Helaas is deze (simpele) test niet bruikbaar bij katten en geeft geen betrouwbare resultaten.

Belangrijk is dus dat immuun-gedeprimeerde mensen (HIV-besmetten, kankerpatiënten of andere chronisch zieke mensen) erg voorzichtig zijn met katten met een vlooienbesmetting. Wanneer toch is gekrabd is het belangrijk om snel de krabwond goed uit te wassen. Katten die nooit vlooien hebben vormen geen risico evenals dieren waarbij het vlooienprobleem opgelost is. Gezonde mensen lopen ook weinig risico.

"Bij een gebroken poot is het maken van een röntgenfoto altijd noodzakelijk anders kan de behandeling nooit goed gedaan worden!"

Dierenartsenpraktijken Vredenberg, Ronde Klip, Tera Kora en Comenencia
Tel: 737-2185-737-3202

Margot Hack is dierenarts te Ronde Klip

Puzzels

PRIJSPUZZEL

HORIZONTAAL: 1. Beroemde astronoom; 8. overblijfsel; 11. papegaai; 12. afstammeling; 13. echtgenoot; 14. reeds; 16. bloeiwijze; 18. kielwater; 19. Chinese afstandsmaat; 20. snel; 22. inhoudsmaat; 24. gestold vleesnat; 25. olie (Eng.); 26. kleine kinderen; 28. vervoermiddel; 30. bedaard; 31. kind (Eng.); 33. Duits lidwoord; 34. bridgewedstrijd; 36. deel van de mond; 37. denkbeeld; 38. zeur; 40. deel van India; 42. wig; 45. edelstand; 46. vleesgerecht; 48. kloof; 50. scheepstouw; 51. bekeuring; 52. onderricht; 54. filmdecor; 55. dwarsmast; 56. afgelegen; 58. dochter van Cadmus; 60. overdreven; 61. streep; 62. waterdoorlatend; 64. roem; 66. bijb. naam; 67. in waarde dalen.

VERTICAAL: 1. Aanval; 2. vader; 3. tijdperk; 4. venster; 5. geliefde van Zeus; 6. verhoogde toon; 7. bijbelse stad; 8. spinnenwebdraad; 9. voegwoord; 10. middel; 13. insecteneter; 15. withandgibbon; 17. blut; 18. lust; 19. briefaanhef; 21. klein kind; 23. met een dreg naar iets zoeken; 24. meetlat; 25. vrouwelijk dier; 27. naam; 29. vogelproduct; 30. smal stilstaand water; 32. roeipen; 34. deel van een schip; 35. gemalin van Iason; 38. stad in Kroatië; 39. maand; 41. rivier in Siberië; 43. verlaagde toon; 44. inwendig; 46. mosselnet; 47. Turkse eretitel; 49. lievelingskostje; 51. vismand; 53. betreurenswaardig; 56. gereedschap; 57. vreemde munt; 59. vreemde munt; 61. Frans lidwoord; 62. Frans lidwoord; 63. bazige vrouw; 65. bijwoord.

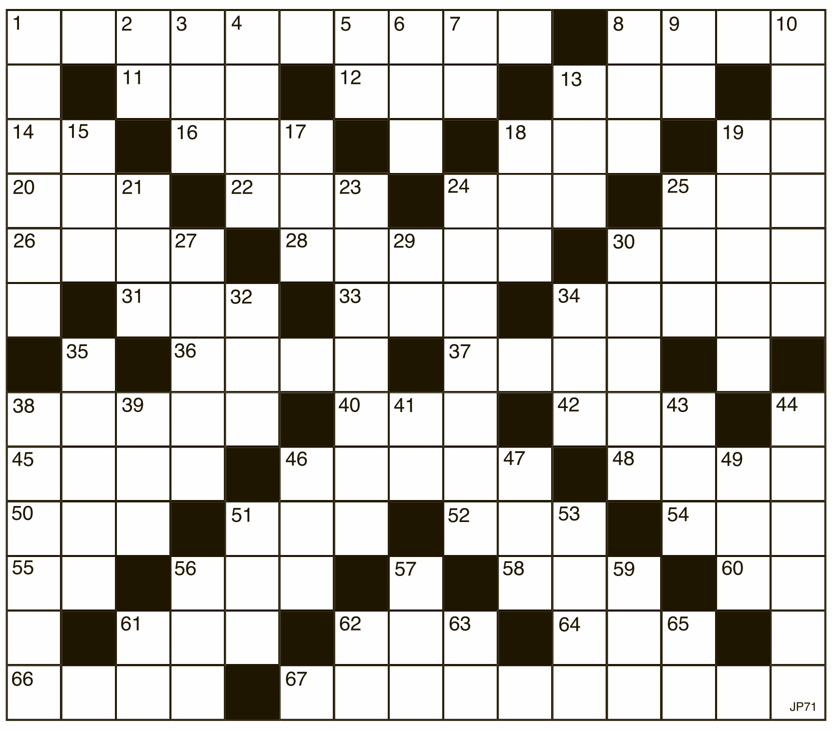

Uit de inzendingen van de Amigoe-puzzel van vorige week is als winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

Geen winnaar
Aruba

R. Sewgobind
Kaya Araña 13
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie ophalen op het kantoor van de Amigoe. Curacao: Kaya Fraterna di Skèrpènè z/n tot drie uur n.m. Aruba: Bilderdijkstraat 16-2, tijdens kantooruren. Oplossingen moeten zowel op Curaçao als Aruba zijn ingediend op woensdag voor 12:00 uur. Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden: Amigoe-puzzel. Vanuit Bonaire kan de oplossing gefaxt worden naar Curaçao: (00599-9) 767-4744. De prijzen vervallen na drie maanden.

ANAGRAM

Op elke verticale regel dient een woord van vier een van vijf en een van zes letters te worden ingevuld. Het woord van vijf letters bestaat uit de letters van het voorgaande woord plus 1, het woord van zes letters bestaat uit de vijf letters van het voorgaande woord plus 1. Als de hele puzzel juist is ingevuld, vormen de letters op de vet omlijnde regel een woord.

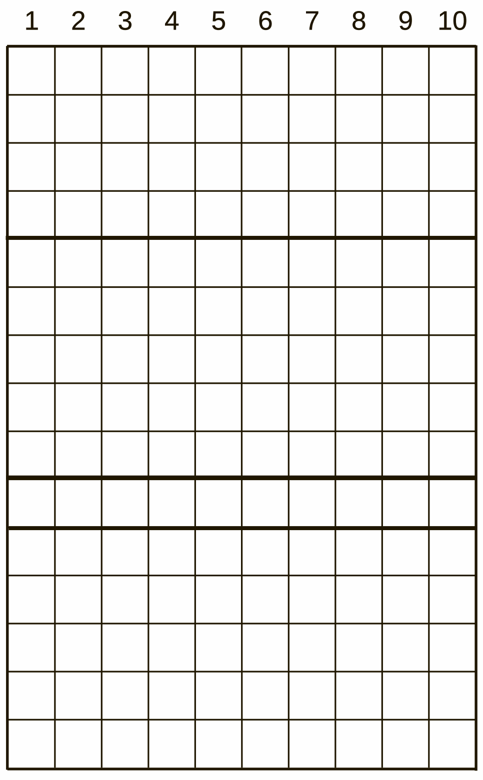

1. Staat - soort hert - negotie;
2. nauwe opening - vaartuig - berouw;
3. zeurkous - dorpsweide - dresseren;
4. mannetjesgans - Spaans rijpaard - rank;
5. beest - warme hoofdmaaltijd - ovaal;
6. plattelandsgemeente - museum te Madrid - neem me niet kwalijk;
7. draaikolk - naar omlaag - officieel toegelaten;
8. ruwe steenmassa - genre - fakkel;
9. keukengerei - draagbalk - land in Europa;
10. niveau - rechtsgeding - wandeling.

CRYPTO-OVERLAPPER

Op elke regel twee woorden invullen. Twee of meer eindletters van het eerste woord zijn meteen de beginletters van het tweede woord.

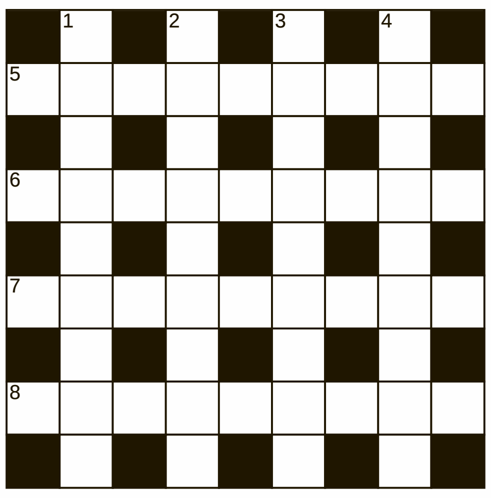

HORIZONTAAL:
5. Dit spel is niet zo mega (4);
De druk van een enorme kroeg (7);
6. Tuimeling om te zoenen (4);
Als tussenpersoon is hij nogal houterig (8);
7. Zit die om een beroemd schilderij? (7);
Vogel die bessen eet (6);
8. Kroeg waar nog steeds wordt gerookt? (8);
Beloning voor een betoverende vrouw (3).

VERTICAAL:
1. Verfrissing waar men om vroeg (3);
Vlinderende bevelhebber (8)
2. Die plant heeft water en weer water nodig (6);
Gewricht voor de heenreis (8);
3. Het lager onderwijs? Wat een armoe! (6);
Schoolse humor ter verkoeling (6);
4. Bestuurder die een Germaan in verwarring brengt (7);
Optreden tegen het hollen (6).

WOORDZOEKER

In deze mengelmoes van letters zijn al de onderstaande woorden verstopt. Streep alle woorden door. De resterende letters vormen dan regel voor regel van links naar rechts gelezen de oplossing van deze puzzel.

E	H	C	S	I	T	P	Y	R	C	R	D	H
Z	N	E	L	A	H	G	E	W	E	O	C	D
IJ	O	N	E	P	A	K	O	K	O	A	N	A
W	E	N	F	I	U	K	O	L	B	O	N	P
S	N	G	A	P	O	T	S	N	H	E	D	D
G	U	N	I	K	S	A	E	E	L	L	R	S
N	B	R	E	D	P	K	I	F	E	O	D	T
I	I	E	E	D	N	R	O	M	C	E	N	A
N	R	T	T	O	I	O	R	E	E	S	E	R
E	T	E	L	A	S	E	R	R	S	N	K	M
K	E	M	R	O	V	N	H	G	E	E	K	A
E	R	P	L	N	A	N	E	C	P	E	O	S
R	E	I	E	A	S	O	R	E	S	E	B	I
E	F	V	B	N	E	E	P	O	P	E	I	B
B	O	N	O	O	T	S	E	I	K	O	B	D
B	T	S	I	N	O	I	T	A	L	O	S	I

Baanrecord
Bach
Berekeningswijze
Bescheiden
Bisamrat
Bokken
Bovenvermeld
Cryptisch
Diepgrondig
Eens
Eretribune
Eros
Filosoof
Isolationist
Kano
Kapen
Kiestoon
Kuif
Lena
Lonken
Meter
Opeen
Opeens
Paslood
Prairiehond
Reeds
Stoker
Weghalen

PUZZELSLANG

Begin bij vakje 1. Bij elk volgend cijfer begint een nieuw woord. De laatste letter van een woord is telkens de eerste letter van het volgende woord. Bij goede invulling, is in de licht gekleurde vakjes een woord te lezen.

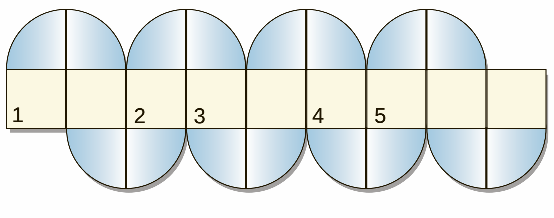

1. Diepvries; 2. snelle ren; 3. hooistapel; 4. soort stof; 5. goochelen.

SUDOKU

	3					6	5	
9		5	8					
	7	1		2			3	
3				8	7			9
				4			6	
1		8			5	4	7	
			3		4			5
	9	4	7				2	6
6			9		2			

Schrijf alle cijfers 1 t/m 9 in alle verticale kolommen, alle horizontale rijen én in alle vierkantjes van 3 x 3 vakjes.

Oplossing vorige week

3	6	8	4	1	5	7	9	2
4	2	5	8	7	9	3	6	1
7	9	1	2	3	6	8	5	4
2	8	7	5	9	1	4	3	6
5	1	3	6	2	4	9	8	7
6	4	9	3	8	7	1	2	5
1	3	6	7	5	8	2	4	9
8	7	4	9	6	2	5	1	3
9	5	2	1	4	3	6	7	8

OPLOSSINGEN VAN VORIGE WEEK

Prijspuzzel: HORIZONTAAL: 1. Onega; 5. sec; 8. polis; 12. lux; 13. rollade; 16. ast; 17. er; 18. skua; 19. pols; 21. ai; 22. ikat; 24. taart; 26. earl; 28. ras; 30. pui; 31. ska; 32. etappe; 35. entree; 37. eb; 38. inferno; 39. de; 40. zeeweg; 42. dolblij; 45. sir; 46. mok; 48. dee; 49. elke; 51. kulas; 53. tipi; 55. do; 56. geur; 58. rups; 60. en; 61. erg; 63. tripoli; 65. arg; 66. niets; 67. kas; 68. paris. VERTICAAL: 1. Oleine; 2. nurk; 3. ex; 4. ark; 5. slaap; 6. el; 7. capri; 8. pel; 9. la; 10. isar; 11. stille; 14. out; 15. dot; 18. stap; 20. sekt; 23. arabesk; 25. aureool; 27. aardbei; 29. spier; 31. snood; 33. tee; 34. eng; 35. end; 36. eel; 40. zweden; 41. wieg; 43. lets; 44. ijlings; 46. murik; 47. karos; 50. lori; 51. kur; 52. sul; 54. peri; 57. ets; 59. pip; 62. ge; 64. pa; 65. ar. Crypto-overlapper: Horizontaal: 5. Rapportel; 6. knarcisme; 7. tongelikt; 8. heindspel. Verticaal: 1. Waanpoten; 2. opvragent; 3. braillest; 4. reumakker. Anagram: laag-egaal-Gelaat; kerk-keker-Lekker; elan-liane-Alinea; eest-etsen-Netjes; atol-salto-Sjalot; tank-krant-Karton; iets-stier-Estrik; karn-anker-Varken; snee-sneer-Ergens; roet-retor-Retour. Gevraagd woord: GLANSKEVER. Woordzoeker: BONIFICATIE Puzzelslang: 1. Bereids; 2. slem; 3. modefat; 4. teut; 5. takelen. Het sleutelwoord was: BESMETTEN.

‘Curry’

Tekst: Hans Vaders Foto’s: Archief

Of het nu gaat om de productie en export van, in volgorde van belang, thee, koffie, kokosnoten, natuurlijke latex rubber, mooie dociele vrouwen of kaneel, deze laatste twee producten stammen overigens al uit de oertijd van het eiland, alles is in ruime mate aanwezig in Sri Lanka. Het land biedt de bezoeker een rijke omgeving aan tropische regenwouden, witte stranden en gaat prat op een biodiversiteit die het vroegere Ceylon, gelegen ietwat ten zuiden van machtige buur India, de mooie titel van ‘Parel van de Indische Oceaan’ opleverde.

Met die diversiteit, daar moeten we het maar mee doen en May en ik zijn alleen maar in de klamme hoofdstad Colombo neergestreken om het plaatselijke eten onder de loep te nemen, terwijl we niet wisten dat in april en mei zich juist de meest oncomfortabele tijd voor de reiziger aandient als een niet te ontvluchten Finse sauna voor de komst van de verlossende moessonregens. Waren we maar Koninginnedag gaan vieren in Punda of Otrobanda, verzuchten we in eerste instantie.
Maar niet getreurd, in de drukke smalle straatjes van Colombo met zijn vele restaurants en eetstalletjes valt veel te genieten op culinair gebied, alhoewel de Srilankaanse curry wel de beslissende boventoon voert van ‘s morgens vroeg tot ‘s avonds laat. En die opgediende curry is beslist geen eenpansgerecht maar gaat gepaard met diverse bijgerechten.
Maar in wezen kent het eiland een zeer uitgebreide soms zelfs geraffineerd aandoende keuken waarbij voor ieder wat wils kan worden bereid. Zo is er uiteraard - door de warme zee omringd - een uitgebreid aanbod aan zeevruchten. Zo kunnen ook kreeft, krab, jumbogarnalen en vis gebakken in wat knoflook en een variëteit aan kruiden naar hartenlust worden geconsumeerd en vooral langs de kust komen de vissers met hun vangst direct langs bij de eetgelegenheden om hun waar te slijten. Verser kan het niet, de eerlijke zilte smaak van de zee onmiddellijk op tafel geserveerd en bestrooid met een paar korrels zelf geoogst zeezout en een snufje in de molen gemalen zwarte peper.

De favoriet van Sri Lanka blijft evenwel de witte of gele rijst met curry, waarbij moet worden aangetekend dat curry in dit verband niets met kerrie te maken heeft, maar in wezen gewoon ‘saus’ betekent. Zo zitten we aan een grote tafel vol met schoteltjes en bakjes met stukjes vlees, kip, garnalen, vis, gekookte eieren en veel groenten, allemaal in die aparte hete saus. Hierbij wordt altijd sambol gegeven, de ons bekende sambal eigenlijk en die kan ook behoorlijk pittig zijn waar bij de ignorente outsider de tranen spontaan van puur geluk uit de ogen kunnen opwellen. Wat suiker, kokos of witte rijst kan evenwel enig soelaas bieden. Anders moet voortaan maar worden overgestapt op de zogenoemde ‘white curry’ die veel milder van smaak is.
Als samballiefhebber en grootgebracht in kringen van de pittige Indische keuken is mijn favoriet met voorsprong de kokosnootsambol, gepre-pareerd van gemalen kokosnoot, chilipepers, gedroogde vis uit de Maladiven en citroensap. Een exceptionele weldaad en prikkeling voor de tong met een nagalm van verzengend vuur in de slokdarm. Omdat de meeste gerechten in Sri Lanka ‘op het oog’ en ‘het moment van nu’ worden bereid tref je varianten aan van een en dezelfde dis. Dit is verrassend en zet aan tot experiment.
En wat te denken van lamprais, een gerecht dat ik als tussendoortje en met een zekere mate van nostalgie bestelde. Het betreft gekookte rijst met een speciale curry en ‘frikkadels’, in een bananenblad gevouwen en daarna gebakken. Juist, de Hollanders hebben in het verleden geruime tijd op het toenmalige Ceylon gebivakkeerd. De ‘burghers’ zijn hun nakomelingen. En wie houdt er niet van frikadellen?
Ontbijten met curry, dit is op Sri Lanka heel normaal en een interessant alternatief voor een breakfast met scrambled eggs, gebakken bacon en wat oud geroosterd brood. Nooit weg zo’n ervaring, ofschoon een dagelijkse herhaling van het curry-ontbijt toch wel teveel van het goede is. ‘s Middags lunchen May en ik met een smakelijke buryani, rijst, groenten en vlees, gekookt in bouillon. Als dessert ontbreekt een stuk Engelse taart natuurlijk niet. Dit getuigt van de grote invloed die jaren overheersing door de theedrinkende bewoners van de krijtrots in de Noordzee voor Sri Lanka hebben betekend. De voorraad pudding, Engelse cake en vruchtencompote valt nauwelijks aan te slepen in de restaurants. Ik kies echter voor curd, een soort yoghurt van buffelmelk opgediend met wat honing. Gezondheid boven alles na al die hete spullen.

In Colombo begint het te regenen. Moessonseizoen.

K O O K M E E M E T M A Y

Curry van hardgekookte eieren

8 hardgekookte eieren, gepeld
3 eetlepels gewone olijfolie
1/2-1 promèntè, pitjes verwijderd, heel fijn gesneden
3 sjalotjes, schoongemaakt en fijn gesneden
3 tenen knoflook, gepeld en in plakjes gesneden
1 pijpje kaneel, in stukjes
5 fenugreekzaadjes
1/2 theelepel mosterdzaadjes
1 theelepel chilipoeder (naar smaak)
1 theelepel vers gemalen zwarte peper
1 theelepel turmeric
1 1/2 cup dikke kokosmelk
1 1/2 cup water
zout
1 eetlepel citroensap

In een kleipot de olie verhitten en de promèntè, de sjalotjes, de knoflook, de kaneel, de fenugreek en de mosterdzaadjes 2 minuten erin roerbakken. De chilipoeder, de peper en de turmeric toevoegen en meebakken. De kokosmelk toevoegen en op een klein pitje laten pruttelen tot de saus dik is. Eventueel nog wat gewone currypoeder toevoegen. Proeven!
De eieren en het water bij de saus voegen en met zout en citroen op smaak brengen.

Warm serveren met witte rijst.
Voor 4 à 6 personen.

Eet smakelijk,
May

W I J N A D V I E S

Verzorgd door de wijnspecialisten van Licores Maduro

Moreau et Fils Vouvray

Druifsoort: Chenin Blanc
Streek: Loire, Frankrijk
Kleur: Helder goudgeel
Geur: Groene appels, mango, anijszaad en acaciabloem
Smaak: Frisse zuren en de smaak van appels en ciroen

Curry, een prachtig ingrediënt. Ook een spannende combinatie met wijn. De exotische invloeden van de curry hebben een passende wijn nodig. In sommige gevallen, wanneer de curry licht wordt toegepast kunnen er verschillende wijnen bij. Maar de topcombinaties blijven toch wel Vouvray, Riesling, Moscato en andere wijnen met een zoet tintje. Voor het gerecht van de week hebben voor de Moreau et Fils Vouvray gekozen. Een prachtige wijn met frisse zuren en exotische smaken. De producent, J. Moreau et Fils, is een historisch wijnhuis dat in 1814 is opgericht. In het hartje van de Chablis begon Jean Moreau dit prachtige ‘Maison’ dat is uitgegroeid tot een van de grootste wijnhuizen van Frankrijk. Hun specialiteit blijft de Chablis maar het succes van hun groei ligt in het feit dat zij ook van druiven uit de andere beroemde wijnstreken van Frankrijk uitstekende wijnen maken. Vouvray komt uit de Loire, een gebied met milde temperaturen waar de beste Sauvignon Blancs ter wereld vandaan komen. De Vouvray wordt van de Chenin Blanc-druif gemaakt en heeft een lichtzoet karakter dat perfect zal combineren met de hitte van de curry!

Sante!

Deze wijn is verkrijgbaar bij The Store, Licores Maduro en uw favoriete supermarkt.

LICORES MADURO

Het genot van wijn

Wat bepaalt de prijs van de wijn?

Ja, de ene wijn kost een tientje en een andere wel tien keer zoveel. Sommige worden wel voor duizenden dollars geveild. Denkt u dat dat vreemd is? De duurste wijn ooit geveild ging weg voor 160.000 dollar! Dit was een fles ‘Château Lafite Rothschild’ uit 1787 die met de initialen van de 3e president van de Verenigde Staten, Thomas Jefferson, was getekend. Geloof het maar, de fles wijn werd in 1985 op een veiling verkocht en is tot de dag van vandaag de duurste fles wijn ooit.

Tekst: Licores Maduro

Maar wat zijn de factoren die de prijs van wijn kunnen beinvloeden? De prijs van een fles wijn hangt onder meer af van de kwaliteit van de streek, de producent, de jaargang; de prijs van de druiven en arbeidskosten; aflossingen voor de investeringen gedaan voor machines, tanks. Hiernaast speelt het prijsbeleid van de producent of handelaar, de transportkosten, kosten in verband met het bottelen en labelen en marketing ook een rol. De vraag is, weerspiegelt de prijs de kwaliteit? Voor sommigen luidt het antwoord nee. Maar het hangt af van uzelf, hoeveel bent u bereid te betalen voor een goede fles wijn? Voor de een is dat 100 gulden en voor de ander kan het 50 gulden zijn. Sommige mensen hechten ook sentimentele waarden aan wijn. Persoonlijk vind ik het leuk om wijnen uit mijn geboortejaar te kopen. Die zijn vaak duurder, maar het is voor mij de moeite waard. Een ander vraagt zich in dit geval af of ik niet gek ben.
Ook de druiven zelf spelen een rol. De druivenprijzen worden jaarlijks vastgesteld, waarbij rekening gehouden wordt met vraag en aanbod en de kwaliteit van de jaargang. De druivenhandel wordt bepaald door druivenras en het suikergehalte van de druiven. Bedenk wel dat veel druiven ingekocht worden van wijnboeren. Bij duurdere wijnen hebben we vaak ook te maken met planten die wel meer dan 50, soms wel rond de 100 jaar oud zijn. Dit soort struiken produceren minder druiven, maar met veel meer karakter. Dit is ook zeker een factor die meeweegt in de prijs.
De meeste wijnstreken hebben een overkoepelend orgaan dat de druivenprijzen vaststelt. In andere gevallen, vooral in de Nieuwe Wereld, onderhandelen de wijntelers direct met de wijnmakers en bepalen zij hun eigen prijs. Meestal is het suikergehalte de maatstaf voor kwaliteit.
Een andere kostenfactor is de prijs van de wijngaard. De streek of de wijngaard is van enorme invloed op de kwaliteit van de wijn en dus geldt de regel: hoe hoger de kwaliteit van de wijn, hoe hoger de prijs van de grond. De kwaliteit van de wijn wordt in veel gevallen gedurende de jaren beter. Met iedere oogst leren de telers hoe zij de kwaliteit van hun druiven kunnen verbeteren. Hoe populairder de wijn, hoe duurder hij wordt. Stelt u zich voor, u heeft een paar hectare beplant met Cabernet Sauvignon, de wijnen worden ieder jaar dat de planten verjaren beter. U treft het in een bijzonder jaar en een van uw wijnen wint een gouden medaille in een competitie. De kopers zullen het volgende jaar in de rij staan om uw druiven te kopen. Uw prijs gaat dan automatisch omhoog. Het lijkt een beetje ingewikkeld maar aan het eind maakt dit het wel een beetje logisch. Vraagt u veel geld voor een middelmatig wijntje dan zult u al snel niets meer verkopen. Is uw wijn goed, dan blijft uw prijs stijgen. Maar aan het eind van de rit moeten wij er gewoon van genieten, geef een paar gulden meer uit en u zult niet teleurgesteld zijn. U krijgt vast wel een beter wijntje!

ÑAPA Business

7 mei 2011

Armoede, rijkdom voor ontwikkeling (3)

‘Ik wil geen armoede in mijn land’

De Ñapa besteedt aandacht aan de ins en outs van het armoedevraagstuk op Curaçao met als doel de lezer te laten zien hoe duurzame ontwikkeling een centrale plek kan hebben binnen de aanpak hiervan. Door enerzijds in te gaan op de oorzaken en anderzijds te focussen op de verschillende perspectieven. Dit thema wordt belicht vanuit invalshoeken van partijen die binnen de aanpak van armoede een essentiële rol vervullen, te weten de burger, de NGO, de overheid en het bedrijfsleven. Tenslotte wordt op basis van deze bevindingen een duurzame aanpak geformuleerd en blijkt of armoede daadwerkelijk, rijkdom voor duurzame ontwikkeling is.

Tekst: Aroena Lakhi

In dit derde deel van de serie wordt gefocust op de invalshoek van het bedrijfsleven met betrekking tot het armoedevraagstuk op Curaçao. De persoon die sinds zijn kinderjaren bezig is met sociale activiteiten en hier een duidelijke mening over heeft is Lionel Capriles, voormalig directeur van Maduro & Curiel’s Bank (MCB). Het is dan ook niet verwonderlijk dat Capriles hierover veel te vertellen heeft. Als kind al moest hij een deel van zijn zakgeld gebruiken voor activiteiten die in het teken stonden van het maatschappelijk belang. En o wee als hij dit niet deed, dan kon hij zijn zakgeld voor de volgende maand op zijn buik schrijven.

Gedurende zijn carrière bij MCB bleef hij zich inzetten voor minderbedeelden uit de samenleving. Nu hij met pensioen is, weigert hij het om achter de geraniums te gaan zitten. Zo is hij actief als voorzitter van Reda Social, een stichting die door de Nederlandse en toenmalige Antilliaanse overheid werd opgericht om ondersteuning te bieden aan kansarme mensen op het gebied van werk, huisvesting, scholing en psychische begeleiding.

Maar hoe kijkt Capriles zelf naar het Curaçaose probleem? “Ik vind het erg dat mensen in armoedige situaties moeten leven in een land met zo veel mogelijkheden. Maar helaas ook met een grote kloof tussen arm en rijk.” Tevens maakt hij maakt zich zorgen over de houding van de burgers naar elkaar toe. Men leeft in zijn eigen ‘veilige’ wereld en heeft niet de behoefte buiten deze kaders te treden. De rijken beseffen niet in wat voor erbarmelijke omstandigheden hun arme landgenoten leven en de kansarmen willen hun leven niet blootgeven. Het liefst willen ze met rust worden gelaten en hun leven zo houden zoals het is. Het is immers handig als de overheid elke maand je vaste lasten vergoedt. Dus arm blijven is beter en gemakkelijker dan jezelf op te werken naar een hogere trede op de maatschappelijke ladder.

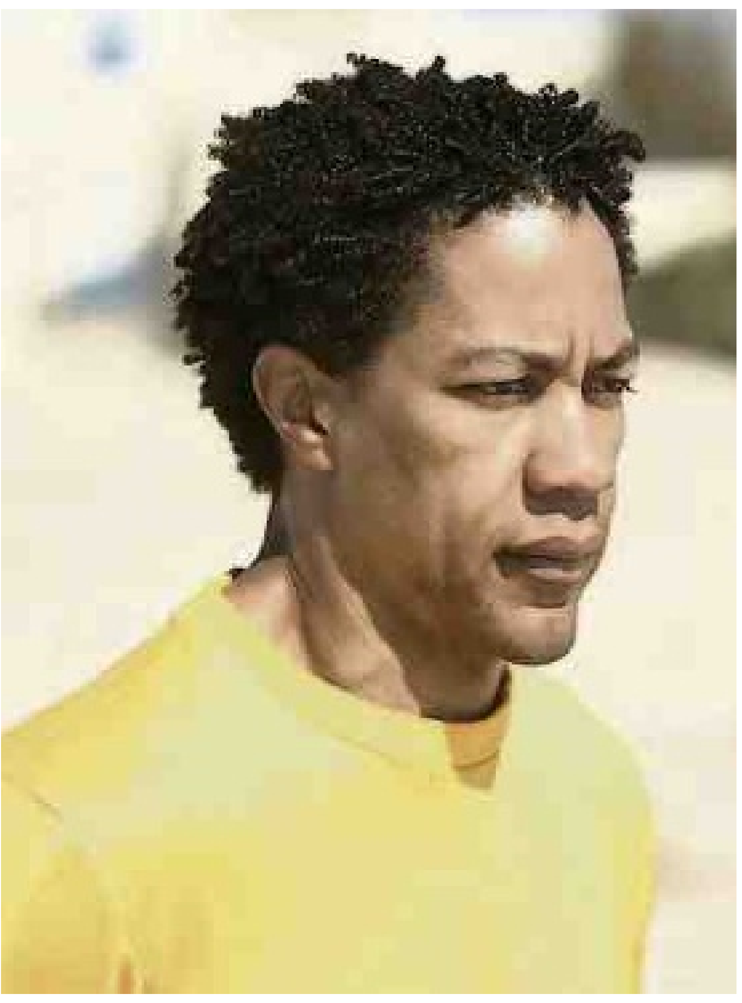

Mismatch
De oorzaak van het armoedeprobleem ligt vanuit de optiek van Capriles bij het onderwijs. Hij is van mening dat het onderwijs mensen niet opleidt met de gewenste en juiste kwaliteiten en capaciteiten, waardoor er een tekort is aan goed gekwalificeerde arbeidskrachten. Met als gevolg dat personeel uit het buitenland gehaald moet worden. Zo ontstaat er een mismatch omdat het lokale aanbod niet voldoet aan de vraag naar goed gekwalificeerd personeel. Een voorbeeld is dat het onderwijs voornamelijk arbeidskrachten voortbrengt met een laag opleidingsniveau. Er ontstaat hierdoor een tekort aan hoogopgeleiden, waardoor banen op dat niveau niet bezet kunnen worden door lokaal personeel. De noodzaak is dus groot om deze mensen uit het buitenland te halen.

Verdeling
De kwaliteit van het onderwijs op Curaçao laat volgens Capriles te wensen over en voldoet niet aan de eisen dat het mondige, intelligente en daadkrachtige burgers dient te vormen. Op Curaçao bestaan volgens hem namelijk twee soorten onderwijs: ‘onderwijs voor de rijken en onderwijs voor de armen’. Tussen deze twee zit een groot verschil in kwaliteit. Capriles pleit ervoor dat het onderwijs de basis moet zijn waar ieder kind hetzelfde kwaliteitsonderwijs geniet, waardoor gelijke kansen voor elke leerling worden gecreëerd om verder te komen in de maatschappij. Hij ziet hiermee het onderwijs als de kracht om ongelijkheid binnen de samenleving te verkleinen.

Zelf verantwoordelijk
Capriles zet zich intensief in om het armoedeprobleem aan te pakken. Daar heeft hij zijn redenen voor. Aan de ene kant doet hij dit vanuit liefde voor zijn medemens. Omdat hijzelf een goed leven heeft, wil hij dat ook delen met zijn landgenoten die het minder hebben. Puur vanuit persoonlijk ideaal dus. Dit is een basis die hij van huis uit heeft meegekregen.
Aan de andere kant draagt hij zijn steentje bij vanuit economisch en eigen belang. Zo zegt hij dat een land in armoede niet alleen slecht is voor de burger en de gemeenschap, maar ook voor het bedrijfsleven en de ontwikkeling van het land. Als een land veel armen heeft, niet goed geschoolde krachten voortbrengt en tevens niet de intentie heeft om te investeren in onderwijs en het verbeteren van de leefomstandigheden, is dit niet aantrekkelijk voor het investeringsklimaat en de koopkracht binnen een natie. Met als gevolg dat de economische ontwikkeling stagneert. Daarom benadrukt Capriles: “What is good for the country is good for MCB and for Lionel Capriles.”

Concreet vertaalt hij zijn steun in de vorm van donaties aan verschillende wijken. Ook door middel van zijn rol als voorzitter van Reda Social probeert hij zijn bijdrage te leveren waar hij projecten ondersteunt op het gebied van infrastructuur en onderwijs.

In 2010 heeft hij verder in samenwerking met Reda Social onderzoek laten verrichten om uit te zoeken welke handvatten, basisvoorzieningen, normen en waarden nodig zijn om kansarmen uit de Curaçaose samenleving uit hun situatie te halen. Om hierachter te komen zijn de mensen uit arme wijken zelf aan het woord geweest. Daarnaast zijn ook mensen geïnterviewd die zich uit hun armoedige omstandigheden hebben losgemaakt. De resultaten zijn gebundeld in het rapport Caribbean latitude, global attitude en inmiddels overhandigd aan minister Koeiman van Sociale Zaken, Arbeid en Welzijn.

Ook leverde hij zijn bijdrage aan het introduceren van het programma ‘Welfare to Workfare’ dat in verschillende landen als de Verenigde Staten is gebruikt om duizenden extra banen te creëren voor werkzoekenden. Zo werden zij geholpen om uit hun armoedige leefsituatie te komen en dit gaf hen zelfvertrouwen en -waardering. Want een vaste baan levert niet alleen financiële maar ook psychologische versterking op zoals een positief zelfbeeld. Minister Koeiman gebruikte dit programma als basis voor zijn eigen beleid.

Tijdens zijn carrière bij MCB stimuleerde Capriles personeelsleden om zich verantwoord in te zetten voor de gemeenschap door hen hiervoor vrij te geven van werk. Hij merkte hoe positief de reacties en emoties na afloop zijn. Zij komen geïnspireerd en voldaan terug na een dagje werk in de bario’s. Deze ‘spelregel’ is nog steeds van kracht binnen MCB.

Burger
Belangrijk vindt Capriles het om te nuanceren dat hij het armoedeprobleem niet oplost maar alleen tijdelijk verhelpt, waardoor de leefomstandigheden slechts draaglijker en leefbaarder worden voor de mensen. Of een persoon structureel uit zijn armoedige situatie wil komen is namelijk afhankelijk van de mentaliteit van hemzelf. Alleen het individu bepaalt of hij hulp van buiten af zodanig gebruikt dat hij zijn leven duurzaam kan veranderen. En hier ligt de verantwoordelijkheid voor de burger zelf, vindt Capriles.

“Jammergenoeg”, merkt hij op, “gedraagt de burger zich vaak verwend en zit maar te wachten op de hulp van buitenaf, zoals aangeboden door kerk of overheid. En die krijgen zij ook. Veel hulp zoals allerlei subsidies voor water en elektra, onderstand en voedselpakketten. Zodoende wordt het hen wel gemakkelijk gemaakt om niet te hoeven werken. Want waarom je handen uit de mouwen steken, terwijl je alles wel van een ander voor niets krijgt? En zo komen zij dus niet verder in het leven. Ook het onderzoek Caribbean latitude, global attitude dat Capriles liet verrichten, onderschrijft deze houding.”

Wat Capriles ook signaleert onder minderbedeelden is de houding van ‘I don’t care, als ik het maar goed en de dingen voor mijzelf op orde heb’. Ze zijn amper gemotiveerd om hun bijdrage te leveren aan de samenleving en het opbouwen van hun eigen leven en daarmee van hun land. De verbondenheid met hun omgeving is totaal zoek.

NGO
Maatschappelijke organisaties leveren een essentiële bijdrage aan de aanpak van het armoede-issue. Vanuit zijn inzet binnen het armoedevraagstuk ziet Capriles als zijn taak en die van de NGO’s om in goed overleg met elkaar samen te werken. Hij ziet hun verantwoordelijkheid als ondersteunende rol bij het uitvoeren van beleid samen met het bedrijfsleven en de overheid.

De stichting Reda Social bijvoorbeeld wordt door de Nederlandse staat, Curaçaose overheid en het bedrijfsleven gefinancierd om de minderbedeelden uit onze samenleving te helpen hun leven te verbeteren. Activiteiten die zij uitvoeren zijn onder meer ondersteuning bij het zoeken naar werk en/of huisvesting en het aanbieden van cursussen en psychische begeleiding.

Overheid
Capriles is van mening dat de overheid het armoedevraagstuk tot nu toe vanuit politieke belangen en niet vanuit haar hart en gemeenschapsbelang benadert. En dit is volgens hem dan ook waar het dus niet goed gaat. Zo willen politici en bestuurders liever de subsidies en andere voorzieningen voor de armen in stand houden en dus liefst de huidige situatie laten zoals deze is, bang om stemmen te verliezen.

Als verantwoordelijkheid van de overheid ziet hij het helder uitstippelen van beleid in het kader van de aanpak van het armoedeprobleem. Daarnaast is het van belang dat de overheid actie onderneemt tegen het probleem dat verschillende sociale instanties door slechte onderlinge communicatie langs elkaar heen werken, waardoor de arme burger er de dupe van wordt. Zo geeft het rapport Caribbean latitude, global attitude aan dat het voorkomt dat indien hulpbehoevenden bij instanties aankloppen voor hulp, van het kastje naar de muur worden gestuurd. Daarom is Capriles voorstander van een overkoepelende en coördinerende instantie met een daadkrachtige en onafhankelijke persoon aan het roer uit bijvoorbeeld de welzijnshoek die harde beslissingen durft te nemen en actie onderneemt. De overheid heeft als rol deze instantie beleidsmatig en financieel te ondersteunen.

“Leer van de ervaringen van andere landen met betrekking tot de aanpak van het armoedevraagstuk”, is zijn advies aan de overheid. Landen zoals Braziliië hebben met de juiste en doelgerichte methoden verbazingwekkende resultaten bereikt. Dit zijn juist de lessen waar Curaçao veel van kan leren.

Tot slot is Capriles het met de stelling eens dat armoede rijkdom is voor ontwikkeling dat is. Zo geeft hij aan dat door armoede op een gedegen manier aan te pakken dit ten goede komt aan een duurzame ontwikkeling van een land.

Ir. Shakti Aroena Lakhi studeerde Milieukunde aan de Landbouwuniversiteit in Wageningen en is gespecialiseerd in duurzaamheid. Ze is werkzaam als consultant bij Kool Caribe Consult Partner in Sustainability. Reacties: aroena.kcc@onenet.an. Uw mening en betrokkenheid telt, want een samenleving in balans gaat ons allen aan.

Business Agenda

Curaçao

Cursussen van de Kamer van Koophandel

9 en 11 mei
Kuminsá bo mes negoshi! Un bon komienso ta garantisá éksito sigur!
Voertaal: Papiamentu
Kosten: 80 gulden

10 en 12 mei
Empezar un negocio exitoso. Un buen comienzo es éxito garantizado.
Voertaal: Spaans
Kosten: 80 gulden

16 en 18 mei
Atministrashon i software pa atministrá
Voertaal: Papiamentu
Kosten: 80 gulden

24 mei
Esfuerso ta importante! Pero resultado ta konta!
Voertaal: Papiamentu
Kosten: 40 gulden

23 en 25 mei
Manera nan pa 'Fiks' bo negoshi
Voertaal: Papiamentu
Kosten: 80 gulden

17, 19 en 26 mei
Plan di negoshi (Business Plan)
Voertaal: Papiamentu
Kosten: 100 gulden

30 mei en 1 juni
Administración i software para la administración
Voertaal: Spaans
Kosten: 80 gulden

Alle cursussen vinden plaats van 18.00 tot 21.00 uur in het auditorium van de Kamer van Koophandel. Registratie en betaling vooraf zijn verplicht. Voor registratie: Kamer van Koophandel, tel. 461-3918, e-mail: businessinfo@curacao-chamber.an Data onder voorbehoud! Het schema kan veranderen. Voor de laatste versie van het schema kunt u contact opnemen met de Kamer van Koophandel, tel. 461-3918.

Computercursussen van het Computercentrum van de UNA

9 mei:
Computer Appreciation Course
Inleiding Access

10 mei
Inleiding Word
Aspirantbeheerder Deel 1

11 mei
Inleiding Webdesign

12 mei
Advanced Excel
Aspirantbeheerder Deel 2

Meer informatie, tel. 844-2250/51, email: ccuna@una.an.

13 mei: Jonge ondernemers
Laatste dag voor aanmelding voor de JCI IOBA Young Entrepreneur Award (zie elders op deze pagina). Meer informatie: email cyea.curacao@gmail.com.

Aruba

27-28 mei 2011: Innovation Conference & Expo
Georganiseerd door de Kamer van Koophandel van Aruba. Deze beurs biedt inzicht in lokale en internationale innovatieve initiatieven.
Onder meer besprekingen met potentiële investeerders, presentaties van de succesverhalen van deelnemers en een presentatie van innovatieve projecten van studenten van EPI Ciencia y Technologia (C&T).
Plaats: Renaissance Convention Center
Meer informatie: www.arubachamber.com of email: businessinfo@arubachamber.com

29 mei: Innovatie
Aansluitend op 'Destination Innovation' (27-28 mei) de workshop 'Entrepreneurship and Innovation'. Doel van de workshop is om heldere antwoorden te geven op de vragen wat innovatie is en hoe deze gebruikt kan worden als instrument voor de ondernemer.
Plaats: Auditorium van de Kamer van Koophandel
Tijd: 16.00-18.00 uur.
Spreker: Edward Erasmus, docent aan de Faculty of Finance & Economy van de Universiteit van Aruba.
Voertaal: Papiamento
Deelname kost 35 florin. Registratie is verplicht en kan geschieden via een email onder vermelding van naam en telefoonnummer naar businessinfo@arubachamber.com.

10 juni: Fatum Pensioen Seminar
Seminar over bedrijfspensioenen en andere secundaire voordelen voor werknemers.
Plaats: The Westin Aruba Resort
Tijd: 14.00-19.00 uur
Meer informatie: www.fatum.com en/of tel. 582.1111

30 juni: Women in Leadership congres
ATIA organiseert met medewerking van de National Council for Innovation & Competitiveness of Aruba (NCIC) en de Universiteit van Aruba het Women in Leadership congres. Thema's zoals 'Wat is de ervaring van vrouwen in leidinggevende functies op Aruba en in het buitenland', 'Wat zijn de succesverhalen van vrouwen in leidinggevende functies op Aruba en in het buitenland' en 'Hoe bevorderen en steunen bedrijven vrouwen in leidinggevende functies?' Buitenlandse en lokale sprekers zijn uitgenodigd om hun visie te geven en ervaring te delen.
Plaats: Renaissance Convention Center
Tijd: 08.00-14.00 uur (lunch inbegrepen)
Meer informatie: www.atiaaruba.org, www.facebook.com/arubatrade, of email: atiaruba@setarnet.aw

10 september: Annual Fundraiser & Awards Gala
Gala-avond met gastspreker en uitreiking van de eerste ATIA Business Excellence Awards, met de focus op excellence in entrepreneurship en innovatie.Tijdens deze avond zullen de beste entrepreneurs worden geëerd.
Plaats: Marriott Aruba Resort & Stellaris Casino
Meer informatie: www.atiaaruba.org, www.facebook.com/arubatrade, of email: atiaruba@setarnet.aw.

Internationaal

1-3 juni: CHTC
Caribbean Hotel and Tourism Conference 2011 van de CHTA (Caribbean Hotel and Tourism Association). Thema is gelinkt aan CHTA's campagne 'Tourism is Key', om overal in het Caribisch gebied bewustzijn te creëren van het belang van toerisme voor de regio. Verwacht worden vele afgevaardigden, vertegenwoordigers van hotels, leveranciers, attracties en toeristenbureaus. Een exclusieve mogelijkheid om te netwerken.
Plaats: Barbados
Meer informatie: www.caribbeanhotelandtourism.com

15-18 juni: Trade and Investment Conference (TIC) 2011
Business to business evenement waar deelnemers lokale en internationale inkopers en potentiële businesspartners kunnen ontmoeten. TIC brengt producenten, dienstverleners, exporteurs, inkopers, distributeurs, groothandelaren en investeerders bijeen op één werkvloer.
Plaats: Trinidad & Tobago
Meer informatie: http://www.tic-tt.com of email tic@ttma.com

De Business Agenda verschijnt wekelijks in de Ñapa. Informatie over zakelijke evenementen, zoals symposia, lezingen, trainingen en conferenties, zowel op Aruba, Bonaire als op Curaçao, is welkom op napa@amigoe.com.

Communicatie

Een interview is geen grap

Door de jaren heen heb ik gemerkt dat vele organisaties of bedrijven die met regelmaat in de publiciteit treden, jammergenoeg nooit de nodige 'spelregels' voor zichzelf hebben opgesteld. Het gevolg: mediaoptredens die vaak in ware debacles zijn uitgelopen, met alle nare consequenties van dien. Er gaat geen dag voorbij of wij zijn getuigen van uiterst bedenkelijke mediaoptredens van pseudo-woordvoerders of politici die absoluut geen benul hebben van wat zij voor de camera of microfoon eigenlijk aan het doen zijn.

Bob Harms is communicatie-adviseur

Tekst: Bob Harms

Vandaar deze gouden regels voor mediacommunicatie, opgesteld op basis van mijn praktijkervaring op dit vakgebied:

- We gaan nooit onvoorbereid via de media communiceren
- Mediacommunicatie moet een doel hebben en niet het doel zijn
- We praten met een journalist als we weten wat deze van plan is
- Bij mediacommunicatie houden we onze doelgroepen voor ogen
- We hebben niet alleen onze feiten, maar ook onze mening en visie paraat
- Wat we zeggen is waar en anders doen we er het zwijgen toe
- Wat niet in de publiciteit mag of moet, vertellen we niet
- Als wij iets niet weten, zeggen we dat we dat niet weten
- Als we ergens niet over nagedacht hebben, hebben we er geen mening over
- Mediacommunicatie wordt gevoerd of begeleid door gekwalificeerde mensen

Degene die, aangewezen of noodgedwongen, voor een camera of achter een microfoon gaat staan, moet zich bewust zijn van en voorbereid zijn op verschillende soorten interviews. Onder meer: de zogenaamde 'one to one' meestal voor gedrukte media, de krant of het tijdschrift, een 'feature interview' voor een katern zoals de Ñapa, een telefonisch interview, 'radio-in-studio', 'radio-stand-up', 'tv-in-studio' en 'tv-stand-up'. Maar ook de ouwe getrouwe persconferentie en/of press briefing kan als een interview beschouwd worden. U staat immers voor een groep vragenstellers, met microfoons, camera's en bloknoten, die alles wat u zegt al kan registreren.

Voor dit alles geldt weer een aantal gouden regels. Regel nummer één: inzicht hebben in hoe een interview werkt; nummer twee: uzelf goed voorbereiden en nummer drie: oefenen, oefenen, oefenen!

Inzicht krijgt u wanneer u voorafgaand aan het interview kunt bepalen wie uw publiek is. Ook wat voor doel het interview heeft en of dit actueel is. Ook moet u nauwkeurig nagaan of uw boodschap gestaafd kan worden, en zo ja, welke bewijspunten u tijdens het interview kunt opvoeren.

Elk goed interview heeft een nieuwsangel. Een 'angel' is het element van 'make me care' in uw verhaal. Geef journalisten altijd een goede 'nieuwsangel', iets dat jouw doelstelling helpt te verwezenlijken. Uw 'angel' moet interessant en nieuwswaardig zijn. Een voorbeeld: U bent importeur van mobiele telefoons. Uw leverancier heeft net haar kwartaalcijfers gepubliceerd en het blijkt dat ondanks de recessie in Amerika, zij tegen alle verwachtingen in toch een behoorlijke winst heeft geboekt. De CEO van het bedrijf heeft meteen bekendgemaakt dat er fors geïnvesteerd zal worden in een nieuwere generatie 'touch screen'-telefoontoestellen. Wat is dan uw nieuwsangel? 'Bedrijf Huppeldepup, maker van Reutemeteuttoestellen zal binnenkort toestellen met een geavanceerde technologie lanceren'. Dat is uw nieuwsangel!
Er blijven altijd journalisten en media die u zullen benaderen met voorbedachte negatieve nieuwsangels. Dit vooral als u door omstandigheden recent een zogenaamde 'bad press' kreeg. Probeer altijd eventuele negatieve nieuwsangels te voorspellen. Weerspreek ze onmiddellijk indien mogelijk met uw eigen (positieve) nieuwsangels.

bobharms1@gmail.com.

Boeken

Wat moet ik toch met Gerard?

Welke leidinggevende heeft er geen last van lastige medewerkers? En wie vraagt zich niet af hoe daar effectief mee om te gaan? Belangrijk is om eerst te bedenken wat er lastig is aan de medewerker en vervolgens een passende strategie te formuleren. Het boek 'Wat moet ik toch met Gerard?' kan daar een hulpmiddel bij zijn.

Auteur van het boek is ir. Wim Geerts. Geerts studeerde Technische Natuurkunde aan de Technische Universiteit Eindhoven. Daarna werkte hij als technicus, projectleider en groepsleider op research- en ontwikkelingsafdelingen van Philips. Daar raakte hij gefascineerd door het feit dat projecten, ondanks de aanwezige zeer hoogwaardige technische kennis, door moeizame afstemming en samenwerking vaak moeizaam verlopen. Vanuit die fascinatie traint en coacht hij sinds 2001 leidinggevenden uit diverse sectoren.

Zijn uitgangspunt is dat je een relatie moet bouwen waarin mensen naast elkaar staan met verschillende rollen. In zijn boek typeert de auteur een aantal 'lastige' medewerkers. Wie herkent er niet de gesloten solist, de concurrent en het zwarte schaap? Daarnaast krijgen de leidinggevenden gereedschappen aangereikt om effectief om te gaan met deze medewerkers, zoals motiveren, enthousiasmeren, waarnemen en schakelen. Hij wil leidinggevenden laten ervaren dat vertrouwen en goede relaties de kortste weg naar optimale resultaten vormen.

Het boek gaat overigens minder over lastige medewerkers dan over de incompetente leidinggevenden en is een verkapte cursus leidinggeven. Hooguit één op de tien medewerkers is lastig. In veel organisaties zullen het er beduidend minder zijn. Geerts betoogt dat leiders hun mensen moeten motiveren, ze moeten hun medewerkers uitdagen. Doe je dat niet, dan worden mensen 'lastig'. Maar ook lastige mensen zijn te kneden tot enthousiaste medewerkers en Geerts geeft daarvoor een goedgevulde gereedschapskist mee.

Titel: Wat moet ik toch met Gerard? Effectief omgaan met lastige medewerkers
Auteur: Wim Geerts
Uitgever: Thema
EAN: 9789058714176

Ondernemerschap

'Creative Entrepreneur' gezocht

JCI IOBA Curaçao reikt dit jaar al weer voor de derde keer de Creative Young Entrepreneur Award uit. De organisatie van jonge professionals wil met deze prijs creatieve en jonge ondernemers onder de aandacht brengen en belonen voor hun creatieve inzet. Jonge ondernemers worden opgeroepen zich aan te melden om deel te nemen. Het is ook mogelijk om iemand anders op te geven.

JCI zoekt ondernemers die op creatieve wijze een bedrijf zijn begonnen of een bestaand bedrijf een nieuwe richting ingestuurd hebben. Er moet sprake zijn van innovatie, succesvol leiden van een goedlopend bedrijf en creatieve oplossingen van problemen of in zaken bieden.

Het project vindt evenals voorgaande jaren plaats in een samenwerkingsverband met Banco di Caribe. De prijs is een geldbedrag van 10.000 gulden dat beschikbaar wordt gesteld door de bank.

Iedere inwoner van Curaçao tussen de 18 en 40 jaar die directeur of manager is van een bedrijf kan zich aanmelden of genomineerd worden om in aanmerking te komen voor deze prestigieuze prijs. Wie nog mee wil doen moet zich wel haasten: op 13 mei sluit namelijk de inschrijving.

De winnaar van deze award dingt ook mee naar de internationale JCI Creative Young Entrepreneur Award, die dit jaar tijdens het Wereldcongres in België wordt uitgereikt.

Voorgaande winnaars van deze award op Curaçao zijn Ruvette Dirksz van Grate Group (2009) en Eugene Maduro van Living Green (2010).

Voor meer informatie of registratie: mail cyea.curacao@gmail.com.

JCI

JCI is een wereldwijde organisatie van jonge, actieve burgers (18-40 jaar) die geloven dat positieve veranderingen in gang kunnen worden gezet door 'collectieve actie om onszelf en de wereld om ons heen te verbeteren'. JCI houdt zich bezig met activiteiten die variëren van ontwikkeling van de gemeenschap tot internationale projecten. Leden tonen hun sociale verantwoordelijkheid en verbeteren zichzelf door participatie, leiderschap en actie.

Arbeidsrecht

Uitbetaling vakantiedagen bij einde arbeidsovereenkomst

Tekst: William ten Veen

De wet bepaalt in artikel 10 lid 1 van de *Vakantieregeling 1949* dat een werknemer bij de beëindiging van zijn arbeidsovereenkomst recht heeft op uitbetaling van opgebouwde, maar niet genoten vakantiedagen. Simpeler gezegd: als de arbeidsovereenkomst eindigt per 1 mei 2011 heeft een werknemer recht op uitbetaling van de openstaande vakantiedagen per diezelfde datum. Artikel 10 lid 1 van de Vakantieregeling 1949 luidt als volgt: *'De werkgever betaalt de arbeider voor niet genoten vakantie, waarop bij het eindigen der dienstbetrekking aanspraak bestaat, een bedrag gelijk aan zijn in geld uitgedrukt, ten tijde van dat eindigen geldend, loon over het aantal dagen der niet genoten vakantie.'*

Gezien bovenstaande wettelijke bepaling is het van belang dat er een deugdelijke administratie van opgebouwde en opgenomen vakantiedagen bestaat. In de praktijk maak ik veelvuldig mee dat een werknemer of zelfs een werkgever geen idee heeft hoeveel vakantiedagen er op enig moment openstaan. Uit rechtspraak volgt dat de werkgever verplicht is om een deugdelijke administratie bij te houden van de door de werknemer opgebouwde en opgenomen vakantiedagen. De administratie van de werkgever is in beginsel doorslaggevend voor het bepalen van de omvang van openstaande vakantiedagen, tenzij een werknemer kan bewijzen dat de administratie van de werkgever niet juist is. Het is dus handig dat elke werknemer ook zelf bijhoudt hoeveel vakantiedagen er openstaan.

De Vakantieregeling 1949 is van toepassing op alle werknemers die op basis van een arbeidsovereenkomst werkzaam zijn, met uitzondering van ambtenaren.

De regeling bepaalt afgezien van de verplichting dat openstaande vakantiedagen bij het einde van de arbeidsovereenkomst aan de werknemer moeten worden uitbetaald tevens hoeveel vakantiedagen een werknemer per jaar minimaal opbouwt. Vakantie wordt in de wet niet gedefinieerd. Blijkens de Parlementaire Geschiedenis dient onder vakantie te worden verstaan *'de vrijstelling van de verplichting tot het verrichten van arbeid'*. Niet geheel juist naar mijn mening, want niet elke dag waarop een werknemer is vrijgesteld van de verplichting om te werken is aan te merken als een vakantiedag. Erkende feestdagen (denk bijvoorbeeld aan Koninginnedag) en het recht om te stemmen gelden niet als vakantiedagen.

Een werknemer bouwt alleen vakantie op als hij recht heeft op loon. Of de werknemer daad-

werkelijk heeft gewerkt is voor de opbouw van vakantie niet van belang. Een doordenker: tijdens een welverdiende vakantie bouwt een werknemer dus ook vakantiedagen op aangezien hij gedurende de vakantie recht heeft op doorbetaling van salaris. Op grond van artikel 2 lid 1 van de Vakantieregeling 1949 dient het salaris tijdens de vakantie doorbetaald te worden. Voor ieder jaar dat een werknemer onafgebroken werkzaam is geweest, heeft deze conform de Vakantieregeling 1949 recht op aanspraak op vakantiedagen van minimaal drie maal de overeengekomen arbeidsduur per week. Dit noemt men de wettelijke vakantiedagen. Bij een full-time dienstverband heeft de werknemer derhalve recht op minimaal 3 x 5 dagen = 15 dagen vakantie per jaar. Uiteraard mogen meer vakantiedagen worden toegekend dan het wettelijk minimum. In Nederland is het wettelijk minimum aantal vakantiedagen bij een full-time dienstverband vastgesteld op 20. Veel werkgevers op het eiland sluiten daarbij aan. Deze vakantiedagen worden ook wel aangeduid met de term bovenwettelijke vakantiedagen.

Op Curaçao bestaat er geen wettelijke verplichting tot uitbetaling van vakantiegeld aan een werknemer. Desondanks kennen veel werkgevers wel vakantiegeld toe aan werknemers. Het vakantiegeld bedraagt vaak een percentage van het bruto maandsalaris, bijvoorbeeld 8 procent. Het vakantiegeld wordt in de loop van het jaar opgebouwd en over het algemeen één keer per jaar aan de werknemer uitgekeerd. Bij de beëindiging van de arbeidsovereenkomst heeft de werknemer recht op uitbetaling van het tot aan de beëindigingsdatum opgebouwde saldo aan vakantiegeld. Dit wordt wel een pro rata uitkering van het vakantiegeld genoemd. Dit betekent dat berekend wordt over welke periode de werknemer recht heeft op uitbetaling van het vakantiegeld. Als het vakantiegeld normaliter in de maand mei wordt uitbetaald (over de periode juni - mei) en de arbeidsovereenkomst eindigt bijvoorbeeld per 15 december van enig jaar, dan heeft de werknemer recht op een pro rata uitbetaling van het vakantiegeld van 6½ maand.

Mr. William ten Veen is advocaat en partner bij Certa Legal Attorneys Caribbean tenveen@certalegal.com.

Mens & Werk

Veranderingen blijven doorvoeren

Er is al eerder geschreven over het doorvoeren van veranderingen en dat veranderingstrajecten voor alle partijen moeilijk zijn. Het allerbelangrijkste is duidelijkheid naar iedereen toe door regelmatig informatie te geven over de (toekomstige) veranderingen.

Tekst: Judice Ledeboer

Als de veranderingen eenmaal zijn doorgevoerd komt de tweede stap: het blijven doorvoeren van de veranderingen door niet terug te vallen in oude werkgewoontes en hoe het 'vroeger' ging. Het nieuwe gedrag op de werkvloer moet uiteindelijk ook weer onbewust gaan plaatsvinden alsof het nooit anders geweest is. De veranderingen kunnen op allerlei gebied liggen en men ziet dat vooral bij afdelingen die worden samengevoegd of opgesplitst en/of de communicatie wordt veranderd en ook de automatisering van handelingen zorgt voor veel veranderingen.

Veranderen is vaak moeilijk, omdat het veilig is om dingen te blijven doen zoals ze altijd gedaan werden. De mens kiest over het algemeen voor de 'comfort zone' en wil dan liever op de plek of in de situatie blijven die men gewend is, ook al is die niet goed. Bij veranderingen is het dan ook moeilijk om iedereen in een keer mee te krijgen en er zijn altijd medewerkers die zich tegen veranderingen verzetten. Ze zijn niet in staat om naar het nieuwe (mogelijk positievere) te kijken. Zelfs de sterkste motivatie tot verandering wordt tegengewerkt. Het is dan belangrijk om er achter te komen waarom iemand weerzin ervaart. Dit komt men alleen te weten door een gesprek met die persoon (of met meerdere personen) aan te gaan en door vragen te stellen. Een goed gesprek kan diegenen die zich verzetten dikwijls al geruststellen, want meestal is men bang dat men iets gaat verliezen zoals vrijheid of macht. Veranderingen vragen ook aanpassing en moeite doen om nieuwe dingen te leren en het verzet kan dus ook komen omdat mensen geen zin hebben om zich in te spannen.

Een van de belangrijkste zaken die men bij veranderingen moet begrijpen is de verleiding om terug te grijpen naar hoe het vroeger ging. Om dit te voorkomen moet de mogelijkheid om terug te grijpen naar een vroeger gebruikt systeem worden weggehaald. Iemand die wil afvallen, maar koekjes in huis haalt maakt het zichzelf veel heel moeilijk. De verleiding om een koekje te nemen is dikwijls groot en het vraagt veel discipline om geen koekje te nemen. Oplossing: geen koekjes in huis halen. Een bedrijf dat zijn klantenbestand wil digitaliseren en de ouderwetse kaartenbak nog steeds op het bureau laat staan, kan erop rekenen dat medewerkers liever even snel in de kaartenbak kijken naar een adres dan om in het nieuwe computerprogramma te zoeken naar de klantgegevens. Oplossing: weg die kaartenbak. Wen maar aan het nieuwe systeem.

Verwarring

Onduidelijke en vage informatie zorgen voor verwarring. Het succes van het doorvoeren van de verandering vindt plaats door continu controlemomenten in te lassen en door de medewerkers met veel geduld te begeleiden bij het proces. Het kan soms maanden duren voordat mensen zich weer thuis voelen bij veranderingen binnen het bedrijf of op de afdeling, maar door tijd te nemen voor begeleiding voorkomt men dat de werknemers zich gaan verzetten. Een vast tijdstip iedere week of extra bijeenkomsten inlassen om het veranderingsproces te evalueren geeft de werknemers het gevoel dat ze begrepen en gehoord worden.

Het is niet handig om medewerkers in één keer veel veranderingen tegelijk te laten toepassen. Mensen kunnen zich het beste op één ding tegelijk richten voor het beste resultaat. Elke verandering is moeilijk, vooral in het begin. Men zal de medewerkers moeten adviseren om zich zoveel mogelijk op de nieuwe werkwijze te richten om het nieuwe gedrag dat bij de verandering noodzakelijk is 'automatisch' te ontwikkelen. Veranderen gaat gepaard met vallen en opstaan. Iemand valt gemiddeld zes keer terug in het oude gedrag voor de verandering die men wenst een feit is.

Lastig bij veranderingen zijn ook de achterstanden die men oploopt bij de dagelijkse werkzaamheden, maar meestal is het de bedoeling van veranderingen dat zaken juist sneller en efficiënter worden dus die achterstanden haalt men wel weer in. De uitdaging ligt in het doorvoeren van de veranderingen en als iedereen weet waar hij aan toe is komt er vanzelf weer een ritme en wordt het werken weer 'gewoon' zoals vanouds. Het beste is om positief tegenover veranderingen te staan, want veranderingen creëren altijd weer nieuwe inzichten en kansen. Om veranderingen tot een succes te maken is inzet van alle partijen een noodzaak en in het meest ongunstige geval zullen er offers gedaan moeten worden. Ieder mens is zelf verantwoordelijk hoe hij daarmee omgaat. Misschien liggen er dan kansen elders. Een goede communicatie blijft dus een vereiste, want dan weet iedereen waar hij aan toe is en kan er naar oplossingen gezocht worden. De Italiaanse schrijver Giuseppe di Lampedusa (1896-1957) zei het al: "Als wij willen dat de dingen blijven zoals zij zijn, dan zullen de dingen moeten veranderen."

Over management

Organiseren, ondernemen, managen en leidinggeven

Quality Movement (3)

Tekst: Jan de Ruijter

In de laatste aflevering van deze rubriek werden de 'dodelijke ziektes' van het Amerikaanse management beschreven en deze keer behandelen we de acht obstakels, belemmeringen die zich bij het implementeren van de Deming-methode kunnen voordoen en de weg naar kwaliteit en een optimale bedrijfsvoering bemoeilijken.

1: De verwachting dat succes snel behaald kan worden, de jacht naar 'instant pudding', de kant-en-klare-alles-in-één-oplossing, de turn-key oplossing met instant succes. Dat is natuurlijk niet realistisch, de 14 punten van Deming vertegenwoordigen een manier van werken, dus van opvattingen, denken en handelen die in de bedrijfscultuur gesmeed moeten worden zodat deze wijze van werken automatisch en als vaste gewoonte geschiedt, en dat is een lang proces.

2: De verwachting dat nieuwe automatiseringen, technische snufjes en nieuwe equipment de oplossingen zijn en automatisch tot nooit eerder mogelijke kwaliteit zullen leiden.

3: Het letterlijk imiteren van concurrenten of voorbeeldmodellen in plaats van zelf creatief de eigen oplosssing voor nijpende problemen te ontwikkelen. Dat worden dan losse ad-hoc acties die niet naar blijvend succes kunnen leiden.

4: De veelal aanwezige vooroordelen, het aandragen van excuses en negatieve houdingen zoals 'onze problemen zijn anders', 'dat kost te veel', 'dat lukt bij ons nooit', 'daar hebben wij geen tijd voor', 'daar zijn wij veel te klein voor' en 'wij hebben al een eigen kwaliteitssysteem'.

5: Verouderd onderwijs en een verouderd systeem voor opleiding en ontwikkeling. Deming is ervan overtuigd dat opleidingsinstituten de volledige, moderne managementtheorie moeten geven waartegen men de praktijk kan afspiegelen. En onderwijsinstituten lopen helaas veel te ver achter bij nieuwe ontwikkelingen.

6: Het niet onderkennen van de diepere oorzaken van kwaliteitsgebrek en deze gemakshalve verwijten aan de werknemers die in werkelijkheid slechts 15 procent van alle fouten maken terwijl de directies zelf verantwoordelijk zijn voor de overige 85 procent door slecht gekozen of ontworpen procedures en processen.

7: Onvoldoende aandacht voor en kennis van statistische modellen binnen een bedrijfstak. In Japan zijn kwaliteitsstatistieken aan alle medewerkers en supervisors bekend, het is een tweede taal waarmee elke dag gewerkt wordt.

8: De veronderstelling dat het produceren volgens standaardspecificaties wel voldoende is alsof een bedrijf leiden zo simpel zou zijn en dit de enige vereiste zou zijn.

Citaten

Behalve de 14 punten, de 'dodelijke ziektes' en de obstakels, heeft Deming nog een groot aantal gezegdes op zijn naam staan die uit zijn lessen zijn gehaald, waarvan we er enkele selecteren.

- Het is belangrijk dat doelen direct relateren aan een groter verband, aan hoe het leven beter

kan worden voor iedereen. Deze stelling is typerend voor Deming en ziet men terug in de doelstelling van het in 1993 door hem opgerichte Edwards Deming Instituut, om handel, welvaart en vrede te promoten. Peter Drucker drukte dit vergelijkbaar uit als doelen die inspirerend, activerend en enthousiasmerend moeten zijn.

- Wat je niet kunt meten, kan je niet verbeteren (!). Zie hoeveel er tegenwoordig wordt gemeten in sportwedstrijden bijvoorbeeld de percentages goede eerste en tweede services van een tennisser. Op basis van al die metingen en statistieken, gaat men werken aan het verbeteren van zwakke punten. Door te meten, weten we waar je in moet verbeteren en waaraan je moet werken.

- Kennis is essentieel en er is geen substituut voor kennis. Terecht benadrukt Deming altijd dat management grondige kennis moet hebben van:

1) de algemene management-theorie
2) van bedrijfspsychologie
3) van kwaliteit, variaties en statistische methodes
4) van alle specifieke bedrijfsprocessen van productie, leveranciers en klanten.

De 14 managementprincipes vormen een onderdeel van deze vereiste kennis.

- Managers moeten begrijpen dat alle mensen verschillend zijn en ook dat vaak de organisatiestructuur een grotere (negatieve) rol speelt bij productie en kwaliteit dan de medewerkers.

- Veel belangrijke dingen zijn niet van te voren meetbaar. Misschien haalt een verkoper wel de hoogste omzet maar is zijn administratie een warboel, misschien is een 'langzame' secretaresse wel de meest behulpzame voor de klanten. Zaken die achteraf op lange termijn belangrijk blijken, en waar je wel degelijk rekening mee moet houden, zijn niet vooraf als beginpunt gemeten.

- De belangrijkste dingen zijn onbekend en onvoorspelbaar. De factoren die op lange termijn de grootste invloed hebben, gebeuren vaak heel verrassend. Hoe treffend dat Deming hier verwijst naar bijvoorbeeld een aardbeving zoals die nu in Japan gebeurde met een tsunami en problemen bij een kerncentrale erbij die vooraf onvoorspelbare gevolgen voor het hele land gaan hebben.

- Ervaring alleen is niet genoeg. Deming is het oneens met de oude stelling 'ervaring is de beste leraar' en hij is de eerste kwaliteitsspecialist die zo duidelijk stelt dat managers opgeleid moeten worden door een leermeester die de algemene managementtheorie onderwijst waaraan je de ervaring uit de dagelijkse praktijk kunt beoordelen. Zonder theorie heeft ervaring geen betekenis, want je kunt deze nergens tegen afspiegelen.

- Het probleem ligt bij de top, management is het probleem, niet de medewerker. Het is de taak van management om een ieders inspanningen tot een bepaald doel te leiden en juist management moet haar houding veranderen om het bedrijf van kortstondig succes naar langdurig succes te leiden. Het probleem is niet 'die werknemers van tegenwoordig' maar eerder 'managers die er niets van begrijpen'.

(Wordt vervolgd)

Jan G. de Ruijter is als bedrijfsconsultant gevestigd op Aruba. Reacties: j.deruijter@yahoo.com

Emigratie

Na Kaminda:

‘Remedie tegen papierbrij’

De emigratiemarkt is in beweging. Letterlijk. Grenzen zijn vervaagd en als je op vele fronten genoeg hebt van het eigen land dan emigreer je gewoon. Alhoewel, gewoon...

Tekst: Marja Berk

Wanneer emigratie ter sprake komt en het begint te borrelen en te bruisen, slaat ook de onzekerheid toe. Hoe kom ik aan een baan? Wat heb ik nodig, waar moet ik zijn voor een verblijfsvergunning en de rest van het papierwerk? Vind ik een woning en kan ik die ook betalen? Waar moet ik allemaal rekening mee houden?

Het zijn vragen die menig mens laten twijfelen. Ga er maar aan staan, als je vanuit jouw woonplaats de emigratie naar een ander land moet regelen. Voor hen die willen is niets onmogelijk, maar met wat hulp wordt het wel gemakkelijker gemaakt.

Er zijn op Curaçao wat bedrijven die u wel op weg kunnen helpen met bijvoorbeeld een verblijfsvergunning. Dat is natuurlijk reuze handig, maar de emigratie vanuit Nederland afhandelen kan op praktische bezwaren stuiten. Probeer op achtduizend kilometer afstand met groot tijdsverschil maar eens een overheidsinstantie aan de telefoon te krijgen. Een kansloze missie.

Er is echter een onderneming die vanuit de twee belangrijkste locaties werkt: Nederland én Curaçao. Léan Langereis, zelf ooit naar Curaçao verhuisd en inmiddels terug in Nederland, kent als geen ander de mogelijkheden en soms onmogelijkheden van het emigreren. Dit resulteerde op 10 oktober 2010 (bij het uiteenvallen van de Nederlandse Antillen als eenheid) in de oprichting van Fundashon Na Kaminda, oftewel Na Kaminda.

“Emigratie is een grote stap en toch zijn veel mensen geïnteresseerd”, aldus Langereis. “Dit bleek uit de grote belangstelling en de lange rij wachtenden bij onze stand tijdens de laatste emigratiebeurs in februari van dit jaar.”

Na Kaminda onderscheidt zich door een allesomvattende dienstverlening in zowel Nederland als op Curaçao. “Het is gewoon lastig om vanuit Nederland zaken op Curaçao in orde te krijgen. Bovendien is de werkwijze op Curaçao beduidend anders en daar lopen veel Nederlanders tegen aan. Er wordt al snel gedacht dat emigreren een gemakkelijke klus is: we kunnen het zelf wel”, glimlacht Langereis. “Maar wij hebben hier te maken met een geheel andere mentaliteit dan onze Nederlandse ‘hands-on’-mentaliteit. Daar verkijken heel veel mensen zich op en ik kan dat niet genoeg benadrukken.” Het gebeurt dan ook niet zelden dat uiteindelijk de hulp van Na Kaminda wordt ingeroepen, nadat de poging ‘het zelf wel te regelen’ op een jammerlijke mislukking is uitgedraaid.

Na Kaminda heeft een bijzondere werkwijze. Léan Langereis: “Om te beginnen leggen wij de klant natuurlijk eerst de gehele procedure uit. Daarnaast betaalt men bij ons voor modules en niet voor één totaalproject. Dat wil zeggen dat onze klant zélf bepaalt in welke mate hij ons nodig heeft. Wat veel mensen bijvoorbeeld niet weten is dat er voor het verkrijgen van de Verklaring van Rechtswege op Curaçao specifieke eisen gesteld worden aan een zorgverzekering. Wij ontvangen geen commissies van verzekeraars of tussenpersonen waardoor wij niet gebonden zijn aan welke verzekeraar dan ook, en zo hoort dat ook vinden wij. In plaats daarvan betaalt de klant Na Kaminda voor de ‘module verzekeren’ een eenmalig bedrag.”
“Voor dit bedrag adviseren en begeleiden wij de klant wat betreft verzekeringskwesties (privé en zakelijk) tot twee maanden na aankomst op het eiland. Ruimschoots de tijd om alles goed te regelen dus! Het is maar één klein aspect van de omvangrijke papierbrij.”

Om de klant zo goed mogelijk van dienst te zijn, beschikt de onderneming over een groot netwerk, dat nog dagelijks wordt uitgebreid en waar intensief gebruik van wordt gemaakt. Na Kaminda heeft contacten bij overheidsinstanties, de Vreemdelingendienst en gaat desgewenst op zoek naar woonruimte. “Onze service houdt daar echter niet op”, vult Langereis aan. “Omdat wij het eiland goed kennen en vele contacten ter plaatse hebben, kunnen wij onze klanten ook adviseren over allerhande zaken en verstrekken we informatie over betrouwbare adressen en do’s and dont’s. Op andere vlakken waarbij hulp nodig is zetten wij ons netwerk in om hen verder te helpen. Dat gebeurt kosteloos.” Van elke klant wordt een dossier gemaakt wat qua timing nauwlettend in de gaten wordt gehouden om zaken snel en efficiënt af te handelen.

Na Kaminda regelt vóór vertrek uit Nederland een lokaal mobiel telefoonnummer, zodat familie en kennissen bijtijds op de hoogte gesteld kunnen worden wat betreft de bereikbaarheid. Verder zijn er vele extra’s mogelijk, zoals een postbusnummer op voorhand, vaste internet-aansluiting (mits het adres al bekend is) en tijdelijke huur van inboedel indien men zonder inboedel huurt. Ook voor de complete inboedelverhuizing of een huurauto direct na aankomst, kan men bij Na Kaminda terecht. Zaken die veel tijd en energie kosten. Om van de bijbehorende stress maar niet te spreken.

Wie denkt dat Na Kaminda zich slechts inzet voor particulieren, heeft het mis. Ook voor bedrijven kan Na Kaminda een belangrijke rol spelen. Denk bijvoorbeeld aan het uitzenden van expats en de bijbehorende papierwinkel. Je hebt een stageplek maar nog geen vergunning of woonruimte? Geen paniek, komt in orde!

U wilt van Curaçao naar Nederland? Het kan allemaal, want ook hier voorziet Na Kaminda in een grote behoefte. Geldt dit alles dan alleen voor Curaçao? “Nee hoor”, zegt Langereis enthousiast. “Wij verlenen dezelfde service aan mensen die naar één van de BES-eilanden willen verhuizen, of vanuit die eilanden (weer) naar Nederland willen.” Veelomvattend en van alle markten thuis dus. Vooral van de emigratiemarkt.

Meer informatie: www.nakaminda.net.

MKB

Productbeleving en imago

Het is voor ondernemers belangrijk om te beseffen dat een product (fysiek product of dienst) voor de consument meer betekent dan een praktische functievervuller. Het draait om de totale productbeleving, die deels wordt bepaald door het product-imago en de levensstijl en de sociale omgeving van de consument. Dit artikel zal meer uitleg geven over hoe deze aspecten een rol spelen in het consumentengedrag en hoe hier door de ondernemer op ingespeeld kan worden.

Tekst: Bertine Vermeer

Het is algemeen bekend dat designproducten zoals kleding, auto’s en telefoons aan meer eisen moeten voldoen dan alleen praktisch nut. Het zijn ook het imago en de totale productbeleving die het product aantrekkelijk voor de consument maken, die worden bepaald door aspecten van het product zelf (bijvoorbeeld de vormgeving), door de persoonlijke voorkeuren van de consument, of door zaken waarmee het product door de consument en haar omgeving wordt geassocieerd.
Ook bij alledaagse producten, waarbij design of mode eigenlijk geen rol spelen, kunnen er meerdere factoren meespelen bij het kiezen van een product. Neem bijvoorbeeld de situatie waarin iemand moet beslissen bij welke bank hij of zij een rekening gaat openen. Hierbij komen praktische factoren kijken, zoals aantrekkelijke premies, professionele service, of korte wachttijden.
Men kan geneigd zijn om met de massa mee te gaan. Men zou bijvoorbeeld kunnen denken: bij die bank is het altijd zo druk. Dan zal het wel een goede en betrouwbare bank zijn.
Men kan ook kiezen voor een bepaalde bank omdat een persoon die men respecteert daar ook klant is.
Of de keuze wordt bepaald door sociale controle. Bij een lidmaatschap van een bank hoort een pasje en iedere keer als het pasje aan anderen wordt getoond laat de consument telkens zien: ik hoor bij deze bank. Het imago van de bank wordt daarbij afgespiegeld op de consument.

Een product- of bedrijfsimago moet goed aansluiten op de gewenste doelgroep. Op het bepalen en definiëren van de gewenste doelgroep wordt in een volgend artikel teruggekomen.

Wanneer de gewenste doelgroep is bepaald, is het niet per definitie zo dat het product ook de kenmerken en levensstijl van die specifieke doelgroep moet symboliseren. Zeker bij producten die bedoeld zijn voor oudere en minder vitale consumenten moet juist zoveel mogelijk worden voorkomen dat het product het stigma ‘ouderenproduct’ krijgt. Dat is omdat consumenten zich met een product willen identificeren dat past bij hoe zij zichzelf willen zien en niemand wil zichzelf associëren met ‘oud’ of ‘hulpbehoevend’.
Zo zijn er, om maar even bij het onderwerp ‘bank’ te blijven, voor 60-plussers speciale bankservices. Die zijn bedoeld om het voor ouderen prettiger te maken om van de bankdiensten gebruik te maken. Maar omdat veel 60-plussers niet als oud en zwak gezien willen worden en de service dat stigma wel heeft, kunnen sommigen ervoor kiezen om er geen gebruik van te maken. Een dergelijke service zou de doelgroep beter kunnen aanspreken wanneer deze door de doelgroep meer als een soort VIP-behandeling zou worden ervaren.
Een mooi voorbeeld van een product dat ooit als product voor mensen met een afwijking is ontworpen en nu juist een luxe product is geworden, is de bril. Dat het nu zo’n positief imago heeft komt vooral doordat de focus van het product (en de communicatie van het product naar de consument toe) vooral ligt op het mooier en karakteristieker maken van het gezicht en niet zozeer op de praktische functionaliteit. Men voelt zich daardoor niet beperkt, maar juist prettig en mooi bij het dragen van een bril.

Kortom, het is als ondernemer erg belangrijk om je bewust te zijn van wie je doelgroep is, wat haar (gewenste) levensstijl is en welke factoren en waarden een rol spelen bij het kiezen voor een bepaald product. Praktisch, economisch of sociaal. Wees daarnaast bij iedere actie die te maken heeft met de communicatie van het bedrijf naar de consument bewust hoe deze overkomt op de doelgroep en welke impact dit heeft op het product- of bedrijfsimago. Dit kan bijvoorbeeld zijn bij uitbreiding van het productportfolio, het veranderen van de huisstijl of bij het sponsoren van een bepaalde actie of een bedrijf.

De volgende column van ICC zal erover gaan hoe het interieur van uw onderneming (kantoor, showroom) invloed uitoefent op het consumentengedrag van uw klanten.

Wilt u meer weten over deze column, over onze service en diensten, of een afspraak maken voor een kennismakingsgesprek? Dan kunt u contact opnemen met het InnovatieCentrum Curaçao, via bvermeer@icc.an of (+599 9) 737-1360.

InnovatieCentrum Curaçao

InnovatieCentrum Curaçao

Het InnovatieCentrum Curaçao (ICC) is in 1991 opgericht door de Dienst Economische Zaken van het Eilandgebied Curaçao, met als doel het Midden- en Klein Bedrijf op Curaçao te stimuleren om hun concurrentiekracht te vergroten. Vanaf deze week schrijft Bertine Vermeer de columns namens ICC. Bertine is innovatie-adviseur bij ICC, gespecialiseerd in productontwikkeling.

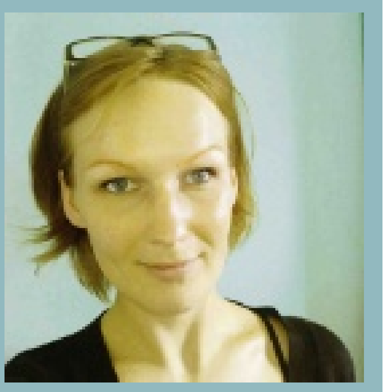

Chata-directeur Werdekker met pensioen

'Mensen in de ontwikkeling meenemen'

"Ik ben altijd aan het werk geweest. Nu is het tijd om aandacht te geven aan andere interesses." Aan het woord is Don Werdekker, de scheidend executive vice president van de Chata, de Curaçaose hospitality en toerisme associatie. Hij heeft de pensioengerechtigde leeftijd bereikt en verlaat in augustus, na twintig jaar, de organisatie. Ñapa-medewerker German Gruber jr. keek met Werdekker terug op de afgelopen twee decennia en sprak met hem over het toeristisch product Curaçao, de arbeidsmarkt, groei, de stranden, politiek. En de toekomst, die volgens Werdekker veel moois voor het eiland in petto heeft, als er aan een aantal randvoorwaarden wordt voldaan.

Tekst: German Gruber jr. en Karin Wooning

In een interview in de Business Ñapa zei u een paar jaar geleden dat menselijk potentieel de primaire kracht van de Antillen was. Hoe staan we er nu voor?

"We zien een succesvolle ontwikkeling in het toerisme de afgelopen jaren. Er komen veel toeristen naar het eiland, er is veel geïnvesteerd in het toerisme, in nieuwe hotels, nieuwe kamercapaciteit. Ex-gedeputeerde Ramon Chong zei destijds 'Rooms Rooms Rooms'. Nu zeggen we 'Airlift Airlift Airlift'. Het Tourism Masterplan kijkt naar de ontwikkeling en voorspelt wat er waar en wanneer nodig is, qua kamercapaciteit en airlift, maar ook qua marketing, funding, promotie en menskracht."

"Op het ogenblik is het heel moeilijk om mensen te krijgen voor de vele vacatures in de sector. Laat staan als we straks de verdubbeling van kamers hebben en er pakweg 7500 tot 10.000 nieuwe arbeidsplaatsen gecreëerd worden. Hoe gaan we die dan invullen? Vanuit de politiek wordt gestimuleerd dat we onze eigen mensen aannemen en wij zouden ook niets liever willen. We hebben niet voor niets een Curaçao Hospitality Training Foundation in het leven geroepen voor de ontwikkeling van lokale krachten, het Academy Hotel Curaçao. Zo kunnen ze hun eerste werkervaring in de sector opdoen. We doen er van alles aan."

"Er zijn nu al ongeveer duizend vacatures per jaar in de sector die niet of moeilijk invulbaar zijn. Bij de Dienst Werk en Inkomen (DWI) staan wel zo'n vijf- tot zesduizend mensen ingeschreven als werkzoekend, maar daarvan is misschien zo'n kwart daadwerkelijk faciliteerbaar. De meesten hebben toch iets waardoor ze minder gemakkelijk aan de slag komen of al langere tijd buiten het arbeidsproces gestaan hebben."

"Aan de ene kant weten we dat wanneer de ontwikkeling zich doorzet, we voor een gigantische uitdaging staan. Die arbeidskrachten zullen we niet in voldoende mate en ook niet voldoende opgeleid uit de lokale markt kunnen krijgen. Dus 80-20 klinkt wel prachtig, maar gaat niet op. Als je dat heel stringent gaat invullen krijgen heel veel bedrijven, niet alleen bij ons in de sector, grote problemen om tot een juiste invulling te komen van werkkrachten."

Wat was de grootste uitdaging in uw jaren bij Chata?

"Er waren meerdere uitdagingen. Niet zozeer het naar het eiland halen van toeristen, maar dat er voor die mensen een goed product staat. Een product waarvan de mensen zeggen 'wow, daar kom ik nog eens terug', of 'ik vertel mijn vrienden en familie dat ze ook eens naar Curaçao moeten gaan'. Gelukkig hebben we in de afgelopen jaren een dergelijke ontwikkeling gezien, met name in de Nederlandse markt."

"Het is heel belangrijk dat het product klopt. Dat de hardware op zijn plaats is, dat er goeie hotels zijn, een breed aanbod van kamers ook - voor elk wat wils - maar daarnaast ook dat het product klopt voor wat betreft de stranden, de attracties, de veiligheid, dat het eiland schoon is. Daarbij hebben we de nodige uitdagingen gehad. Zo hebben we zelf een truck ingeschakeld om te zorgen dat het er schoon uit zag, in aanvulling op wat Selikor doet. We hebben in de sector ook uitvoerig bij veiligheid stilgestaan. De binnenstad is een aandachtspunt. Het is een trekpleister voor de toerist, maar dan moet het er wel schoon en veilig zijn. En we willen natuurlijk graag dat het eiland een tropische aanblik heeft, er zijn veel schitterende palmbomen, maar dan word je op een gegeven moment geconfronteerd met de palm weevil, een tor die de palmenpopulatie bedreigt. Dus dan moet je je ineens gaan bezighouden met de bestrijding daarvan. Er doen zich steeds weer nieuwe dingen voor."

Waar bent u het meest trots op na twintig jaar bij Chata?

"Ik denk dat we in staat zijn geweest om de sector te verenigen. Toen ik begon was Chata een kleine organisatie met een dertigtal leden. We hebben er nu 185. Dat is ook het gevolg van de groei in het toerisme natuurlijk. Er zijn meerdere aanbieders gekomen en ook zij hebben zich aangesloten, omdat wij coördinerend en faciliterend voor de sector bezig zijn."

"Ook het samenspel met de overheid, met het Curaçao Toeristen Bureau (CTB). De constante wisseling van de wacht in de politiek maakt het er niet eenvoudiger op. De politiek is zo dominant aanwezig op Curaçao. Je moet toch steeds een relatie met die politiek onderhouden, dus dat betekent iedere keer weer op herhalingsoefening, om de politici te overtuigen van het belang van het toerisme."

"Het toerisme is in de afgelopen jaren natuurlijk sterk in belang toegenomen. Het is nu de belangrijkste economische sector, die ook nog sterk groeiende is. Het belang van het toerisme neemt in de komende jaren alleen maar toe. Momenteel staat het voor twintig procent van het Bruto Nationaal Product en de verwachting is dat het de komende jaren doorgroeit naar dertig procent. Qua werkgelegenheid is het ook twintig procent en sterk stijgend. Qua deviezen en belastinginkomsten is het ook een heel belangrijke sector. En het toerisme is ook belangrijk voor de andere sectoren, zoals de bouw en de handel. Het toeristisch product moet aangekleed worden, ook daar komt een enorme activiteit vandaan. Dus gegeven dat hele plaatje, moet je constant met die politiek in dialoog blijven, om ze te overtuigen hoe belangrijk dat toerisme is."

"Ik ben nog niet tevreden. Door de discontinuïteit in de politiek hebben we onvoldoende voortgang kunnen boeken. Als er één Bestuurscollege voor langere tijd had gezeten, hadden we beleid kunnen ontwikkelen voor de langere termijn en daar ook mee aan de slag gekund. Nu gaat het op ad hoc-basis van het ene bestuur naar het andere, waarvan je steeds weer andere ideeën moet aanhoren. De overheid heeft wat dat betreft onvoldoende richting gegeven. Maar ondanks die overheid is het de afgelopen jaren niet slecht gegaan en dat is met name op het conto van de private sector te schrijven. Die heeft risico willen nemen en heeft geïnvesteerd. De regering moet daar achteraan komen met faciliterend beleid en dat doet ze onvoldoende. Als je grote investeerders hier toelaat, zoals Hyatt Regency en Renaissance, moet je ook zorgen dat er gewerkt wordt aan de randvoorwaarden, zodanig dat hun product hier behoorlijk kan draaien. Dat we bijvoorbeeld de mensen opgeleid hebben om hun plek in een dergelijk hotel of in de sector in te nemen."

Hoe ziet u de rol van Chata in de ontwikkeling van het toerisme?

"De ontwikkeling is er, er is veel activiteit, maar je moet het wel binnen de grenzen houden, het moet wel aan voorwaarden voldoen. De ontwikkeling moet duurzaam zijn. We moeten het toerisme geleidelijk ontwikkelen. Daarvoor moeten voorwaarden geschapen worden en daarin hebben wij een taak. Of het nu gaat over immigratiebeleid, arbeidsmarktbeleid, dergelijke zaken, daarin zullen we een actieve rol moeten blijven spelen."

"Daarnaast doen we natuurlijk het 'gewone' werk dat we als sector horen te doen, zoals in samenwerking met het CTB Curaçao promoten, nieuwe markten ontwikkelen, airlift creëren."

"Het toeristische product moet het verder hebben van je mooie natuur, je schone natuur, en dat moeten we vooral zo houden. We moeten die natuur niet verder vervuilen, zowel op het eiland als onder water. Er moeten regels voor opgesteld worden, er moet paal en perk gesteld worden aan de vervuiling van die belangrijke natuurlijke resources."

Welke zorgen hebt u over de sector?

"Op basis van het Tourism Masterplan verwachten we, gezien het aantal kamers dat in de pipeline zit en bijvoorbeeld investeringsplannen die goedgekeurd zijn, nog eens twee- à drieduizend hotelkamers erbij. Het toerisme groeit in tien jaar uit tot 30 tot 35 procent van het BNP. Je moet proberen een gezonde mix te houden van economische activiteiten en niet helemaal afhankelijk worden van toerisme. Het is een kwetsbare industrie, er hoeft maar iets te gebeuren - vogelgriep, economische crisis - of het toerisme ligt op z'n gat. Al hebben we aan alle voorwaarden voldaan, tegen bepaalde ontwikkelingen kan je niet op. Je moet nooit afhankelijk zijn van één sector en zeker binnen die sector niet van één markt, zoals sommige eilanden in de regio erg gefocust zijn op Amerika. Ik denk dat de mix die wij hebben een heel gezonde is, namelijk Europa, Noord-Amerika, Zuid-Amerika en het Caribisch gebied. De airport tax is een hinderpaal, maar gelukkig is er overleg geweest met Aruba, Bonaire en Curaçao en ik dacht ook Sint Maarten, waar men tot de slotsom kwam dat het beter is om de vertrekbelasting op vluchten tussen de eilanden te verlagen. Want ga jij maar met een gezin met twee kinderen even een weekend naar Curaçao, als je bij vertrek al 35 dollar per persoon moet betalen en op de terugreis nogmaals. Dan ben je bijna driehonderd dollar kwijt en heb je nog niets."

Pueblo Soberano is met het zogeheten 80-20 voorstel gekomen. De toeristische sector staat niet bepaald te juichen. Wat is de oplossing?

"Ons uitgangspunt is ook dat de lokale ontwikkeling primair ten goede moet komen aan onze eigen mensen. Maar die mogelijkheid moet dan wel bestaan, die mensen moeten er wel zijn. Iedere Curaçaoënaar die wil en kan werken, krijgt gegarandeerd werk. Maar het is te eenvoudig om te denken dat iedereen zomaar kan werken in het toerisme. Jij wilt ook niet dat er aan je wagen gesleuteld wordt door een monteur die niets van auto's weet. Zo is er ook opleiding en een stukje opvoeding nodig om in deze sector te werken."

"Belangrijk is het de mensen te ontwikkelen naar een hoger niveau, zodat er aan de onderkant van de markt altijd instroommogelijkheid is. Zo kunnen we de mensen meenemen in de ontwikkeling. Maar daarvoor dient de basis wel aanwezig te zijn en zo komen we op het onderwijs. De aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt is helemaal weg. We zouden toe moeten naar een leerlingstelsel, waarbij leerlingen naar school gaan, een vak leren en in de praktijk leren omgaan met werken."

"Wij willen graag jonge mensen de kans geven in de sector in te stromen, daarin mee te doen en hun plekje te vinden. Dat hoeft niet binnen een jaar, daar mogen ze twee jaar of zelfs drie jaar over doen, als ze maar de bereidheid tonen om te leren en opgeleid te worden."

"Er zijn veel drop-outs die op een gegeven moment onder een boom eindigen waar wij ze niet meer kunnen vinden. Wij zouden ze liever vanuit het onderwijssysteem oppakken en proberen ze in leerlingstelsels mee te laten lopen. We hebben die handjes hard nodig. Als het maar handjes zijn die van aanpakken weten. Het toerisme is een sector waar hard gewerkt wordt."

"Dus wat de 80-20 regeling betreft, je kan toch moeilijk zeggen 'ik moet mijn zaak sluiten omdat ik geen lokale chefkok kan krijgen. Ik krijg geen vergunning voor een buitenlandse kok, dus ik ga maar dicht. En dan stuur ik ook mijn lokale mensen naar huis'."

"Ik denk dat wij met de politiek overleg moeten gaan voeren om oplossingen te vinden. We praten over zeker duizend vacatures per jaar die niet vervuld kunnen worden op de lokale arbeidsmarkt, in de belangrijkste sector van onze economie."

Wat hoopt u te zien als u over tien jaar op een Curaçaos strand zit?

"Ik hoop dat we dan een oplossing gevonden hebben voor de kwestie van de publieke toegankelijkheid van stranden. Er wordt gezegd dat alle stranden publiek toegankelijk moeten zijn, zodat de toerist de bevolking kan ontmoeten. Ik denk dat de publieke stranden daar primair voor dienen en dat hotelstranden andere faciliteiten moeten bieden dan publieke stranden. Wij gaan graag met onze eigen jug en stoeltjes naar het strand en dat kan niet op een hotelstrand, waar voor allerlei faciliteiten betaald moet worden. Laat de hotels optimale faciliteiten bieden aan hun hotelgasten en aan de lokale gasten die daar ook gebruik van willen maken en zich aan de regels willen confirmeren. En ontwikkel voldoende publieke strandcapaciteit. Het is belangrijk dat er goede faciliteiten komen op de publieke stranden en dat ze schoon en veilig zijn en onderhouden worden."

"Je moet voldoende publieke faciliteiten willen blijven bieden en niet alles maar weggeven aan het toerisme. Er moet een goede wisselwerking gevonden worden, zodat er voor iedereen wat wils is."

Wat zal u, ten slotte, het meest bijblijven van uw jaren bij Chata?

"Ik vind mezelf bevoorrecht dat ik aan de ontwikkeling van het eiland mee heb kunnen werken. Ik hoop dat het een bijdrage geleverd heeft aan de ontwikkeling van Curaçao en voor de Curaçaoënaars, want nogmaals, wat dat betreft zitten we volledig op één lijn met de politiek dat de lokale bevolking zoveel mogelijk moet profiteren van de ontwikkelingen in het toerisme. We moeten wel de mensen opleiden en vervolgens weten te inspireren om daadwerkelijk aan de slag te gaan in de sector. Als dat lukt, als we tot de juiste aanpak, de juiste incentives komen, wij onze eigen jonge mensen een plek weten te geven in die sector, dan denk ik dat dat een heel grote stap is voor de toekomst van Curaçao."

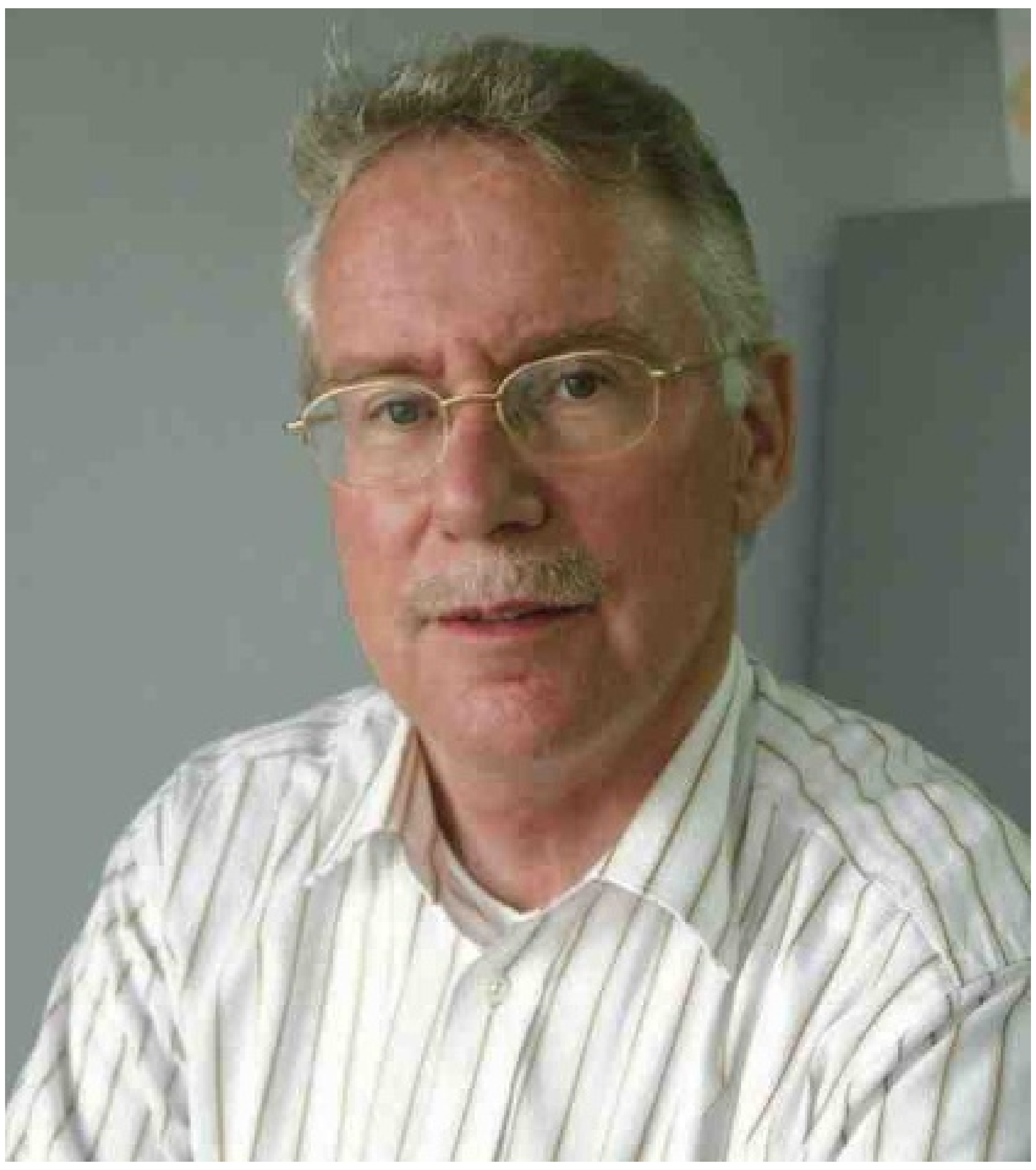

VIRTUEEL CURAÇAO

www.virtueelcuracao.com

Hier kunt U plaatsen en bedrijven bezoeken en zien wat er nog meer in de omgeving te vinden is.

Met onder andere het laatste nieuws, koopjes, aanbiedingen & leuke acties en job aanbiedingen.

Het complete pakket kost slechts 500,- naf per jaar, inclusief fotograaf en virtuele presentatie van Uw bedrijf.

Naast de bedrijfspresentatie, is er ook de mogelijkheid voor het plaatsen van job advertenties.

Uw dynamische bedrijfspresentatie kunt u 24 uur per dag zelf beheren, teksten wijzigen en foto's plaatsen.

Een unieke gelegenheid om op een **bijzondere wijze Uw** bedrijfsinformatie te presenteren.

Laat uw bedrijf ook gevonden worden door diegenen die er niet naar op zoek zijn!

Een bedrijf vinden terwijl men daar niet naar op zoek is !!!

Ondek Curaçao

Schitterende 360° beelden

Dynamische bedrijfspresentaties

Zoeken & direct bekijken

Spectaculaire aanbiedingen

VIRTUEEL CURAÇAO
Postbus 8025 CURAçAO
Tel: 5164492 / 6720274
martin@virtueelcuracao.com

Bekijk de "Virtuele Tour" en ontdek Curaçao !!!